

České vydání

Informace a oznámení

Ročník 64
2. února 2021

Obsah

I Usnesení, doporučení a stanoviska

USNESENÍ

Výbor regionů

Interactio – zasedání na dálku – 141. plenární zasedání VR, 8. 12. 2020–10. 12. 2020

2021/C 37/01	Usnesení Evropského výboru regionů k pracovnímu programu Evropské komise na rok 2021	1
--------------	--	---

STANOVISKA

Výbor regionů

Interactio – zasedání na dálku – 141. plenární zasedání VR, 8. 12. 2020–10. 12. 2020

2021/C 37/02	Stanovisko Evropského výboru regionů – Směrem k udržitelnějšímu cestovnímu ruchu pro města a regiony EU	8
2021/C 37/03	Stanovisko Evropského výboru regionů – Strategie EU pro oživení venkova	16
2021/C 37/04	Stanovisko Evropského výboru regionů Od zemědělece ke spotřebiteli – místní a regionální rozměr .	22
2021/C 37/05	Stanovisko Evropského výboru regionů Přezkum správy ekonomických záležitostí	28
2021/C 37/06	Stanovisko Evropského výboru regionů Příležitosti a synergie preventivního přizpůsobení se změně klimatu s cílem podpořit udržitelnost a kvalitu života v regionech a obcích: jaké jsou k tomu nutné rámcové podmínky?	33
2021/C 37/07	Stanovisko Evropského výboru regionů – Dopad změny klimatu na regiony hodnocení Zelené dohody pro Evropu	40

2021/C 37/08	Stanovisko Evropského výboru regionů Posílení místní správy a zastupitelské demokracie prostřednictvím nových nástrojů digitální technologie	47
2021/C 37/09	Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu výzvy v oblasti veřejné dopravy ve městech a metropolitních regionech	51
2021/C 37/10	Stanovisko Evropského výboru regionů ke zprávě Komise o provádění sdělení Komise Silnější a obnovené strategické partnerství s nejvzdálenějšími regiony Evropské unie	57

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

USNESENÍ

VÝBOR REGIONŮ

INTERACTIO – ZASEDÁNÍ NA DÁLKU – 141. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VR, 8. 12. 2020–10. 12. 2020**Usnesení Evropského výboru regionů k pracovnímu programu Evropské komise na rok 2021**

(2021/C 37/01)

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ (VR),

s ohledem na:

- pracovní program Evropské komise na rok 2021 ⁽¹⁾,
- protokol o spolupráci s Evropskou komisí z února 2012,
- usnesení VR Priority Evropského výboru regionů na období 2020–2025 ⁽²⁾,
- usnesení VR Návrhy Evropského výboru regionů týkající se pracovního programu Evropské komise na rok 2021 ⁽³⁾,

1. zdůrazňuje, že je naprosto nezbytné zmírnit dopady globální pandemie, neboť koronavirová krize prohlubuje stávající sociální, hospodářské a územní rozdíly, jak dokládá první výroční místní a regionální barometr VR;
2. trvá na tom, že místní a regionální orgány musí být stěžejními aktéry, pokud jde o koncipování a provádění agendy sociálně-ekonomického oživení po pandemii COVID-19. Podporuje záměr EU stanout v čele ekologické a digitální transformace. VR se zavazuje, že bude úzce spolupracovat s příslušnými zainteresovanými stranami s cílem zhodnotit zkušenosti získané z dosavadního řešení krize COVID-19 a zaměřit se na připravenost do budoucna;
3. naléhavě Evropskou komisi žádá, aby urychleně podnikla kroky v zájmu nalezení uspokojivého a trvalého řešení problému humanitární krize ve Středomoří, přičemž je v první řadě nezbytné ochránit životy migrantů, ale také zaručit respektování lidských práv a základních svobod. VR a místní a regionální orgány jsou připraveny v co největší míře v tomto směru spolupracovat;
4. podporuje tudíž záměr Komise mapovat politické priority EU prostřednictvím výroční zprávy o strategickém výhledu, k níž bude VR přispívat údaji od místních a regionálních orgánů z celé EU;

⁽¹⁾ COM(2020) 690 final.⁽²⁾ COR-2020-01392-00-00-RES-TRA (Úř. věst. C 324, 1.10.2020, s. 8).⁽³⁾ COR-2020-02622-00-00-RES-TRA (Úř. věst. C 324, 1.10.2020, s. 16).

5. sdílí názor, že musí být co nejdříve zahájena konference o budoucnosti Evropy. Plné zapojení VR, tedy instituce zastupující místní a regionální orgány, do všech orgánů konference by umožnilo přiblížit projekt evropským občanům a hlouběji se zamyslet nad nezbytnými změnami politik, procesů a institucionálního rámce EU. VR trvá na tom, že při všech veřejných konzultacích týkajících se této konference musí být zajištěna maximální pluralita;
6. vyzývá ostatní evropské orgány a instituce, aby s ním spolupracovaly na přípravě pilotního modelu stálého a strukturovaného dialogu s občany prostřednictvím místních a regionálních orgánů, který by mohl rovněž přispět ke zlepšení rozhodovacího procesu EU;
7. opakuje, že je třeba zapojit místní a regionální orgány do navrhování a provádění politik EU – zejména v oblastech, v nichž je důležitá úloha těchto orgánů nejvíce patrná –, a to především prostřednictvím řádného uplatňování aktivní subsidiarity a začleňování zásad víceúrovňové správy. VR vítá rozhodnutí Komise posílit jeho účast v platformě Fit pro budoucnost a zavazuje se přispívat k cílům platformy prostřednictvím vládní skupiny a specializované podskupiny RegHub. Zdůrazňuje, že v rámci revize programu REFIT je nutná mnohem výraznější místní a regionální perspektiva;
8. opakuje svou výzvu Komisi, aby pozorně sledovala, zda je v rámci přípravy dohod o partnerství a programů na období 2021–2027 uplatňován kodex chování pro partnerskou spolupráci, a zajistila, že budou místní a regionální orgány zapojeny jakožto plnohodnotní partneři. Zásady partnerství a víceúrovňové správy by se měly výrazněji odrážet v řízení evropského semestru, zejména vzhledem k tomu, že evropský semestr stanoví hlavní směry pro programy politiky soudržnosti na období 2021–2027 a pro facilitu na podporu oživení a odolnosti;
9. pečlivě posoudí legislativní návrhy týkající se nových vlastních zdrojů, zejména pokud jde o jejich možný dopad na místní a regionální finance a na občany;
10. zdůrazňuje, že je třeba vyjasnit interakce mezi facilitou na podporu oživení a odolnosti a financováním politiky soudržnosti na místní a regionální úrovni, a vyzývá – zejména pokud jde o facilitu na podporu oživení a odolnosti a členské státy – k tomu, aby se při vypracovávání připravovaných národních plánů reforem a investičních plánů uplatňoval jak horizontální přístup, tak přístup zdola nahoru. Vybízí širokou škálu subjektů EU, ať již jde o orgány a instituce, či jiné zainteresované strany, aby se zúčastnily fóra věnovaného facilitě na podporu oživení a odolnosti v říjnu 2021;
11. vítá závazek Komise využít Agendu OSN pro udržitelný rozvoj 2030 a její cíle udržitelného rozvoje a také Pařížskou dohodu z roku 2015 jako základ pro vytvoření politického rámce pro udržitelné oživení v EU;
12. vítá balíček „Fit for 55“, který Komise předložila, stejně jako Evropský parlament se však domnívá, že je nezbytné stanovit pro rok 2030 ambicióznější cíl v oblasti emisí a že je také reálné jej dosáhnout. Proto Komisi vyzývá, aby v rámci tohoto balíčku navrhla ambiciózní strategii EU pro přizpůsobení se změně klimatu, v níž bude jasně položen důraz na ústřední úlohu místních a regionálních orgánů v tomto procesu;
13. je připraven vypracovat před konferencí smluvních stran Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu (UNFCCC) COP26, jež se uskuteční v Glasgow, společný plán COP26, jehož cílem bude demonstrovat angažovanost EU na všech úrovních a propagovat úlohu a přispění orgánů na nižší než celostátní úrovni v rámci Pařížské dohody a UNFCCC. V této souvislosti bude VR vyzdvihovat úlohu, kterou při provádění a urychlování opatření v oblasti klimatu hrají města a regiony díky praktické spolupráci s odvětvím průmyslu, vysokými školami, občany a různými komunitami;
14. podtrhuje skutečnost, že ohlášený návrh mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích úzce souvisí s přezkumem systému obchodování s emisemi. Vyzývá k pečlivému posouzení toho, jaký dopad bude mít postupné rušení bezplatných povolenek na energeticky náročná odvětví EU, aby se tak zabránilo diskriminaci mezi podniky ze třetích zemí a z Unie;
15. bude bedlivě monitorovat provádění mechanismu pro spravedlivou transformaci a navrhuje, aby v druhé polovině roku 2021 bylo uspořádáno fórum pro spravedlivou transformaci, na němž by byly vyvozeny první politické závěry ohledně provádění uvedeného mechanismu;

16. domnívá se, že by měl být dále prosazován víceúrovňový dialog o energetice a klimatu a že by měl být rozšířen na všechny oblasti Zelené dohody pro Evropu. Naléhavě vyzývá k plnému uznání úlohy měst a regionů při provádění politik v oblasti zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně a požaduje vytvoření účinného rámce víceúrovňové správy prostřednictvím evropského klimatického paktu. V tomto kontextu VR vítá závazek Komise předložit společný akční plán pro provádění Zelené dohody, který by mohl zahrnovat evropský regionální srovnávací přehled pro sledování pokroku při provádění Zelené dohody na nižší než celostátní úrovni;

17. zdůrazňuje, že je naléhavě nutné uskutečnit strategii „renovační vlna“ a zavést mechanismy pro přizpůsobení této části transformace místním charakteristikám a okolnostem a vyplnit stávající mezery, pokud jde o finanční zdroje a technickou kapacitu. V souvislosti s touto strategií i jinými opatřeními žádá, aby byly regionům, městům a obcím poskytnuty rozsáhlé možnosti přímého přístupu k evropským finančním prostředkům;

18. vítá záměr Komise zahájit akční plán pro nulové znečištění ovzduší, vod a půdy coby zásadní součást plánu zeleného oživení. K hlavním zásadám, z nichž musí tento plán i následné legislativní akty vycházet, patří to, že je nutné uplatňovat přístup předběžné opatrnosti a zásadu „znečišťovatel platí“ a zabránit znečištění přímo u zdroje. Tento akční plán by měl být vypracován a prováděn ve spolupráci s místními a regionálními orgány prostřednictvím iniciativ, jako je Dohoda pro zelená města. Měl by stanovit ambiciózní rámec, ale zároveň zohledňovat rozdíly a odlišné podmínky v jednotlivých členských státech EU a umožňovat uzpůsobení na vnitrostátní a místní úrovni. Stěžejním prvkem tohoto plánu musí být přístup založený na posouzení rizik, aby byla opatření přijímána tam, kde jsou nejvíce opodstatněná;

19. vyzývá k tomu, aby byly při provádění nového akčního plánu pro oběhové hospodářství stanoveny konkrétní cíle zohledňující regionální rozdíly, zejména pokud jde o předcházení vzniku odpadu, zadávání veřejných zakázek a partnerství veřejného a soukromého sektoru, neboť tyto cíle by stimulovaly inovační technologie a jejich pronikání na trh, a aby byla uznána důležitá úloha místních a regionálních orgánů ve společnosti, která se více řídí zásadami oběhového hospodářství;

20. zavazuje se podporovat provádění strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 a zároveň prozkoumat, jak by místní a regionální orgány mohly přispět k řešení problému úbytku opylovačů a ke zmírnění nebezpečného tlaku na naše mořské prostředí. VR by rád vyzdvihl úlohu, kterou při obnově přírodních stanovišť a zvyšování odolnosti a síly všech evropských ekosystémů a přírodních rezervací hrají půda a zemědělské postupy a také udržitelné obhospodařování lesů. Výbor podporuje výzvu Evropského parlamentu, aby Komise navrhla právní rámec pro povinnou náležitou péči v dodavatelských řetězcích, pokud jde o lesní a zemědělské produkty a produkty, které představují riziko pro ekosystémy, uváděné na trh EU. Zároveň je třeba zaručit, aby nebyli dodavatelé produktů z biologických materiálů vystavováni přílišné administrativní zátěži v porovnání s dodavateli produktů vyrobených ze syntetických materiálů a z fosilních surovin;

21. vyzývá k plnému zapojení evropských regionů do provádění a monitorování strategie EU „od zemědělce ke spotřebiteli“. Žádá Komisi, aby cíle Zelené dohody pro Evropu, a zejména cíle strategie v oblasti biologické rozmanitosti a strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ pevně začlenila do budoucí společné zemědělské politiky (SZP) a do jejího provádění;

22. naléhavě vyzývá orgány EU, aby na základě nové dlouhodobé vize pro venkovské oblasti vytvořily agendu EU pro venkov. Ta by měla zajistit, aby ve všech politikách EU byla v souladu s cíli územní soudržnosti zakotvena zásada rovnováhy mezi venkovskými oblastmi a městy, a měla by posílit úlohu místní a regionální úrovně v řízení politik týkajících se venkova;

23. vyjadřuje politování nad tím, že pracovní program není dostatečně ambiciózní v námořní oblasti, a zdůrazňuje strategický geopolitický význam špičkového námořního odvětví a silných pobřežních a přímořských regionů. V tomto ohledu vyzývá Komisi, aby vypracovala komplexní program na podporu modrého průmyslu a přímořských regionů;

24. zavazuje se poskytnout podněty pro legislativní iniciativu týkající se evropského standardu pro zelené dluhopisy, jelikož by to bylo velmi významné pro nasměrování udržitelných soukromých a veřejných investic na místní a regionální úrovni;

25. zdůrazňuje, že je v rámci revize nařízení o transevropské dopravní síti (TEN-T) třeba se zabývat chybějícími spojeními v přeshraniční dopravní infrastruktuře a lepším propojením s okrajovými a nejvzdálenějšími regiony;

26. vítá závazek Komise předložit legislativní návrh zaměřený na zlepšení pracovních podmínek pracovníků platform. Očekává rovněž, že se akt o digitálních službách bude zabývat minimálními normami pro spravedlivou práci na dálku a digitálními právy souvisejícími s prací;

27. vyjadřuje politování nad tím, že se v roce 2021 neplánuje žádný návrh na regulaci umělé inteligence, jenž by navazoval na nedávno přijatou bílou knihu;

28. vypracuje ukazatele digitální transformace na místní a regionální úrovni za účelem stanovení cílů, urychlení vytváření digitálních platforem a zavedení mechanismu monitorování pro digitální desetiletí do roku 2030, jež přispějí k řešení nerovností a k předcházení vzniku digitální propasti;

29. vyzývá ke komplexnímu přístupu EU k bezpečnosti a odolnosti sítí 5G, neboť zajištění širokopásmového připojení a zavádění 5G na místní a regionální úrovni v městských, venkovských, horských a odlehlých oblastech a v méně rozvinutých regionech se stává zcela zásadní otázkou;

30. vyzývá Komisi, aby posílila místní rozměr průmyslové strategie EU a zaměřila ji při tom na více odvětví a posílila politickou koordinaci na úrovni EU. Za tímto účelem je zejména zapotřebí zapojit VR a regionální orgány do průmyslového fóra a do Evropské aliance pro suroviny, aby tak regiony a města mohly přijmout svůj díl odpovědnosti za souběžnou ekologickou a digitální transformaci svého průmyslu a mohly využít potenciál v oblasti hospodářské diverzifikace, který tato strategie přináší. Mimoto je nutné zapojit průmysl do systémů odborného vzdělávání a přípravy, aby bylo možné zajistit odpovídající soubory dovedností pro nová pracovní místa;

31. spolu s městy a regiony, které projeví zájem se na tom podílet, bude dokládat, jakým způsobem mohou centra EVP přispět k rozvíjení místně orientovaných regionálních inovačních ekosystémů a v rámci své celoevropské spolupráce pomoci dosáhnout rychlejšího inteligentního a udržitelného růstu a odstranit v Evropě rozdíly v oblasti inovací;

32. vzhledem k tomu, že hospodářské důsledky pandemie COVID-19 silně dopadly na malé a střední podniky v regionech po celé EU a že umocňují chronické problémy, jako je neuspokojivý přístup k financování a opožděné platby, a s přihlédnutím k různým strukturám a potřebám malých a středních podniků a k odlišným hospodářským a institucionálním podmínkám v Evropě navrhuje, aby Komise posílila místní a regionální řízení strategie pro malé a střední podniky. VR se zavazuje, že bude spolupracovat s Komisí a podnikatelskou sférou na dalším rozvoji a uplatňování testu dopadů na malé a střední podniky, který bude vhodný pro daný účel, zejména prostřednictvím sítě v rámci udílení ocenění Evropský podnikatelský zaměřený region (EER);

33. vyzývá Komisi, aby vzala v potaz obtíže, kterým čelí místní a regionální zainteresované strany a které těmto stranám brání plně těžit z výhod jednotného trhu, a se zájmem očekává aktualizovanou zprávu o překážkách jednotného trhu a opatření, která Komise hodlá přijmout, aby zajistila plné prosazování směrnice o službách. VR rovněž žádá Komisi, aby předložila nový, vylepšený návrh týkající se pasu služeb;

34. vítá skutečnost, že Komise klade důraz na balíček opatření týkajících se spravedlivého hospodářství, a se zájmem očekává akční plán pro evropský pilíř sociálních práv, jenž by měl být založen na větším empirickém a politickém využívání nástroje srovnávacího přehledu sociálních ukazatelů. VR bude podporovat místní a regionální rozměr tohoto pilíře tím, že se bude aktivně podílet na konferenci před sociálním summitem v Portu v roce 2021. Kromě toho bude Výbor spolupracovat s Komisí na rozvoji iniciativy zaměřené na místní veletrhy pracovních míst;

35. se zájmem očekává nový strategický rámec pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci. V této souvislosti vyzývá Komisi, aby v roce 2021 zrychlila tempo a konečně naplnila cíl stanovit 50 limitních hodnot expozice na pracovišti (OEL), k čemuž mělo původně dojít do roku 2020;

36. zdůrazňuje, že je třeba zapojit místní a regionální orgány do přípravy akčního plánu pro sociální ekonomiku, neboť sociální ekonomika má silný regionální a místní rozměr;

37. vítá skutečnost, že Komise vyslyšela požadavek VR ohledně záruky pro děti, která by umožnila posílit sociální začleňování a dobré životní podmínky dětí a také prosazování jejich práv;

38. očekává, že strategie ve prospěch osob se zdravotním postižením stanoví ambiciózní a měřitelné cíle a obsáhne všechny oblasti politiky. Je odhodlán plnit cíle Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením a přeje si, aby Evropská komise podporovala její provádění na místní a regionální úrovni;

39. konstatuje, že pracovní program na rok 2021 stanoví revizi ustanovení o státní podpoře v devíti různých oblastech, které jsou pro místní a regionální orgány nanejvýš důležité. Zavazuje se tudíž, že se do této revize aktivně zapojí. Za tímto účelem bude VR vycházet z konzultací v rámci Sítě regionálních center pro přezkum provádění politiky EU, která již analyzuje rámec v oblasti služeb obecného hospodářského zájmu a regionální podpory;

40. vítá flexibilitu, kterou skýtá aktivace obecné únikové doložky Paktu o stabilitě a růstu, díky níž je možné stanovit opatření pro koordinaci politik, která mohou být rychle a razantně aplikována. Zdůrazňuje, že toto pozastavení je důležité, dokud se veřejné orgány budou potýkat s mimořádnými náklady v souvislosti s překonáváním pandemie a dokud nebude možné vyvodit ze současné krize COVID-19 náležitá ponaučení a nebudeme dobře připraveni na budoucí krize;

41. vyjadřuje politování nad tím, že v pracovním programu chybí opatření na podporu udržitelného oživení cestovního ruchu, který je zásadním hospodářským odvětvím pro regiony a pro místní obživu v celé Evropě a který krize zasáhla velmi silně. Opakuje, že je důležité přidělit na záchranu tohoto odvětví dostatečné finanční prostředky a stanovit koordinovaný regionální přístup a také vypracovat dlouhodobou evropskou politiku cestovního ruchu;

42. požaduje stanovení jasných milníků a přidělení odpovídajících prostředků, pokud jde o dokončení Evropského prostoru vzdělávání do roku 2025. Podporuje úsilí Komise o nastolení kultury celoživotního učení a usnadnění přechodů mezi zaměstnáními v EU a žádá, aby bylo v rámci budoucích individuálních vzdělávacích účtů a evropského přístupu k mikrokreditům (při zohlednění skutečnosti, že primární a základní zásadou organizace vysokoškolského vzdělávání jsou a zůstávají studijní programy) dosaženo „záruky získání minimálních kvalifikací a dovedností“ pro mladé lidi, která by byla uznávána a validována ve všech členských státech;

43. očekává, že budou využívány všechny příležitosti, které nabízí platforma pro výměnu poznatků, ve spolupráci s Komisí, a to s cílem prosazovat inteligentní a udržitelnou specializaci a podporovat sociální inovace a začleňování a inovační ekosystémy na místní a regionální úrovni. Doporučuje, aby byly činnosti v rámci platformy pro výměnu poznatků a iniciativy „Věda se setkává s regiony“ ve spolupráci s Komisí pilotně realizovány i na úrovni makroregionů, aby bylo možné podpořit inovační politiku a inteligentní specializaci;

44. zdůrazňuje, že je třeba podporovat místní a regionální orgány v zemích kandidujících na přistoupení k EU a v partnerských zemích v sousedství Unie, pomáhat jim při plnění strategických priorit EU a předcházet prohlubování rozdílů, přičemž konečným cílem je lepší obnova po pandemii COVID-19 a posílení odolnosti na úrovni komunit;

45. je potěšen tím, že má Komise v úmyslu zveřejnit sdělení o obnoveném partnerství se zeměmi jižního sousedství, a s ohledem na 25. výročí zahájení barcelonského procesu zdůrazňuje, že je nutné posílit vztahy mezi zeměmi v severní a jižní části Středomoří. V této souvislosti připomíná význam evropské politiky sousedství jakožto důležitého nástroje pro řešení společných problémů a upozorňuje na to, že její úspěšnost bude záviset na náležitém zapojení regionálních a místních subjektů;

46. rozhodně podporuje odhodlání Komise udržet si vedoucí postavení, pokud jde o posílení multilateralismu založeného na pravidlech, a učinit cíle udržitelného rozvoje ústředním bodem reformy WTO. Domnívá se, že tato iniciativa by ve spojení s lepším prosazováním kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji měla přispět ke zlepšení sociálních, environmentálních a klimatických norem ve třetích zemích;

47. chápe, že ohledně probíhajících jednání se Spojeným královstvím panuje nejistota, avšak s ohledem na přímý a dramatický dopad brexitu na mnoho místních a regionálních orgánů v EU je hluboce zklamán tím, že pracovní program na rok 2021 naprosto opomíjí budoucí vztahy mezi EU a Spojeným královstvím. Očekává proto návrh Komise týkající se rezervy na vyrovnání se s důsledky brexitu a trvá na tom, že tato rezerva musí být koncipována tak, aby nejen řešila ekonomické nedostatky na úrovni členských států, ale také zohledňovala územní rozměr brexitu;

48. vítá skutečnost, že Komise klade důraz na potřebu chránit podniky v EU a jednotný trh před nekalými praktikami v oblasti obchodu a hospodářské soutěže, zejména prostřednictvím oznámených legislativních iniciativ týkajících se vytvoření rovných podmínek, zadávání veřejných zakázek a udržitelné správy a řízení společností. VR vyzývá Evropský parlament a Radu, aby pokročily v jednáních o nařízení o prosazování pravidel, návrhu o vývozu zboží dvojího užití a o nástroji pro mezinárodní zadávání veřejných zakázek v souvislosti s mnohostrannou Dohodou o vládních zakázkách WTO;

49. doporučuje Komisi, aby z hlediska právních kritérií výrazněji a lépe provázala složky týkající se politiky soudržnosti a státní podpory v rámci politiky v oblasti hospodářské soutěže, a to s cílem zamezit technickým překážkám a problémům, které by bránily náležitému provádění jednotlivých prvků těchto složek, zejména co se týče opatření spolufinancovaných v rámci Evropského sociálního fondu, Evropského fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti, kterých se pravidla státní podpory dotýkají;

50. opakuje, že je třeba zapojit místní a regionální orgány do utváření zdravotní unie, neboť ve většině členských států mají značnou odpovědnost v oblasti veřejného zdraví. Vítá v této souvislosti záměr Komise posílit rámec EU pro odhalování vážných přeshraničních zdravotních hrozeb a reakci na ně, včetně posílení úlohy stávajících agentur a zřízení evropské agentury pro pokročilý biomedicínský výzkum a vývoj. V tomto ohledu vítá balíček týkající se evropské zdravotní unie, který má umožnit rozsáhlejší koordinaci postupu členských států EU a posílit stávající struktury a mechanismy s cílem zajistit na úrovni EU lepší ochranu, prevenci, připravenost a reakci na ohrožení lidského zdraví. VR připomíná, že je nutné zapojit do těchto nových mechanismů regionální a místní poskytovatele zdravotní péče a že by tyto mechanismy rovněž měly podporovat dodávky léčivých přípravků, zdravotnických potřeb a nemocničního vybavení. VR také jednoznačně podporuje návrh, který je v souladu s jeho vlastním návrhem na vytvoření evropského mechanismu pro mimořádné situace, a sice stanovit možnost vyhlásit na úrovni EU mimořádnou situaci, na základě čehož by byla aktivována rozsáhlejší koordinace postupu a začaly by se vyrábět a pořizovat produkty důležité pro překonání krize a vytvářet zásoby těchto produktů;

51. vyzývá Komisi, aby zamezila uplatňování nekalých praktik v oblasti státní podpory ze strany některých subjektů, které zneužívají dočasný evropský rámec pro opatření státní podpory, a aby přijala nápravná opatření, protože v opačném případě skutečně hrozí, že dojde k narušení řádného fungování jednotného trhu;

52. vítá návrh Komise na spuštění evropského prostoru pro data z oblasti veřejného zdraví, ale vyzývá k důkladnému posouzení dopadu návrhu na místní a regionální úrovni s cílem zajistit interoperabilitu systémů a současně minimalizovat administrativní a finanční zátěž;

53. vyzývá Komisi, aby vedla dialog s VR a s regiony, které zajímá nadcházející hodnocení směrnice o uplatňování práv pacientů v přeshraniční zdravotní péči;

54. opakuje, že je třeba zajistit, aby budoucí návrhy v rámci nového paktu o migraci a azylu respektovaly zásadu subsidiarity a byly založeny na solidaritě, zejména vůči regionům, které migrační tlak pociťují nejvíce. V tomto paktu by měla být také uznána důležitá úloha místních a regionálních orgánů při přijímání a integraci migrantů a měla by jim být na tyto činnosti poskytnuta přímá evropská podpora. Domnívá se rovněž, že je mimořádně důležité řešit základní příčiny migrace a bojovat proti obchodování s lidmi, a to ve spolupráci se zeměmi původu a tranzitu. Je připraven spolupracovat tím, že bude poskytovat údaje od místních a regionálních orgánů a že vytvoří stálé kanály pro politickou diskusi mezi těmito orgány a Komisí;

55. znovu zdůrazňuje, že je odhodlán propagovat spolu s Komisí v rámci společného projektu evropské úsilí o ochranu hodnot, identity a občanství EU prostřednictvím vzdělávání a kultury na regionální a místní úrovni. V souladu se svými prioritami na období 2020–2025 opakuje VR svou výzvu, aby Evropská komise uskutečnila návrhy úspěšné evropské občanské iniciativy ohledně intenzivnější ochrany menšin v EU (MSPI);

56. vyzývá k zaručení volného pohybu v schengenském prostoru posílením koordinace mezi všemi členskými státy a regiony zapojenými do správy hranic. Občané EU si velmi cení své svobody pohybu, zejména vzhledem k omezením, která v poslední době zažili během krize COVID-19, a k tomu, že svoboda pohybu představuje jak nedílnou součást evropského občanství, tak zásadní prvek budování evropské identity;

57. rozhodně podporuje kulturní a kreativní odvětví, na které těžce dolehla krize COVID-19, a vyzývá k tomu, aby oživení probíhalo v duchu solidarity. Požaduje, aby nový evropský Bauhaus, který oznámila předsedkyně Ursula von der Leyen a který má být realizován v rámci iniciativy „renovační vlna“, zahrnoval výrazný aspekt kulturního dědictví a kombinoval účinnost s nápaditostí;

58. nadále očekává, že Komise předloží návrh směrnice o posílení zásady rovného odměňování žen a mužů zajištěním transparentnosti v této oblasti, a opětovně Komisi vyzývá, aby navrhla přijetí rozhodnutí Rady, jež by v návaznosti na strategii pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025 klasifikovalo všechny formy násilí na základě pohlaví jako mimořádně závažné trestné činy ve smyslu čl. 83 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie. Dále pak Komisi vyzývá, aby podpořila přistoupení EU k Úmluvě Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí (Istanbulská úmluva z roku 2011), a vítá prohlášení Komise v tomto ohledu obsažené v jejím pracovním programu na rok 2021;

59. v tomto ohledu jednoznačně vítá záměr Komise předložit iniciativu s cílem rozšířit výčet trestných činů EU tak, aby zahrnoval trestné činy z nenávisti a nenávistné verbální projevy namířené proti zranitelným skupinám osob, zejména s cílem předcházet a zamezit rasismu, antisemitismu a diskriminaci LGBTI+ osob;

60. naléhavě vyzývá evropské orgány, aby dokončily jednání a přijaly navrhované nařízení o mechanismu řešení právních a správních překážek v přeshraničním kontextu, které bude mít dlouhodobý, významný a pozitivní dopad na budoucnost přeshraniční spolupráce. Mimoto zdůrazňuje, že je nezbytný odpovídající právní rámec EU, který by umožnil účinné zřizování a správu přeshraničních veřejných služeb. Tato skutečnost je ještě očividnější vzhledem k probíhající krizi. Stávající rámce jsou často spojeny s přílišnou administrativní zátěží a vysokými náklady, což mnohé místní a regionální orgány nutí k tomu, aby upustily od svých plánů v oblasti těchto služeb, a evropští občané žijící v těchto regionech se tak ocitají ve znevýhodněném postavení;

61. vzhledem k tomu, že Evropská unie již na politické a právní úrovni uznala specifickou situaci nejvzdálenějších regionů, žádá, aby Evropská komise do svých ročních pracovních programů začala v budoucnu v rámci běžné praxe zahrnovat přílohu, v níž bude uvádět konkrétní návrhy, které chce v daném roce předložit na pomoc těmto regionům. Jde o to určit legislativní návrhy, které obsahují konkrétní opatření zaměřená na nejvzdálenější regiony. Nezáleží na tom, zda jsou tyto legislativní návrhy založeny na článku 349 Smlouvy o fungování Evropské unie, mají dvojí právní základ pro uplatnění Smlouvy nebo se opírají pouze o obecný odpovědný právní základ pro uplatnění Smlouvy, pokud *de facto* zaručují, že bude ve vztahu k nejvzdálenějším regionům uplatňován odlišný přístup. V této příloze by Komise mohla uvádět také jiné akty (sdělení, zprávy), které chce v daném roce v souvislosti s těmito regiony přijmout;

62. vzhledem k tomu, jak vážně pandemie COVID-19 zasáhla nejvzdálenější regiony v Evropské unii, znovu požaduje, aby Evropská komise začátkem roku 2021 aktualizovala svou strategii z roku 2017, kterou popsala ve sdělení Silnější a obnovené strategické partnerství s nejvzdálenějšími regiony EU (COM(2017) 623 final ze dne 24. října 2017), a aby navrhla nová účinná opatření s cílem podpořit nejvzdálenější regiony ze sociálního, hospodářského, územního a kulturního hlediska;

63. pověřuje svého předsedu, aby toto usnesení předložil Evropské komisi, Evropskému parlamentu, německému, portugalskému a slovinskému předsednictví Rady EU a předsedovi Evropské rady.

V Bruselu dne 10. prosince 2020.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

STANOVISKA

VÝBOR REGIONŮ

INTERACTIO – ZASEDÁNÍ NA DÁLKU – 141. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VR, 8. 12. 2020–10. 12. 2020

Stanovisko Evropského výboru regionů – Směrem k udržitelnějšímu cestovnímu ruchu pro města a regiony EU

(2021/C 37/02)

Zpravodaj:

Manuel Alejandro CARDENETE FLORES (ES/RE), náměstek ministra pro cestovní ruch, obnovu, spravedlnost a místní samosprávu vlády autonomní oblasti Andalusie

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ,

Úvodní připomínky

1. zdůrazňuje, že **cestovní ruch je strategické odvětví**, nástroj integrace a hlavní hnací síla socioekonomického oživení a že vytváří více než 10 % hrubého domácího produktu EU, pracovní místa pro 26 milionů osob a 6 % celkového vývozu EU;
2. zdůrazňuje význam **dopravy a mobility coby hlavních prvků sociální, hospodářské a územní soudržnosti** EU, je proto nezbytné přijmout inteligentní a udržitelná řešení mobility, a to zejména v těch regionech, jejichž hospodářský rozvoj je nejvíce ohrožen výlučnou závislostí na letecké a námořní dopravě;
3. upozorňuje na to, že velmi různorodé složení turistů ze sociálního a kulturního hlediska i z hlediska věku a příjmů přináší mnoha podnikům – od mezinárodních koncernů až po mikropodniky – rozsáhlé podnikatelské příležitosti. Ekosystém odvětví cestovního ruchu zahrnuje takové oblasti, jako je ubytování, doprava, stravování, kultura, sport a rekreace, a také služby pořádání organizovaných zájezdů. Jedná se celkem o zhruba 2,4 miliony podniků, z čehož 90 % tvoří malé a střední podniky;
4. podporuje doporučení a pokyny Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO), vizi One Planet pro udržitelnou obnovu cestovního ruchu a výhled Agendy OSN pro udržitelný rozvoj 2030 v oblasti cílů udržitelného rozvoje týkajících se cestovního ruchu a dopravy;
5. souhlasí s definicí **udržitelného cestovního ruchu**, kterou vypracovala Světová organizace cestovního ruchu, která jej popisuje jako „cestovní ruch, který bere plně v úvahu současné a budoucí hospodářské, sociální a environmentální dopady s cílem uspokojit potřeby návštěvníků, odvětví, okolí a hostitelských komunit“;
6. zdůrazňuje, že **krize vyvolaná virem SARS-CoV-2** dramaticky změnila situaci, neboť si vyžádala obrovské ztráty na životech a měla ničivé hospodářské důsledky s tvrdým dopadem na Evropu. Způsobila osobní ztráty, závažné finanční potíže a úpadek mnoha podniků, **zejména v odvětví cestovního ruchu a dopravy**;
7. uznává, že tyto obtíže jsou v případě nejvzdálenějších regionů EU výraznější, protože tyto regiony jsou velice závislé na odvětví cestovního ruchu a jejich vyhlídky na hospodářské oživení jsou vážně ohroženy z důvodu jejich téměř výlučné závislosti na letecké dopravě a nemožnosti využívat jiné druhy dopravy;
8. zdůrazňuje, že je nutné podporovat udržitelné služby cestovního ruchu, které zohledňují bohaté evropské historické a kulturní dědictví a také jedinečné dědictví přírodní;

9. připomíná průřezový charakter cestovního ruchu, který odhalila tato krize, jelikož pokles činnosti v odvětví cestovního ruchu má nejen dopad nejen na odvětví, jako je ubytování, stravování nebo doprava, ale také na řadu oblastí hospodářství s vysokou přidanou hodnotou;

10. upozorňuje, že Evropa by si v této a v pozdějších krizích, k nimž může dojít, měla zachovat svůj aktivní přístup a své vedoucí postavení a měla by včas přijmout opatření nezbytná k tomu, aby se **zabránilo zhroucení** odvětví cestovního ruchu;

11. uznává, že během současné zdravotní krize vyvolané onemocněním COVID-19 se projevila zvláštní zranitelnost cestovního ruchu na území ostrovů, které mají nedostatečné zdroje;

12. připomíná členským státům a orgánům EU, že je důležité **přidělit dostatečné finanční zdroje** za účelem záchrany tohoto odvětví a vypracovat **dlouhodobou evropskou politiku pro cestovní ruch** na podporu udržitelné a kvalitní činnosti v odvětví cestovního ruchu, která by byla založena na ochraně životního prostředí a na boji proti změně klimatu;

13. tvrdí, že je třeba začít jednat a dále zlepšit současné modely cestovního ruchu a dopravy a usilovat při tom o jejich úplnou udržitelnost ze sociálního, hospodářského a environmentálního hlediska a považovat tuto **krizi za podnět k úvaze, která vytvoří základy budoucí odolnosti a udržitelnosti** odvětví cestovního ruchu a dopravy;

Dopady onemocnění COVID-19 na odvětví cestovního ruchu a dopravy v Evropě a reakce ohledně oživení a odolnosti EU z krátkodobého a střednědobého hlediska: balíček v oblasti cestovního ruchu a dopravy

14. zdůrazňuje, že Světová organizace cestovního ruchu odhaduje, že ztráty způsobené pandemií v odvětví cestovního ruchu na celosvětové úrovni v prvních pěti měsících roku 2020 již přesáhly trojnásobek ztrát zaznamenaných během mezinárodní finanční krize z roku 2009 ⁽¹⁾;

15. vyzývá k větší koordinaci **mezi členskými státy** při zavádění zákazů a opatření omezujících volný pohyb osob s cílem podpořit oživení tohoto odvětví, omezit zmatení turistů a povzbudit cestování. Vítá snahu Evropské komise a Evropského střediska pro prevenci a kontrolu nemocí poskytovat objektivní a přesné informace o vývoji pandemie;

16. zdůrazňuje, že pro oživení cestovního ruchu je důležité přijmout společnou strategii pro mobilitu osob v EU, která by zvýšila důvěru v cestování, zejména prováděním testů na onemocnění COVID-19 v místě počátku cesty, tj. před ní, čímž by se zvýšila bezpečnost cestování a předešlo by se uvalování karantény;

17. hodnotí kladně **rychlou reakci EU ohledně záchrany cestovního ruchu a dopravy**, zejména sdělení Evropské komise „Cestovní ruch a doprava v roce 2020 a v dalších letech“ a doporučení a pokyny, které jej doprovázejí (balíček v oblasti cestovního ruchu a dopravy), jež členským státům pomohly obnovit bezpečný volný pohyb bez omezení a opětovně otevřít vnitřní hranice a současně se zabývat nedostatkem likvidity a obnovou důvěry spotřebitelů;

18. rovněž hodnotí kladně schválení **dočasného rámce státní podpory** ⁽²⁾, který členským státům umožnil poskytnout velkou podporu podnikům, nový **nástroj pro dočasnou podporu na zmírnění rizik nezaměstnanosti v mimořádné situaci** ⁽³⁾ (SURE), jenž slouží k udržení příjmů rodin a zachování výrobní kapacity a lidského kapitálu podniků a hospodářství, REACT-EU ⁽⁴⁾, který umožňuje správním orgánům změnit přidělování strukturálních a investičních fondů, aby mohly řešit nejnaléhavější dopady krize, **Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci**, který je přínosem pro osoby činné v odvětví cestovního ruchu, jež byly v důsledku krize propuštěny, a projekty, jako je on-line platforma Re-open EU ⁽⁵⁾, jež poskytuje aktualizované informace o cestovních omezeních v Evropě, veřejném zdraví a bezpečnostních opatřeních;

19. oceňuje úsilí Evropské komise usnadnit plynulost **velkých objemů státní podpory** za účelem záchrany evropských podniků a navrhuje, aby některá z pravidel (mimo jiné upravené pravidlo *de minimis*) zůstala v regionech obzvláště zasažených krizí v platnosti, dokud to bude nezbytné;

⁽¹⁾ <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/wtobarometereng.2020.18.1.4>.

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/sa_covid19_temporary-framework.pdf.

⁽³⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0139>.

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/factsheet/2020_mff_reacteu_en.pdf.

⁽⁵⁾ <https://reopen.europa.eu/cs/>.

20. naléhavě žádá všechny členské státy, aby využily **všechny typy podpory**, které daný rámec dočasně umožňuje, s cílem čelit naléhavé potřebě likvidity a pokrýt bezprostřední potřebu provozního kapitálu a investic, a aby vzhledem ke krizi umožnily zachránit ty **podniky**, které upadly do akutní krize v důsledku rozšíření onemocnění COVID-19 ⁽⁶⁾, a daly jim tak možnost uzpůsobit a dále rozvíjet svoji činnost;

21. vítá opatření schválená členskými státy EU, která jsou slovy předsedy Evropského výboru regionů „příkladem solidarity“, a prohlašuje, že je zásadní, aby byly rozpočet EU a **plán na podporu oživení** urychleně poskytnuty obcím a podnikům ve všech městech, regionech a vesnicích Evropy, aby mohly čelit této nebylé krizi;

22. požaduje, aby se pracovalo na dohodě za účelem dosažení skutečného partnerství mezi všemi úrovněmi **správy**, přičemž by se podpořila společná odpovědnost a zabránilo by se nadměrné centralizaci;

23. vyzývá Evropskou komisi, aby ve spolupráci s členskými státy přijala soubor zvláštních pokynů a kontrolních seznamů pro EU, které budou určeny místním a regionálním orgánům coby **instrukce v prvních dnech katastrof**, a to i před zahájením vnitrostátních opatření a opatření na úrovni EU. Konstatuje, že pokyny obsažené v balíčku v oblasti cestovního ruchu a dopravy již představují skvělý referenční příklad;

24. považuje opatření z **balíčku v oblasti cestovního ruchu a dopravy** za první důležitý krok určený ke zlepšení schopnosti místních destinací reagovat na nové vlny pandemie a na další možné katastrofy, které by mohly prověřit schopnost tohoto odvětví v oblasti oživení;

25. domnívá se, že v důsledku pandemie jsou naléhavě zapotřebí nové strategie, které podpoří odvětví hotelových, restauračních a stravovacích služeb, a rozvoj turistických aktivit na místní úrovni, jako je venkovský cestovní ruch, místní gastronomie nebo místní tradice. Po celém světě došlo ke změně trendů a vzrostl zájem o menší turistické destinace a izolované destinace, kam mohou rodiny a menší skupiny bezpečně cestovat. Má-li cestovní ruch přežít příští 2 až 3 roky, musíme přilákat naše turisty do našich domácích destinací;

26. zdůrazňuje, že **náklady vyplývající z preventivních opatření souvisejících s onemocněním COVID-19 přijatých ve veřejné dopravě** by se mohly začlenit do smluv o veřejné službě, čímž by se zabránilo tomu, aby byla na dopravní orgán, což je často místní či regionální orgán, přenesena dodatečná zvýšená finanční zátěž;

27. vyjadřuje svou podporu **postupnému zavádění osvobození od vízové povinnosti** v dlouhodobém horizontu, aby se podpořily příjezdy návštěvníků z třetích zemí a návraty turistů do Evropy;

28. doufá, že v budoucnosti budou všechna rozhodnutí vnitrostátních orgánů ohledně zákazu cestovat a dočasného uzavření hranic předem oznámena evropským orgánům a příhraničním regionům, aby se zlepšila koordinace a zajistil se včasný přístup k informacím;

29. rozhodně podporuje plán na podporu oživení Evropy, aby se přispělo k nápravě hospodářských a sociálních škod způsobených pandemií onemocnění COVID-19, zahájilo evropské oživení a ochránila se pracovní místa a vytvořila nová;

Nutnost začít jednat, aby byl cestovní ruch udržitelnější

30. uvádí, že cestovní ruch byl v posledních letech jedním z nejrychleji rostoucích odvětví, přičemž jeho růst dokládá **obtíže při dosahování vyváženého rozvoje**, pokud jde o hospodářský, environmentální a sociální rozměr **udržitelnosti**;

31. oceňuje sdělení Evropské komise Evropa jako přední světová destinace cestovního ruchu – nový politický rámec pro evropský cestovní ruch (2010) a Evropská strategie pro větší růst a vyšší zaměstnanost v pobřežním a námořním cestovním ruchu (2014);

32. zdůrazňuje, že cestovní ruch nyní čelí **novým problémům, jež mají velký dopad a na něž bude muset reagovat**, jako je změna klimatu, zvýšení dopravního přetížení, nadměrný tlak na infrastrukturu a spotřebu vody a energie, zhoršování stavu životního prostředí (které je třeba řešit naléhavě a v první řadě), ztráta identity a respekt vůči autentičnosti národů;

⁽⁶⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1587137448000&uri=CELEX:52020DC0112>.

33. tvrdí, že cestovní ruch může být modelovou činností udržitelné ekologické transformace, kterou vyhláší Zelená dohoda, a to v rámci přesvědčení učinit z Evropy v roce 2050 první klimaticky neutrální kontinent, v procesech přizpůsobování hospodářství digitální éře a při podpoře rovnosti a sociálního začleňování, a důrazně vybízí orgány EU a její členské státy, aby podnikly kroky potřebné k dosažení těchto cílů;

34. uznává, že těchto cílů bude dosaženo pouze tehdy, pokud budou mít solidní základ, který přesně vymezí kompetence, povinnosti a zapojení, jež s sebou nese zahájení skutečného udržitelného rozvoje v této oblasti, s pevným závazkem zaručit jeho uplatňování;

Druhy dopravy pro cestování

35. připomíná, že **cestovní ruch** je tvořen komplexním hodnotovým řetězcem s mnoha zúčastněnými stranami a s **přímou vazbou na činnost osobní dopravy**;

36. připomíná, že v odvětví cestovního ruchu je třeba docílit toho, aby se v něm prosadilo oběhové hospodářství;

37. konstatuje, že prognózy Světové organizace cestovního ruchu a Mezinárodního dopravního fóra naznačují do roku 2030 zvýšení emisí uhlíku souvisejících s dopravou v souvislosti s cestovním ruchem zhruba o 25 %;

38. z výše uvedených důvodů uznává, že je nezbytné prostudovat a vytvořit či realizovat lepší konektivitu evropských měst a regionů, upřednostnit méně znečišťující možnosti a prozkoumat zlepšení intermodality v souladu s konečným cílem Zelené dohody pro Evropu, a s uspokojením vítá skutečnost, že Evropská komise zahájila v roce 2020 **strategii pro udržitelnou a inteligentní mobilitu**;

39. důrazně vyzývá členské státy EU, aby spojily své síly a naléhavě řešily otázku chybějících alternativ v podobě udržitelné dopravy, investovaly do rozvoje a zhodnocení vlakových spojení na dlouhé vzdálenosti, zejména nočních vlaků, a zajistily, aby cesty s nízkými emisemi uhlíku byly lákavější možností;

40. podporuje myšlenku, aby byla **státní podpora pro letecké společnosti spojena** se závazky z jejich strany ohledně splnění cíle **snížit znečišťující emise**;

41. uvádí, že tento závazek je třeba podpořit u **různých druhů dopravy**, jak u silniční, tak u námořní dopravy, přičemž je třeba věnovat náležitou pozornost výletním lodím kvůli jejich velkému dopadu na životní prostředí;

42. vyjadřuje politování nad tím, že **autobusová a železniční doprava** (které jsou klíčovými prvky místní a regionální dopravy) dostávají menší **podporu** než doprava letecká, což vede k většímu tlaku na financování udržitelnějších druhů dopravy, a požaduje silné odhodlání rozšiřovat příležitosti pro udržitelnou mobilitu v celé Evropě prostřednictvím železniční dopravy, neboť Evropská komise určila jako cíl pro rok 2021 **zlepšení příspěvku železniční dopravy k udržitelnému cestovnímu ruchu** v EU;

43. upozorňuje na to, že je důležité, aby se v rámci provádění budoucích opatření týkajících se emisí CO₂ v letecké a námořní dopravě, která jsou stanovena v Zelené dohodě pro Evropu a v nové strategii pro udržitelnou mobilitu, uskutečnilo posouzení jejich dopadu v nejvzdálenějších regionech EU, jejichž hospodářská a sociální soudržnost závisí, co se týče mobility jejich občanů i rozvoje jejich hospodářské činnosti, do značné míry na letecké a námořní dopravě;

44. zdůrazňuje, že je nezbytná **finanční podpora**, aby **provozovatelé veřejné dopravy**, kteří zaznamenali výrazný pokles příjmů, mohli vytvořit udržitelnější vozový park s vozidly s nulovými a nízkými emisemi;

45. vyjadřuje svůj zájem pracovat na **iniciativách, které spojí cesty vlakem s objevováním kultury a s cestovním ruchem** v období po krizi, rozvinout iniciativu #DiscoverEU a úzce spolupracovat se zástupci regionů EU s cílem podporovat příležitosti pro cestovní ruch po železnici během Evropského roku železnice (2021) i poté;

46. poukazuje na to, že je důležité **uznat EuroVelo⁽⁷⁾ coby další TEN-T** (transevropskou dopravní síť) vedle stávajících silničních a železničních sítí nebo vnitrozemských vodních cest, což povede k bezpečnější, přímější, soudržnější a propojenější cyklistické infrastruktuře, jež bude přínosem pro všechny kategorie cyklistů a bude představovat další významný podnět pro cykloturistiku;

(⁷) Evropská síť 17 cyklotras na dlouhé vzdálenosti, které vedou po celém kontinentě a propojují jej.

Dopad na přírodní prostředí

47. vyjadřuje své znepokojení ohledně skutečnosti, že by globální oteplování mohlo snížit atraktivitu nebo dokonce ohrozit prostředky pro obživu určitých turistických destinací, a potvrzuje své odhodlání **bojovat proti změně klimatu** včas, v souladu s nejnovějšími vědeckými poznatky a pomocí škály politických iniciativ a opatření stanovených ve stanoviscích Evropského výboru regionů;

48. připomíná, že tento boj bude zásadní pro osud mnoha pobřežních a ostrovních regionů kvůli zvyšující se hladině moře, lyžařských středisek postižených nedostatkem sněhu a regionů sužovaných lesními požáry, povodněmi nebo vichřicemi ⁽⁸⁾;

49. domnívá se, že cestovní ruch může významně přispět k evropské ambici dosáhnout **oběhového hospodářství** a naléhavě požaduje, aby byly regiony a města součástí debaty o tom, jak tento program podpořit v praxi;

50. doporučuje, aby odvětví cestovního ruchu a dopravy posílila nabídku **klimaticky neutrálních produktů** prostřednictvím používání čistých energií, méně škodlivých chemikálií a menšího množství plastů, recyklace dešťové vody a splaškových odpadních vod ⁽⁹⁾, která značně sníží poptávku po pitné vodě ze zásobovacího systému, a recyklace odpadů, a aby se tyto systémy používaly systematictěji;

51. uvádí, že je nezbytná **větší podpora pro cykloturistiku**, která je přínosem pro místní hospodářství, neboť vede k návštěvě míst, jež obvykle v rámci tradičního cestovního ruchu navštěvována nejsou, a k využívání místních podniků a služeb. Kromě toho je infrastruktura, která je v tomto směru nezbytná, přínosem také pro místní obyvatelstvo, a to díky větší konektivitě, jež pomáhá zaručit dlouhodobou udržitelnost místních komunit;

52. podporuje pokračování pracovní skupiny GR MARE Evropský loďařský průmysl, která se zabývá koncem životnosti plavidel s cílem vypracovat společný plán EU v otázce výzkumu a inovací za účelem zvýšení recyklace materiálu pro stavbu lodí;

53. poukazuje na to, že je důležité podporovat udržitelný pobřežní námořní cestovní ruch, v jehož rámci by se posílily činnosti zaměřené na poznávání a ochranu mořského prostředí. Rovněž vidí v **plavbě, sportech využívajících sílu větru a vln, potápění a vodních sportech obecně** velký potenciál pro vědu, zvyšování informovanosti o problematice životního prostředí, mapování oceánů a výzkum otázek v oblasti životního prostředí;

54. zdůrazňuje, že **cestovní ruch je důležitý pro rozvoj venkova**, který by se neměl dále vykládat výhradně z hlediska rozvoje zemědělství a měl by být považován za hnací sílu pokroku v méně rozvinutých venkovských oblastech s málo produktivní, okrajovou zemědělskou půdou, jež jsou však prvořadě pro svoji environmentální a krajinnou hodnotu a pro ochranu biologické rozmanitosti. Proto by evropské orgány měly cestovní ruch a jeho příležitosti náležitě začlenit do strategie v oblasti biologické rozmanitosti, strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“, nové společné zemědělské politiky a soustavy Natura 2000 a do dlouhodobé vize týkající se venkovských oblastí;

55. považuje za důležité podpořit udržitelnější cestovní ruch s vyšší přidanou hodnotou pro regiony tím, že se do nabídky v oblasti cestovního ruchu zařadí místní produkty, a rovněž zhodnotit přírodní a chráněné oblasti a potenciál nebe jako zdroje cestovního ruchu (astroturistika);

56. poukazuje na to, že je důležité využívat digitální technologie založené na 5G, internetu věcí, umělé inteligenci a datech velkého objemu, aby bylo možné poskytovat inovativní, udržitelné a rozšiřitelné inteligentní služby cestovního ruchu s vysokou přidanou hodnotou, které by zajistily nové, účinnější, přístupnější a inkluzivnější modely cestovního ruchu, jež bude možné rozšířit ve všech regionech se zvláštním zaměřením na venkovské oblasti. Dále je důležité, aby v těchto oblastech byly k dispozici telekomunikační technologie, jež by poskytovaly náležitou konektivitu;

Sociální a hospodářské dopady a nutnost zabránit vnímání cestovního ruchu coby problému

57. připomíná, že cestovní ruch, zejména **nadměrný cestovní ruch** (překročení prahových hodnot fyzické, ekologické, sociální, hospodářské, psychologické nebo politické kapacity destinací ⁽¹⁰⁾), má stejně jako všechny lidské činnosti dopad na společenské prostředí, ve kterém probíhá;

⁽⁸⁾ [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/cs/document.html?reference=EPRS_BRI\(2017\)603932](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/cs/document.html?reference=EPRS_BRI(2017)603932).

⁽⁹⁾ <https://ec.europa.eu/environment/emas/takeagreenstep/pdf/BEMP-5.7-FINAL.pdf>.

⁽¹⁰⁾ Nedávná studie Evropského parlamentu zjistila, že 105 destinací v Evropské unii hrozí riziko nadměrného cestovního ruchu; viz: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/629184/IPOL_STU\(2018\)629184_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/629184/IPOL_STU(2018)629184_EN.pdf).

58. zdůrazňuje, že je nezbytné zabránit negativním dopadům nadměrného cestovního ruchu, které s sebou nesou zvýšení dopravního přetížení, tlak na infrastrukturu, nárůst poptávky po energii a vodě, zhoršování stavu životního prostředí, poškozování historických lokalit a památek, ztrátu identity a autentičnosti a zvyšování životních nákladů pro místní obyvatele spolu s rostoucí nerovností mezi nimi. Je toho názoru, že orgány EU a její členské státy by měly naléhavě zvážit přijetí opatření a iniciativ, které by zabránily negativním dopadům nadměrného cestovního ruchu;

59. zdůrazňuje, že podpora a rozvoj cestovního ruchu ve venkovských oblastech může být příležitostí k hospodářskému rozvoji a vytváření bohatství, čímž může pomoci přilákat obyvatelstvo nebo zastavit jeho úbytek v oblastech postižených vylidňováním;

60. doporučuje, aby byly prováděny politiky na podporu žen a posílení jejich postavení. Ženy hrají klíčovou úlohu při zachování podniků v oblasti cestovního ruchu, neboť jsou hlavními aktéry v boji proti vylidňování. Budou-li jim zajištěny pracovní příležitosti, bude to zárukou usazování lidí. Je třeba posoudit jejich potřeby a poskytnout jim nástroje pro posílení jejich postavení a zlepšení konkurenceschopnosti prostřednictvím cílené odborné přípravy;

61. upozorňuje, že nadměrný cestovní ruch podporují některé modely cestovního ruchu založené na intenzivním využívání nízkonákladových dopravních prostředků a hromadném přesunu turistů, přičemž sociální média a platformy pro vzájemnou výměnu mohou současně určité destinace rovněž příliš propagovat. Vyzývá proto k uspořádání debat o růstu a kvalitě cestovního ruchu;

62. považuje barcelonské prohlášení sítě NECSTouR „**Lepší místa pro život, lepší místa pro návštěvu**“ za referenční bod s cílem prokázat, že odvětví cestovního ruchu a odvětví kulturního – hmotného i nehmotného – dědictví mohou úzce spolupracovat ve prospěch evropských občanů a kulturního dědictví;

63. upozorňuje na to, že **na cestovní ruch je třeba pohlížet jako na součást řešení, a nikoli jako na problém**, a proto se domnívá, že je nezbytné formulovat návrhy nových opatření, která budou odlišná od opatření, jež jsou již prováděna, a rozhodnějším způsobem podnítit opatření, která fungují. Proto bude nutné regulovat podle kritérií spravedlivé hospodářské soutěže nové formy nabídky cestovního ruchu a platformy ekonomiky sdílení, posílit systémy kontroly a inspekce, zaručit kvalitu a legálnost služeb poskytovaných ve společném rámci volné podnikatelské soutěže a současně ochránit dědictví, kulturu, identitu a kvalitu života místních obyvatel;

64. upozorňuje v tomto smyslu na přínos, který má **šíření osvědčených postupů, strategií a metod týkajících se udržitelného cestovního ruchu**, jež byly rozvinuty v rámci různých evropských programů, jako je PANORAMED, horizontální projekty MED, MITOMED+ nebo WINTERMED, pro posílení jeho zhodnocení a replikovatelnosti;

65. navrhuje proto, aby se nadále udělovala cena **Evropské hlavní město inteligentního cestovního ruchu**;

Digitalizace a údaje a jejich výhody pro vytvoření systému sledování a sledovatelnosti opatření

66. poukazuje na **významné změny způsobů distribuce a konzumace cestovního ruchu**, jež mnohým podnikům umožnily oslovit zákazníky přímo, což je příležitost, kterou malé podniky dostatečně nevyužily;

67. zdůrazňuje, že **informace** jsou pro cestovní ruch **základní komoditou**, kterou využívají nejvíce přelomové iniciativy v tomto odvětví;

68. považuje za významnou iniciativu Světové organizace cestovního ruchu nazvanou **Směrem ke statistickému rámci pro měření udržitelného cestovního ruchu** ⁽¹¹⁾, včetně hospodářského, sociálního a environmentálního rozměru;

69. zdůrazňuje, že míra podrobnosti údajů, jejich kvalita, interpretace a správné využití budou mít **přímý dopad na účinnost politických opatření**, která mají čelit krizi způsobené onemocněním COVID-19, a na usilování o klimaticky neutrální Evropu;

⁽¹¹⁾ <https://www.unwto.org/Measuring-Sustainability-Tourism>.

70. je znepokojen **chybějící harmonizací a roztržštěností údajů**, pokud jde o hospodářské dopady cestovního ruchu, což poškozuje přijímání systémových rozhodnutí na podporu odvětví cestovního ruchu a dopravy;

71. zdůrazňuje, že oficiální údaje nejsou připraveny produkovat informace dostatečně rychle, aby bylo možné čelit současné situaci, a proto musely **regiony a města zavést jiné mechanismy měření**, které dosud nejsou začleněny do oficiálních údajů;

72. vítá skutečnost, že se Evropská komise v březnu 2020 **dohodla s platformami ekonomiky sdílení** ⁽¹²⁾ na zveřejnění klíčových údajů o ubytování v cestovním ruchu, a vybízí Evropskou komisi, aby společně s nimi prozkoumala ukazatele za účelem definice strategií pro oživení, které budou přínosem pro odvětví cestovního ruchu;

73. připomíná, že platformy ekonomiky sdílení zvyšují místní ceny bydlení, protože ubytovací destinace přestávají sloužit místním obyvatelům a místo toho slouží turistům. Navzdory rozhodnutí Soudního dvora nejsou platformy ekonomiky sdílení pouhými poskytovateli informací. Vyzývá proto Evropskou komisi, aby vypracovala právní předpisy, které by daly místním a regionálním orgánům možnost regulovat činnosti těchto platforem na svém území s cílem zajistit, že budou dodržovat stejná správní pravidla pro letní pronájmy jako tradičnější subjekty;

74. upozorňuje, že je nezbytné vytvořit **standardizované nástroje**, které by mohly sloužit jako návod pro města, regiony a podnikatelský sektor při usilování o udržitelnější politiky, byly by součástí nového evropského statistického programu a posílily by **sledování hospodářského, sociálního a environmentálního rozměru cestovního ruchu**, přičemž poukazuje na to, že je třeba usnadnit přístupnost údajů, zlepšit jejich aktualizaci a vzájemné propojení a zajistit harmonizovaný systém mapování;

75. doporučuje definovat právní rámec s cílem vytvořit a zveřejnit v každém z členských států EU **satelitní účet cestovního ruchu**;

76. vyzývá k lepšímu shromažďování údajů **na úrovni NUTS 3**, pokud jde o počet turistů a výletníků, další nové formy ubytování a typ dopravy, a to s členěním statistik týkajících se ubytování podle regionů a hlavních místních destinací;

77. doporučuje zavést ve **statistickém účetnictví pro vodu, ovzduší a energii** systém pro měření s cílem sledovat spotřebu vody a vytváření emisí v odvětví cestovního ruchu, včetně průmyslu cestovního ruchu a jeho typických produktů;

78. vybízí Eurostat, aby nadále prozkoumával **data velkého objemu coby zdroj** údajů pro statistiky v oblasti cestovního ruchu, přičemž by zohlednil problémy související s jejich získáváním, nezávislostí, důvěrností, přístupem, kvalitou a dostupností v průběhu času;

79. požaduje analýzu **problému nadměrného cestovního ruchu** prostřednictvím začlenění kvalitativních údajů o postoji místních obyvatel k cestovnímu ruchu do studií o příjmech a životních podmínkách, do bleskových průzkumů týkajících se dopadu cestovního ruchu a do zprávy „Kvalita života v evropských městech“, vypracované Evropskou komisí;

80. doporučuje nadále podněcovat opatření, která využívají a optimalizují obrovskou práci, kterou v posledních letech odvedla Evropská komise, jako je **systém ukazatelů ETIS** nebo **platforma S3** ⁽¹³⁾ pro digitalizaci a bezpečnost cestovního ruchu a projekt **Tourism of Tomorrow Lab**;

81. naléhavě vyzývá Evropskou komisi a Evropský parlament, aby do příštího **evropského statistického programu** začlenily systémy a nástroje sledování, jež budou více zaměřeny na uspokojení zvláštních potřeb regionů a měst a umožní přiměřenou sledovatelnost zavedených politik v oblasti cestovního ruchu;

Nezbytnost nového uznání cestovního ruchu coby základní politiky EU v souladu s jeho přínosem a potenciálem růstu a větším závazkem vůči udržitelnému rozvoji

82. přeje si, aby byla současná krize upozorněním, které Evropskou komisi vybídne k tomu, aby pro Evropu uplatňovala ambicióznější politiku v oblasti cestovního ruchu na environmentální, hospodářské a sociální úrovni;

⁽¹²⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_20_194.

⁽¹³⁾ <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/tourism>.

83. s uspokojením vítá iniciativu Evropské komise uspořádat **evropské shromáždění ohledně cestovního ruchu** s cílem vypracovat plán do roku 2050 směřující k udržitelnému, inovativnímu a odolnému evropskému ekosystému cestovního ruchu (Evropská agenda pro cestovní ruch do roku 2050), na němž se budou aktivně podílet regiony;
84. projevuje svou ochotu uspořádat **konferenci stran, které se zúčastní veřejné a soukromé subjekty**, s cílem sdílet zkušenosti týkající se způsobů oživení, které si zvolily různé destinace, a podoby, kterou bude mít cestovní ruch EU v budoucnosti;
85. očekává, že Výbor pro dopravu a cestovní ruch Evropského parlamentu připojí své úsilí k tomu, které vynaložil VR při hledání **spolehlivé politiky v oblasti cestovního ruchu v EU**;
86. navrhuje **společné zasedání Výboru pro dopravu a cestovní ruch Evropského parlamentu a Komise pro přírodní zdroje Evropského výboru regionů** s cílem zamyslet se nad budoucností politiky v oblasti cestovního ruchu v EU po krizi způsobené onemocněním COVID-19 a v souvislosti s debatami o víceletém finančním rámci na období 2021–2027;
87. těší se na zachování úzké spolupráce se **skupinou Evropského parlamentu pro cestovní ruch** a požaduje, aby byl s touto skupinou plně spojen s cílem zastupovat na jejich debatách místní a regionální úroveň;
88. připomíná, že je důležité, aby členské státy a jejich regionální orgány zahrnuly priority týkající se cestovního ruchu do svých **operačních programů** na období po roce 2020 s cílem podpořit přístup k evropským finančním prostředkům za účelem financování projektů v oblasti cestovního ruchu;
89. upozorňuje na to, že **současný mechanismus financování je obtížně přístupný pro malé a střední podniky a destinace, a navrhuje vytvořit konkrétní nástroje** (jednotné kontaktní místo nebo online nástroj), které budou propojeny s orgány pro řízení evropských fondů a usnadní podání a vyřízení žádosti;
90. doporučuje, aby Evropský výbor regionů posílil svou **spolupráci se Světovou organizací cestovního ruchu** prostřednictvím memoranda o porozumění a vypracování společných akčních plánů;
91. žádá Radu, aby počítala s Evropským výborem regionů a jeho místními a regionálními orgány v **pracovních skupinách a na schůzích Rady** týkajících se cestovního ruchu;
92. navrhuje zformulovat nový **evropský rámec pro udržitelný cestovní ruch**, který bude v souladu se Zelenou dohodou pro Evropu a Agendou OSN pro udržitelný rozvoj 2030, zohlední strategie, které jsou v této oblasti rozvíjeny v regionech, a jehož součástí budou různé politiky, které EU v této oblasti vypracovala a vypracuje, jako je podpora digitalizace tohoto odvětví, podněcování inteligentních turistických destinací, dekarbonizace činností, podpora oběhového hospodářství, podnět k inkluzivnímu a přístupnému cestovnímu ruchu, zastavení vylidňování venkova, zlepšení participativní správy a partnerství veřejného a soukromého sektoru;
93. žádá Evropskou komisi, aby prozkoumala možnost vytvořit **generální ředitelství věnované výhradně udržitelnému cestovnímu ruchu** a aby v tomto smyslu vyzvala Evropský parlament, aby zvážil vytvoření zvláštního parlamentního výboru zaměřeného na udržitelnost cestovního ruchu.

V Bruselu dne 10. prosince 2020.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

Stanovisko Evropského výboru regionů – Strategie EU pro oživení venkova

(2021/C 37/03)

Zpravodaj: Enda STENSON (IE/EA), člen rady hrabství Leitrim**POLITICKÁ DOPORUČENÍ**

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ

Úvodní připomínky

1. konstatuje, že venkovské a přechodné oblasti tvoří 88 % území EU a žije v nich 55 % jejího obyvatelstva. V těchto oblastech vzniká 43 % hrubé přidané hodnoty EU a nachází se zde 56 % jejích pracovních míst. Konstatuje rovněž, že venkovské oblasti nejsou homogenní, ale že některé z nich jsou zasaženy velkými demografickými výzvami (vylidňování, problémy se stárnutím obyvatelstva atd.), které brání jejich hospodářskému a sociálnímu rozvoji. Výbor regionů proto považuje rozvoj venkova za mimořádně důležitý, představuje totiž zásadní nástroj pro dosažení cíle územní soudržnosti, který je zakotven v Lisabonské smlouvě;

2. zdůrazňuje, že nová dlouhodobá vize pro venkovské oblasti by měla být proměněna v konkrétní politický rámec – program pro venkov. V programu pro venkov by měl být navržen soubor integrovaných politik, které venkovským komunitám umožní proměnit výzvy ve výhody. Mezi tyto výzvy patří dekarbonizace, změna klimatu, digitalizace, aktivní hospodaření s přírodními zdroji, udržitelná mobilita, spravedlivé pracovní příležitosti a příležitosti spravedlivého příjmu, generační obměna, integrace nových migrantů a sociální inovace;

3. zdůrazňuje, že by program pro venkov měl:

- zajistit, aby v souladu s cíli územní soudržnosti byly do všech politik EU začleněny vzájemně prospěšné vazby mezi městem a venkovem, a to maximálním využitím silné vzájemné závislosti mezi venkovskými a městskými oblastmi;
- diverzifikovat přístup k otázkám venkova a začlenit je do všech politik EU. Potřeby venkovských oblastí dalece přesahují rámec toho, čeho může politika rozvoje venkova dosáhnout, ale financování, které EU v současnosti nabízí, je nedostatečné jak z hlediska kvantity, tak z hlediska kvality;
- harmonizovat různé právní předpisy a opětovně začlenit Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova do nařízení o společných ustanoveních za účelem podněcování a podpory projektů financovaných z více fondů, které nemusí nutně souviset se zemědělstvím, ve venkovských oblastech;
- sledovat výdaje EU prostřednictvím ověřování dopadu politik na venkovské oblasti;
- přehodnotit typologii městských a venkovských oblastí s cílem zlepšit zacílení podpory;
- posílit úlohu místní a regionální úrovně v rozvoji a řízení politik venkova. Je nezbytné podnítit zapojení místních akčních skupin do zavádění tohoto řízení kvůli jejich schopnosti zastupovat dané území a zavádět rozvojové politiky přizpůsobené požadavkům a potřebám vyliďňovaných oblastí a oblastí vystavených demografickému riziku, a to zapojením zúčastněných stran a občanů na venkově prostřednictvím iniciativ zdola nahoru, jako je LEADER/CLLD;
- bojovat proti vyliďňování a sociálnímu vyloučení mimo jiné podporou iniciativy „inteligentní vesnice“, bioekonomiky a sociálních inovací a odstraňováním propastných rozdílů v digitální oblasti;

4. zdůrazňuje cíl v podobě vytyčení skutečného programu pro oživení venkova, který musí: podporovat udržitelné a pulzující venkovské komunity, podnikání, vzdělávání, odbornou přípravu, zaměstnanost a vytváření pracovních míst, podněcovat rozvoj měst přizpůsobený místním demografickým podmínkám, zlepšit digitální připojení, veřejné služby (zdravotnictví, vzdělávání, soudnictví atd.) a propojitelnost infrastruktury, zajistit udržitelné využívání zdrojů, maximalizovat potenciál venkovského cestovního ruchu ve zdravé a rozmanité přírodní krajině a zohlednit tvořivost venkovských oblastí a jejich kulturní potenciál;

5. zdůrazňuje, že kulturní a biologická rozmanitost jsou v celé Evropě vzájemně úzce provázány a společně tvoří jedinečnou identitu regionů. Jejich silnější propojení může významně napomoci dosažení cílů Evropské unie v oblasti udržitelnosti. Je zapotřebí hlubšího porozumění, jelikož tradiční ekologické znalosti nejsou zahrnuty do strategií rozvoje venkova a směrnic o ochraně přírody. Je třeba rozvíjet vazby mezi člověkem a přírodou prostřednictvím konceptu biokulturní rozmanitosti jakožto základního prvku identity. Bohatý přírodní kapitál evropských regionů má klíčový význam pro hospodářství a významně přispívá k cílům EU v oblasti udržitelného rozvoje a biologické rozmanitosti. Existuje mnoho vazeb mezi místními komunitami a jejich půdou, bohatými tradičními ekologickými znalostmi a technologiemi šetrnými k životnímu prostředí. Tyto prvky jsou i dnes přítomny v celé Evropě, vyžadují však větší propojení a uznání na všech úrovních společnosti;

6. zdůrazňuje, že současná krize spojená s pandemií odhalila a prohloubila důsledky řady dlouhotrvajících hrozeb, jimž venkovské oblasti čelí, a zvýšila naléhavou potřebu oživení venkova v regionech celé Evropské unie. Na venkovské oblasti, venkovská města a vesnice těžce dopadlo mimo jiné snížení poptávky po zemědělských produktech vlivem zastavení činnosti v odvětví cestovního ruchu a pohostinství, neschopnost zajistit zásadně důležitou sezónní pracovní sílu, výrazná sociální izolace a relativně vyšší zranitelnosti vůči pandemii v důsledku omezených služeb v malých regionálních nemocnicích;

7. konstatuje, že z dlouhodobějšího hlediska může pandemie změnit vzorce spotřeby a výroby, návyky v oblasti práce na dálku, význam kvality života a formy mobility, což může otevřít nové příležitosti pro udržitelný růst ve venkovských regionech, zejména v těch, které leží blízko metropolitních oblastí a jsou s nimi dobře propojeny. Nové příležitosti by v některých venkovských oblastech mohlo otevřít také využití přemístění výrobních řetězců;

8. konstatuje, že venkovské regiony EU mají velký potenciál k nalezení řešení stávajících i nově se objevujících výzev. Venkovské oblasti významně přispívají k dosažení cílů udržitelného rozvoje a Zelené dohody pro Evropu tím, že reagují na změnu klimatu, ztrátu biologické rozmanitosti a hospodářskou depresi, a to tím, že zajišťují opatření ke zmírnění a zachycování (propadu) emisí skleníkových plynů, biotopy a ekonomické příležitosti prostřednictvím udržitelné produkce potravin a výroby energie z obnovitelných zdrojů, přičemž je třeba mít na paměti, že zejména v městských oblastech je nutné klást větší důraz na snižování znečištění emisemi skleníkových plynů;

9. doporučuje, aby v duchu územní soudržnosti a rovnováhy mezi městy a venkovem bylo ve všech evropských politikách a u všech evropských zdrojů uznáno za důležité zajistit dodržování zásad známých jako tři R, kterými jsou:

- **rovnocenné** životní podmínky ve venkovských a městských oblastech, které by měly být začleněny jako základní zásada do všech evropských politik;
- **rovnoprávnost** pro všechny, bez ohledu na to, zda žijí ve městech nebo na venkově (viz Listina základních práv);
- **rovnost** mezi všemi aktéry a územními celky, pokud jde o prostředky a postupy, zejména využívání výměn a sdílených pravomocí ke kompenzaci zvláštních potřeb venkovských oblastí;

Financování politiky rozvoje venkova

10. žádá, aby byly venkovské oblasti v příštím programovém období lépe zohledněny, a to navýšením úrovně EZFRV a zajištěním toho, že všechny politiky EU budou věnovat náležitou pozornost komplexnímu rozvoji venkova a nebudou se soustřeďovat jen na záležitosti související se zemědělstvím;

11. vzhledem k významu venkovských oblastí v Evropě žádá o navýšení evropského rozpočtu na rozvoj venkova. Je znepokojující, že přiděl z nového VFR je podstatně nižší než v současném programovém období, a VR žádá, aby to bylo napraveno a financování určené pro venkov se navýšilo, a to především na roky 2023–2027. Současně vyzývá k rozsáhlému využívání nových fondů a programů na podporu oživení a odolnosti za účelem rozvoje venkova, neboť venkovské oblasti patří k těm nejzranitelnějším;

12. odmítá zvýšení spolufinancování u druhého pilíře SZP, neboť by to nejvíce znevýhodnilo nejchudší zemědělce, méně rozvinuté regiony a venkovské oblasti;

13. navrhuje převést až 15 % prostředků z pilíře 1 SZP do pilíře 2 bez spolufinancování, společně s dalšími 15 % na environmentální a klimatická opatření a 2 % pro mladé zemědělce;

14. žádá diverzifikaci přístupu k otázkám venkova a jejich začlenění do všech politik EU. Všechny strukturální politiky by v souladu s cílem územní soudržnosti, zakotveným v Lisabonské smlouvě, měly stanovit rozvoj venkova za jeden ze svých prioritních cílů;
15. žádá, aby byl v novém VFR vytvořen Fond pro rozvoj venkova, jenž bude určen konkrétně pro venkovské oblasti;
16. požaduje, aby byly finanční nástroje dále rozvíjeny a přizpůsobeny malým projektům, a to případně pomocí zřízení „bank pro rozvoj venkova“, které by mohly fungovat jako zprostředkovatelé mezi úvěrovými institucemi a příjemci úvěrů;
17. za účelem řešení udržitelného rozvoje ve venkovských oblastech žádá o větší sladění Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) s dalšími evropskými fondy, jako je Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR) a Horizont Evropa. Tyto synergie by venkovským aktérům umožnily lépe řešit průřezové otázky, posílit spolupráci a zlepšit kvalitu života ve venkovských oblastech;
18. vybízí ke zjednodušení strukturálních a investičních fondů a požaduje rovněž zjednodušení podávání zpráv a monitorování programů, zejména díky novým informačním a komunikačním technologiím;

Posílení úlohy místní a regionální úrovně v řízení politik venkova

19. poukazuje na to, že legislativní návrh týkající se strategických plánů SZP má tendenci marginalizovat, či dokonce ohrožit úlohu a autonomii evropských regionů v řízení SZP, neboť jim dává pouze úkol provádět opatření stanovená na vnitrostátní úrovni;
20. je zastáncem takové budoucí SZP, která zachovává přímý vztah s venkovskými oblastmi prostřednictvím aktivní úlohy regionů EU, které hrají klíčovou úlohu při definování a provádění politik rozvoje venkova na místní úrovni;
21. žádá o flexibilitu v pravidlech státní podpory a o zavedení programů obnovy venkova a vesnic, které umožní rozvoj venkovských oblastí. Kromě toho je nutné výrazněji uznat místní a regionální strategie pro rozvoj venkova a začlenit je do vnitrostátních rámců plánování. Místní a regionální orgány mohou jednat jako zprostředkovatelé inovací v místních komunitách;

Vylidňování

22. poukazuje na znepokojivý trend ve vylidňování venkova, v jehož důsledku se s vývojem zemědělství koncentrují pracovní místa okolo městských středisek, což vede k poklesu poskytování služeb na venkově;
23. vyzývá k tomu, aby byla stanovena kritéria umožňující určit venkovské oblasti na úrovni nižší než NUTS 3, jež mají problémy s vylidňováním, aby bylo možné řešit úbytek jejich obyvatelstva a zmírnit stávající nerovnováhu;
24. je však toho názoru, že vylidňování vyžaduje nový způsob uvažování o rozvoji venkova, podle nějž **není pokles počtu obyvatel břemenem, ale potenciální pozitivní příležitostí**;
25. domnívá se, že akceptování poklesu počtu obyvatel může pomoci přeorientovat politiky venkova a investiční rozhodnutí na oživení růstu na zelenějším a menším základě, nabídnout nové možnosti pro inovace a modernizovat správu a veřejné služby prostřednictvím **komplexnějších, proaktivnějších a místně orientovaných strategií**;
26. vybízí k využívání práce na dálku a digitalizace, digitálního vzdělávání a odborné přípravy. Domnívá se, že mobilní práce, vzdělávání a odborná příprava a práce, vzdělávání a odborná příprava na dálku během současné pandemie ukazují na potenciál toho, čeho by mohlo být ve venkovských oblastech dosaženo, pokud by byly služby dostupné;

27. domnívá se, že akceptování toho, že se vyklidí venkov a jsou opouštěny zemědělské podniky, vyžaduje vypracování politik a strategií v oblasti venkova zaměřených na zvýšení odolnosti opuštěného území vůči dopadům změny klimatu, jako jsou eroze, povodně nebo velké požáry. Je nutné posílit snižování uhlíkové stopy a podpořit ochranu přírody a krajiny. Proto má za to, že značný potenciál skýtá podpora lesnictví a podpora komunit, v jejichž vlastnictví jsou horské oblasti;

28. upozorňuje na to, že je nutné vyzdvihnout venkovský způsob života a vyvážit kulturní a společenskou hegemonii městského způsobu života s cílem odstranit stereotypy, a tak přispět ke zlepšení image a pověsti území nejvíce zasažených demografickými riziky a vytvořit pocit vzájemnosti mezi územími, a vyzývá k provádění územního marketingu: venkovské oblasti potřebují zlepšit svou image a propagovat lepší kvalitu života lidí, kteří se rozhodnou v nich usadit. To lze provést prostřednictvím zřízení regionálního zastoupení a přijetím politik týkajících se nabídek pracovních míst a zlepšením komunikace o nich, včetně možností práce a odborné přípravy na dálku, které jsou v regionu k dispozici;

29. domnívá se, že by se měla věnovat zvláštní pozornost potřebám mladých lidí, aby byli motivováni zůstat ve venkovských oblastech. Je potřeba jim nabídnout vhodné vzdělávací možnosti a možnosti získávání kvalifikací, změny kvalifikací a školení na místní úrovni (v případě potřeby i vzdělávání na dálku), aby nemuseli kvůli studiu odcházet, a také zavést opatření, která by jim po ukončení vzdělávání umožnila vrátit se do místa jejich původu;

30. žádá, aby byly modernizovány možnosti odborného vzdělávání, získávání kvalifikací a změny kvalifikací na venkově a byly přizpůsobeny podmínkám celosvětové hospodářské soutěže, potřebám místních podniků a dále rozvinutému financování z ESF na odborné vzdělávání ve venkovských oblastech;

31. opakuje svou výzvu Evropské komisi a členským státům, aby aktivněji podporovaly a usnadňovaly usazování žen ve venkovských oblastech skrze podporu činností, jež jim usnadní dosáhnout rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem⁽¹⁾, a rozšířením nabídky pečovatelských a asistenčních služeb pro děti a závislé rodinné příslušníky;

Zelený růst

32. konstatuje, že venkovské oblasti musí využít příležitosti k rozvoji místních energetických a potravinových ekosystémů a k většímu vzájemnému propojení venkova a měst;

33. považuje za nezbytné posílit zapojení a vedoucí postavení žen v místních akčních skupinách a v sítích pro rozvoj venkova a uznat jejich úlohu jakožto určujícího prvku pro územní, hospodářské a sociální uspořádání venkovských oblastí;

34. vítá Zelenou dohodu pro Evropu a strategii „od zemědělce ke spotřebiteli“ a je toho názoru, že mohou vytvářet pracovní místa a zabránit odklonu finančních prostředků z venkovských oblastí. Investice se musí zhodnotit na udržitelných projektech, které jsou komunitně vedené a zaměřené na modely oběhového hospodářství co nejlépe využívající výrobní řetězce, vytvářejí pracovní místa a snižují uhlíkovou stopu;

35. podporuje SZP, která bude udržitelná ve třech rovinách – hospodářské, sociální a environmentální – a která bude prostřednictvím svých environmentálních norem dalším nástrojem k provádění strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ a strategie v oblasti biologické rozmanitosti a bude moci dosáhnout cílů Zelené dohody pro Evropu;

36. doporučuje, aby byli zemědělci, chovatelé hospodářských zvířat a lesníci vyškoleni a financováni k tomu, aby byli schopni identifikovat příležitosti v udržitelné správě přírodního prostředí, v možnostech uvádění svých produktů na trh, jež doplní o produkci v oblasti energetiky, cestovního ruchu, skladování uhlíku a místních ekosystémů. Větší podpory by se mělo dostat vytváření družstev malých producentů ve všech odvětvích;

Digitální připojení

37. poukazuje na to, že se velká část těchto investic soustředila do oblastí s vysokou hustotou obyvatelstva, ale že se musí upřednostnit investice do venkova, aby se zajistilo, že venkovské oblasti budou mít odpovídající infrastrukturu pro digitální připojení, například digitální a inovační centra, která usnadňují vzdělávání a práci na dálku, podnikatelský prostor a poskytování školení o využívání nových technologií, což pomůže například při podpoře místních produktů a jejich uvádění na trh;

⁽¹⁾ Úř. věst. C 225, 27.7.2012, s. 174 a Úř. věst. C 207, 30.6.2017, s. 57.

38. zdůrazňuje, že vysokorychlostní telekomunikační sítě jsou zásadní pro konkurenceschopnost venkova a pro hospodářský růst a že v souladu s cíli stanovenými v Digitální agendě pro Evropu z roku 2020 je potřeba usilovat o zaručení stejné kapacity pro všechny regiony;

39. žádá, aby facilita na podporu oživení a odolnosti s rozpočtem ve výši 560 miliard eur investovala ve větší míře do lepšího připojení a zaměřila se na odstranění digitální propasti mezi venkovskými a městskými oblastmi;

40. žádá o:

- uznání přístupu k internetu jako veřejného práva na úrovni EU a potřeby urychlit rozvoj vysokorychlostního internetu ve venkovských oblastech;
- podporu přístupu k financování určeného na investice do širokopásmových sítí pro malé projekty;
- uznání potřeby digitalizovat veřejné služby, poskytnout různým věkovým skupinám školení o využívání digitálních technologií a přizpůsobit výuku cílovým skupinám;
- přijetí kroků k posílení školení, osvěty a rozvoje v oblasti IKT v malých a středních podnicích;
- podporu poskytovatelů internetových služeb, aby mohli zajistit pokrytí celého území;

Přístup ke službám

41. zdůrazňuje, že venkovské komunity mají právo na základní úroveň služeb, jako jsou zdravotní služby (praktický lékař), možnost přístupu k poštovním, bankovním a pojišťovacím službám ve venkovských oblastech, politické účasti a k umění a kultuře;

42. poukazuje na souvislost mezi malou dostupností digitální infrastruktury a nedostatečným přístupem ke službám, a žádá členské státy, aby zajistily rovnoměrnou přístupnost pro všechny občany a pro podniky usazené ve venkovských oblastech. Lze zřídit střediska pro víceúčelové využití, např. vzdělávání a práci na dálku, školení, zdravotní střediska a střediska elektronického zdravotnictví, kavárny, pošty, tvůrčí dílny, mobilní výrobní laboratoře a komunitní centra;

43. poukazuje na to, že je potřeba vytvořit udržitelné/inovativní dopravní systémy, které umožní přístup k základním službám, přičemž by tyto dopravní systémy měly být chápány jako rozšíření základních veřejných služeb z větších obcí do menších venkovských obcí;

Kvalita života

44. konstatuje, že hospodářský růst a tvorba pracovních míst jsou důležité, musí však být doplněny mj. dostatečnou nabídkou kvalitních služeb, bydlení, vzdělávání a odborné přípravy, celoživotního učení a systémů zdravotní péče, aby se zajistilo, že venkovské oblasti budou nejen udržitelné, ale i atraktivní pro život;

45. vítá zavádění interoperabilní datové infrastruktury v souladu se strategií Evropské komise pro data ze dne 19. února 2020. Tato infrastruktura zahrnuje specializované datové prostory (např. pro mobilitu, pro životní prostředí, pro zemědělství, pro správní záležitosti, pro oblast zdraví nebo pro energetiku) a je založena na infrastruktuře pro prostorové informace v Evropě podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/2/ES⁽²⁾ (INSPIRE) jakožto na průřezové složce, a tudíž může trvale a účinně zajišťovat poskytování veřejných a soukromých služeb ve venkovských oblastech;

46. žádá o zavedení inovativního akčního plánu, který bude řešit nedostatečné dopravní propojení venkovských, horských, ostrovních a nejvzdálenějších regionů. Vyzývá k zajištění udržitelné mobility pro všechny podporou rozvoje nových, čistých a alternativních druhů osobní i nákladní dopravy (elektrická nebo vodíková vozidla, sdílení vozidel a kombinace různých druhů služeb s cílem snížit náklady – poptávková doprava);

47. prosazuje spolupráci mezi obcemi nazvanou „smlouvy o reciproční spolupráci mezi městy a venkovem“, které uznávají rozmanitost venkovských oblastí a usilují o posílení vazeb mezi městy a venkovem;

⁽²⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/2/ES ze dne 14. března 2007 o zřízení Infrastruktury pro prostorové informace v Evropském společenství (INSPIRE) (Úř. věst. L 108, 25.4.2007, s. 1).

48. zdůrazňuje, že tento přístup k územnímu plánování vyžaduje širší strategie, které uznávají význam polycentrické sítě měst pro rozvoj oblastí svázaných s těmito metropolitními oblastmi, včetně blízko ležících malých a středně velkých měst. Cílem je odstranit propastné rozdíly mezi městskými a venkovskými oblastmi podporou oboustranně výhodných partnerství v oblastech, jako je životní prostředí a transformace energetiky, hospodářský rozvoj, kvalita služeb a administrativní organizace, a také překlenout propast mezi městskými a venkovskými komunitami v oblasti vzdělávání a odborné přípravy;

49. vítá výsledky projektu SIMRA ⁽³⁾ (Sociální inovace v marginalizovaných venkovských oblastech), který prokázal, že sociální inovace mohou být klíčovou součástí při řešení problémů venkova, jako je odliv obyvatel, diverzifikace venkovských podniků, změna klimatu, mění se životní styl a restrukturalizace venkovského hospodářství;

50. vítá cílené výzvy v rámci programu Horizont 2020 závislé na fázi rozvoje sociálních inovací a požaduje, aby toto zlepšení bylo zavedeno u všech evropských strukturálních a investičních fondů;

Inteligentní venkovské oblasti a vesnice

51. vítá iniciativu Evropské komise týkající se opatření EU pro inteligentní vesnice, která je prvním krokem k uznání toho, že jsou zapotřebí cílené akce na podporu oživení venkovských oblastí coby udržitelných míst pro život, studium a práci. Tato iniciativa však nestačí;

52. poukazuje na to, že jeho stanovisko k inteligentním vesnicím požaduje, aby byla tato agenda začleněna do všech politik a možností financování. Netýká se pouze zajištění širokopásmového připojení, ale také nalezení inteligentních způsobů rozvoje dodávek energie a služeb obyvatelstvu, a skutečné nové revoluce ve zvýšení vybavenosti venkovských oblastí;

53. vítá soubor opatření Evropské sítě pro rozvoj venkova (ENRD) k rozvoji venkova, která mohou členské státy zavést na podporu inteligentních vesnic, a tak i sociálních inovací, a mezi něž patří: spolupráce (zejména LEADER), výměna poznatků, sítě SZP, usazování mladých podnikatelů a venkovských podnikatelských a průmyslových startupů, investice atd. Upozornil již však také na to, že jsou zapotřebí flexibilnější podpůrná opatření pro inovace v integrovaných nezemědělských činnostech, které přispívají k primárním činnostem a umožňují posílit bioekonomiku a co nejlépe využít dané území. K těm vedle podpory zakládání podnikatelských startupů patří rovněž možnost podporovat rozvoj podniků mimo odvětví zemědělství. Ta by měla být zahrnuta do článku 69 nařízení o strategických plánech SZP;

54. žádá, aby k financování pro města měla přístup také středně velká venkovská města. Zdůrazňuje, že tato města mají pro venkovské oblasti zásadní význam a že jsou kvůli své velikosti často vyloučena z různých programů;

55. zdůrazňuje pozitivní úlohu budoucího programu LEADER, komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD) financovaného z více fondů, a dalších iniciativ prováděných zdola nahoru;

56. zdůrazňuje, že venkovské oblasti utváří jejich lidé a jejich komunity a také prostředí, v němž tito lidé žijí. VR věří, že pomocí politik EU zaměřených na aktivní správu a ochranu venkovských oblastí, využíváním více programů a tím, že bude obsaženo více oblastí politiky, by bylo možné učinit více pro to, aby se venkovské oblasti staly výborným místem k životu, práci, výrobě a založení rodiny.

V Bruselu dne 10. prosince 2020.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽³⁾ <http://www.simra-h2020.eu/>.

Stanovisko Evropského výboru regionů Od zemědělce ke spotřebiteli – místní a regionální rozměr

(2021/C 37/04)

Zpravodaj: Guido MILANA (IT/SES), člen zastupitelstva obce Olevano Romano (Řím)

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ,

1. s potěšením vítá strategii „od zemědělce ke spotřebiteli“ (dále jen „strategie“), která je spolu se strategií EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 ⁽¹⁾ hlavní součástí Zelené dohody pro Evropu ⁽²⁾ a nezbytným předpokladem toho, aby se Evropa stala do roku 2050 prvním klimaticky neutrálním světadílem. Zdůrazňuje, že obě strategie musí být navzájem úzce provázány, aby bylo možné omezit dopad potravinových systémů na klima, udržitelné životní prostředí a biologickou rozmanitost, a podpořit tak dobrý stav půdy, ochranu opylovačů, využívání biologických zdrojů k integrované ochraně, vodní zdroje a ekosystémy a zároveň zajistit produkci bezpečných a zdravých potravin. Musí rovněž pomáhat řešit problematiku vyliďňování venkova. Výbor se domnívá, že stejně tak je strategická potravinová soběstačnost, která s sebou nese zachování výrobních kapacit. K tomu musí EU poskytnout dostatečné finanční krytí z rozpočtu;

2. zdůrazňuje, že je třeba zajistit soudržnost mezi různými odvětvími souvisejícími s potravinami, jako je zemědělství, chov hospodářských zvířat, lesnictví, rybolov a námořní záležitosti, a politikami v oblasti životního prostředí, energetiky a zdraví, spotřebitelů, výroby, zaměstnanosti, rozvoje venkova a lesnictví, a to prostřednictvím přístupu založeného na víceúrovňové správě, aby společný postup na evropské úrovni mohl podpořit provádění strategie s cílem dosáhnout ambiciózních a společných reformních cílů. Příspěvek místních a venkovských komunit musí být lépe zohledněn a začleněn do politik. Zásadní význam má propojení kulturní identity regionů s ekosystémy;

3. zdůrazňuje, že jsme si díky pandemii COVID-19 velmi dobře uvědomili, že mezi naším zdravím, ekosystémy, dodavatelskými řetězci, vzorci spotřeby a mezemi naší planety existuje vzájemný vztah. Stávající pandemie je jen jedním z příkladů. Zvyšující se četnost období sucha, povodní, lesních požárů a nových škůdců nám neustále připomíná, že náš potravinový systém je ohrožen a musí být udržitelnější a odolnější a schopný fungovat za jakýchkoli okolností a zajišťovat občanům dostatečné dodávky zdravých a adekvátních potravin za dostupné ceny;

4. konstatuje, že nebude možné rozvíjet udržitelné zemědělství, pokud bude EU nadále dovážet zemědělské produkty, jež nedodrží evropské výrobní normy a mají nízké ceny, které vytvářejí nekalou hospodářskou soutěž pro evropská odvětví produkce, a vyvážet vlastní přebytky za nižší než evropské výrobní ceny. Požaduje co nejrychlejší zavedení nových multilaterálních pravidel, jež budou spravedlivější a solidárnější, aby nebyla poškozena udržitelnost evropských podniků. Doufá, že tento nový přístup bude směřovat k posílení ekonomických vyhlídek producentů a vztahů mezi producenty a spotřebiteli a bude podporovat diverzifikované potravinové systémy, které jsou doplňkem tradiční produkce. Poukazuje na spravedlivější přerozdělování hodnot, díky němuž budou lépe odměňováni producenti, kteří zajišťují kvalitní veřejné statky a ekosystémové služby;

⁽¹⁾ COM(2020) 380 final.

⁽²⁾ COM(2019) 640 final.

5. vyzývá Evropskou komisi, aby byly k monitorování pokroku dosaženého při plnění cíle sjednotit udržitelnou produkci potravin, ekosystémové služby a spravedlivé ekonomické vyhlídky zemědělců a zaměstnanců v rámci různých odvětvových politik důsledně používány stávající ukazatele (například ukazatele týkající se cílů udržitelného rozvoje). Nové ukazatele je třeba zavést pouze u aspektů, které zatím nejsou v dostatečné míře zachycovány. Doufá, že se do monitorování a hodnocení provádění strategie aktivně zapojí všechny subjekty potravinového systému;

6. doufá, že bude uznána a podpořena úloha regionů a měst jakožto významných aktérů transformace potravinového systému. Evropský výbor regionů je mezi jiným také zásobníkem znalostí o postupech evropských měst a regionů, a proto může být pro jednotlivé správní úrovně důležitým prostředníkem, pokud jde o komunikaci a vzájemné učení. V rámci provádění a definování budoucí SZP je zásadní, aby evropské regiony mohly nadále vykonávat svou roli řídicích orgánů, které budou podporovat transformace uvedené ve strategii „od zemědělce ke spotřebiteli“ co nejbližší daným územím a zajistí, aby budoucí strategické plány splňovaly místní potřeby. V tomto smyslu by měla zásadní význam regionalizace prvního pilíře v rámci strategických plánů, aby tak bylo možné spravovat ekorežimy jako důležité nástroje napomáhající realizaci strategie v souladu se specifickými potřebami každého regionu;

Podpora producentů a krátkých a transparentních dodavatelských řetězců

7. doporučuje, aby se pozorněji sledovaly trendy koncentrace půdy ve prospěch zemědělského zpracovatelského průmyslu, zvyšování cen půdy, opouštění půdy v okrajových oblastech a následné ztráty zemědělské půdy na straně malých a středních zemědělských podniků a začínajících zemědělců. Proto doporučuje změnit stávající nástroje společné zemědělské politiky (SZP), např. omezit eventuálně výši přímých plateb jednotlivým zemědělským podnikům, tak aby byl jak jednotlivým, tak ve sdružení zapojeným místním zemědělcům, malým a středním zemědělským podnikům a začínajícím agroekologickým zemědělským podnikům usnadněn přístup k zemědělské půdě a předešlo se snižování počtu aktivních zemědělců. Doporučuje, aby byla v SZP zachována rovnováha mezi ekonomikou a ekologií. Podporuje rovněž používání recyklované odpadní vody pro zavlažování v oblastech s nedostatkem vody a propagaci agrolesnictví;

8. vítá, že Komise plánuje posílit ekologické zemědělství a že vyjádřila vůli, aby se z něj do roku 2030, po provedení posouzení dopadu, vyčlenilo nejméně 25 % zemědělské půdy v EU, jakož i výrazně zvýšit podíl ekologické akvakultury. Vyzývá taktéž Komisi, aby posoudila i další systémy pěstování a produkce, jež mají přínosy pro životní prostředí. Za tímto účelem doporučuje, aby byla zohledněna a podpořena úloha místních a regionálních územních politik jakožto nástrojů k zachování a rozšíření ploch určených na ekologické, přesné a integrované zemědělství, které dbá na úsporu environmentálních zdrojů, prostřednictvím programů, jako jsou místní politiky v oblasti potravin (včetně biodistributů, ekoregionů a bioregionů⁽³⁾) a odborné přípravy. Doufá, že v rámci SZP bude transformace v souladu s vývojem spotřeby ekologicky šetrných produktů. Kromě toho požaduje přijetí opatření, jejichž cílem je podpořit strukturalizaci celého odvětví ekologické produkce, a nikoli pouze rozvoj produkce, aby byla zachována přidaná hodnota tohoto způsobu výroby a zpracování v různých územních podmínkách, a to včetně stimulace zajištění vodohospodářských sítí s cílem dodávat ekologickým producentům vodu slučitelnou s předpisy;

9. vyzývá k tomu, aby se věnovala větší pozornost krátkým dodavatelským řetězcům a uznávala různorodost evropských systémů produkce, včetně alternativních systémů produkce zaměřených na využití různých typů produkce, zpracování a uvádění na trh v místním a regionálním měřítku a opírajících se o vysokou nutriční hodnotu, dobré životní podmínky zvířat a dobrý stav životního prostředí. Vyzývá k přijetí evropské rámce pro podporu a posílení krátkých dodavatelských řetězců, počínaje inovativními a úspěšnými místními postupy. Požaduje podpořit prosazování společných územních projektů, do nichž budou zapojeni zpracovatelé, místní orgány, zemědělské a lesnické podniky, obchodníci a místní spotřebitelé, s cílem rozvíjet místní nabídku potravin. Dále požaduje podpořit diverzifikaci produkce a její zpracování na místní a regionální úrovni a také rozvoj nových oborů (například rostlinné bílkoviny – zejména luštěniny – či odvětví zaměřená na kvalitu, například bobuloviny, ořechy atd.), které by počítaly rovněž se zhodnocením sekundárních odvětví souvisejících se sekundárními a odpadovými toky, s cílem vytvářet v různých fázích potravinového řetězce přidanou hodnotu. Měla by se zvážit možnost zavedení certifikace udržitelné produkce, která by zahrnovala hospodaření s vodními zdroji a půdou. V této souvislosti konstatuje, že pojmy jako „místní“ a „regionální“ je třeba vnímat z hlediska daného produktu. Výchozím bodem by měla být malá ekologická stopa produktu, zamezení zbytečné přepravy a zlepšení vztahů mezi výrobcí a spotřebiteli;

⁽³⁾ Příkladem je Bioregion Bayern 2012, jehož cílem je dosáhnout do roku 2030 30 % ploch pro ekologické zemědělství (zdroj: *The Role of Local and Regional Authorities in making food systems more sustainable*, studie zadaná Výborem regionů).

10. uznává, že produkce, zpracování, maloobchodní prodej, balení a přeprava potravin přispívají ke znečištění ovzduší, půdy a vody, ke vzniku emisí skleníkových plynů a ke značnému dopadu na biologickou rozmanitost, a proto vyzývá ke zhodnocení sekundárních toků s cílem směřovat k modelu oběhového hospodářství. Spolu s Evropskou komisí se domnívá, že je třeba neprodleně přijmout následující opatření:

- a) omezit do roku 2030 celkové používání chemických pesticidů a s nimi spojené riziko o 50 % a používání nejnebezpečnějších pesticidů (*) o 50 %, přitom však zaručit, že budou zemědělcům nabídnuty reálné alternativy používaných pesticidů i zemědělských postupů, které neomezí jejich produktivitu, a navýšit zdroje na výzkum v této oblasti a urychlit přístup na trh;
- b) snížit ztrátu živin alespoň o 50 %, aniž by to vedlo ke zhoršení úrodnosti půdy;
- c) snížit do roku 2030 používání hnojiv alespoň o 20 %;
- d) snížit do roku 2030 prodej antimikrobiálních látek používaných pro hospodářská zvířata a akvakulturu o 50 %;
- e) pokračovat ve snižování emisí skleníkových plynů ze zemědělství a využívání půdy, zejména oxidu dusného a metanu, který pochází také z chovu zemědělských zvířat a z využívání rašeliníšť pro zemědělské účely. To by odpovídajícím způsobem přispělo k postupu navrženému v evropském právním rámci pro klima. Proto požaduje, aby Komise co nejdříve zveřejnila plán klimatických cílů na období do roku 2030, na jehož základě mají být zpřísněny cíle snížení emisí skleníkových plynů a stanoveny alespoň na 55 % ve srovnání s rokem 1990 (°), a zavedla soudržný a komplexní plán s odpovídajícími finančními závazky;
- f) zvýšit v Evropě plochu travních porostů a produkci bílkovinných krmiv snížením množství dovážených krmiv a bílkovin, které nesplňují evropské environmentální a klimatické normy;

11. žádá Komisi, aby ve své další práci provedla posouzení dopadu za účelem stanovení číselných cílů. Je důležité, aby země, v nichž se ve velké míře používají antibiotika, chemické přípravky na ochranu rostlin a chemická hnojiva, byly k omezování těchto látek pobízeny více než země, v nichž se již nyní používají málo;

12. doporučuje provést transparentní posouzení dopadu, která budou zveřejněna, s cílem monitorovat cíle, jichž bylo dosaženo ve střednědobém horizontu, a po dohodě s členskými státy, místními a regionálními orgány a subjekty zemědělského průmyslu znovu projednat nezbytné úpravy;

13. navrhuje stanovit přísnější opatření proti dopadům intenzivního průmyslového chovu zvířat na životní prostředí. Vyslovuje se pro to, aby bylo označování (úřední certifikace) dobrých životních podmínek zvířat zvažované ve strategii povinně zavedeno na úrovni EU. Navrhuje jasné a povinné označení metody chovu, které by zahrnovalo životní cyklus daného zvířete a díky němuž by producenti mohli být oceněni za zlepšení svých postupů a spotřebitelé by si mohli vybrat produkty dle svého přání. Doporučuje postupně a plánovaně omezovat v celé Evropské unii chov zvířat v klecích, a to i prostřednictvím omezení intenzity chovu v příslušném zemědělském podniku a podpory extenzivního chovu v akvakultuře. Požaduje, aby byl přístup k platbám v rámci SZP podmíněn omezením intenzity chovu v zemědělském podniku a aby byla posílena podmíněnost SZP, pokud jde o pravidla týkající se dobrých životních podmínek zvířat;

14. požaduje, aby nové ekorežimy poskytovaly spravedlivé, povinné, účinné a stále významnější zdroje financování na podporu udržitelných výrobních postupů, které mimo jiné výrazně zlepšují pohlcování uhlíku (carbon farming) na straně zemědělců a lesníků a také biologickou rozmanitost. Připomíná však, že agroenvironmentálně-klimatická opatření vyplývající z druhého pilíře SZP se ukázala být zdaleka nejúčinnějším ekologizačním opatřením SZP, což souvisí s přístupem zdola nahoru použitým při návrhu těchto opatření v případě regionalizovaného řízení, a proto požaduje, aby byla využívána možnost převést prostředky z prvního do druhého pilíře SZP a aby byly regionální orgány zapojeny do vytváření ekologických režimů na evropské i vnitrostátní úrovni s cílem zajistit větší ucelenost a doplňkovost mezi ekorežimy a agroenvironmentálně-klimatickými opatřeními a také lépe zohlednit potřeby regionů. Zároveň doporučuje

(*) Jedná se o přípravky na ochranu rostlin, které obsahují účinné látky, jež splňují kritéria pro vyloučení stanovená v příloze II v bodech 3.6.2 až 3.6.5 a v bodě 3.8.2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 (Úř. věst. L 309, 24.11.2009, s. 1), nebo jež jsou považovány za látky, které se mají v souladu s kritérii stanovenými v bodě 4 uvedené přílohy nahradit.

(°) Tento požadavek byl vznesen ve stanovisku Evropský právní rámec pro klima – stanovení rámce pro dosažení klimatické neutrality (COR 1361/2020, zpravidaj: Juan Manuel Moreno Bonilla (ES/ELS)) (Úř. věst. C 324, 1.10.2020, s. 58).

podporovat postupy extenzivního chovu hospodářských zvířat, které mají nižší dopad na životní prostředí. Zemědělcům musí být v rovnováze s environmentální, hospodářskou a sociální udržitelností poskytnuta možnost kompenzací z evropských i vnitrostátních zdrojů za dodatečné náklady na zemědělskou produkci;

15. domnívá se, že kromě změn v zemědělství je nutné urychlit přechod na udržitelnou produkci ryb. Doporučuje přijmout opatření na ochranu a podporu drobných rybářů, jako jsou ti, kteří udržitelně pracují v nejvzdálenějších regionech, a na boj proti intenzivnímu chovu zvířat v klecích, proti nezákonnému průmyslovému rybolovu a nadměrnému rybolovu, včetně zavedení vhodnějších opatření v rámci revize společné rybářské politiky (SRP) a v obchodních dohodách;

16. doufá, že budou vypracovány návrhy týkající se plánování námořních prostor a vytvoření sítě oblastí, v nichž budou po dostatečně dlouhou dobu zakázány všechny formy rybolovu, aby bylo možné účinněji dosáhnout cíle rovnováhy mezi využíváním rybolovných zdrojů a schopností moře je obnovovat. Požaduje rovněž, aby se usilovalo o větší účinnost při zavádění plánů pro řízení rybolovu v nejzranitelnějších oblastech z hlediska životního prostředí;

Potravinářství, boj proti obezitě a prosazování odpovědné a kritické spotřeby

17. zdůrazňuje, že rozhodujícím hybatelem změny potravinového systému musí být stravovací rozhodnutí a stravovací návyky spotřebitelů. Podporuje Komisi v jejím záměru usnadnit přechod na zdravé a udržitelné stravování, v souladu s cílem č. 12 Agendy pro udržitelný rozvoj 2030 ⁽⁶⁾. Proto Komisi vyzývá, aby přijala soubor soudržných opatření zaměřených na prosazování středomořské stravy – jež je podle zjištění zdravá – a zdravých režimů výživy, které budou klást větší důraz na potraviny rostlinného původu a na přiměřenou a odpovědnou spotřebu tuků a cukrů;

18. vyzývá Komisi, aby stanovila vhodnější systémy nutričního označování potravin, které budou dohodnuty na evropské úrovni a budou se opírat o nejnovější poznatky vědeckého výzkumu. Vyzývá Komisi, aby zvážila možnost vytvořit evropskou databázi výživových hodnot a zavést evropský systém nutričního označování. Za účelem podnětí uvědomělé spotřeby by mělo být cílem poskytovat transparentní, úplné a jasné informace o kvalitě potravin, se zohledněním původu produktů, dopadu dopravy na životní prostředí a výrobních postupů;

19. dále zdůrazňuje, že je důležité přijmout více opatření, než jen zavést informativní označení, a to prostřednictvím motivujícího vzdělávání a strukturálních opatření, které budou zaměřeny na kritickou a odpovědnou spotřebu a budou podporovat zdravé potraviny dostupné všem. Proto doporučuje provádět informační kampaně a vzdělávací programy věnované zdravému stravování a stravě bohaté na potraviny rostlinného původu a vlákninu. Podporuje zavedení daňových pobídek, které budou spotřebitele motivovat ke zdravému a udržitelnému stravování. Kromě toho vybízí k přijetí opatření na odrazení potravinářského průmyslu od prodeje a inzerce do značné míry přeměněných a nezdravých potravin bohatých na cukry, soli a nasycené tuky;

20. důrazně podporuje opatření k zaručení toho, aby cena potravin odrážela skutečné environmentální a sociální náklady a aby primární výrobci měli za svou práci spravedlivý příjem. Proto vyzývá Komisi, aby vzhledem k nákladům spojeným se životním prostředím a veřejným zdravím, jež byly vědecky doloženy, s členskými státy projednala opatření k omezení kupní síly zpracovatelů a maloobchodu a k posílení vyjednávací pozice prvovýrobců. Bude-li někde spravedlivá cena produktů vyžadovat zvýšení ceny pro spotřebitele ⁽⁷⁾, VR to považuje za přijatelné;

21. vyzývá Komisi, aby jedním z pilířů provádění strategie učinila právo na potraviny. Proto doporučuje spolupracovat s členskými státy a s místními a regionálními orgány na koncipování krátkodobých až střednědobých opatření (např. prostřednictvím ekonomické podpory) a dlouhodobých opatření (strukturální sociální politiky) s cílem podpořit přístup nejzranitelnějších skupin k udržitelnějšímu a zdravějšímu potravinovému systému, a přispět tak k boji proti obezitě a podvýživě. Požaduje vypracovat evropský akční plán pro boj proti dětské obezitě a podvýživě na období po roce 2020. Zdůrazňuje, že cenová dostupnost zdravých potravin by měla být podporována nejlépe přímými sociálními politikami a opatřeními za současného zajištění spravedlivých cen za produkty pro zemědělce i zaměstnance;

⁽⁶⁾ Cíl č. 12 – Odpovědná spotřeba a výroba.

⁽⁷⁾ Viz např. Willet, W., et al (2019). *Food in the Anthropocene: the EAT-Lancet Commission on healthy diets from sustainable food systems. The Lancet Commissions*, 393 (1170), s. 447. Viz též Howard, P. et al. (2019). *Global Meat: Social and Environmental Consequences of the Expanding Meat Industry*. MIT Press.

Udržitelné veřejné zakázky, zadávání veřejných zakázek na ekologické potraviny, vzdělávací programy

22. vyzývá k tomu, aby byl kladen větší důraz na úlohu ekologických veřejných zakázek a veřejných zakázek na ekologické potraviny jakožto prostředku k podpoře zdravého a udržitelného stravování a k posílení a prosazování místního zemědělství založeného na regionálních specifikách, což místním a regionálním producentům zaručí podíl na trhu ⁽⁸⁾;

23. je přesvědčen, že musí být stanovena flexibilnější kritéria pro zahrnutí místních a regionálních produktů do oblasti veřejných zakázek, zejména díky přijetí zásady „nulové vzdálenosti“ ve školních jídelnách. Dále doporučuje přijmout účinný systém poradenství nebo vypracovat zjednodušenou evropskou příručku s cílem poskytnout veřejným orgánům jasné pokyny ohledně toho, jak zavádět udržitelnější kritéria;

24. podporuje Komisi ve vybízení členských států a místních a regionálních orgánů k tomu, aby ve školách prováděly vzdělávací programy věnované zemědělství, potravinám, životnímu prostředí a klimatu. Považuje totiž za nesmírně důležité vybízet ke kritické spotřebě a podporovat vzdělávání mladých generací a nejzranitelnějších skupin zaměřené na zemědělství, kulturu v oblasti potravin a uvědoměly vztah k životnímu prostředí;

Předcházení plýtvání potravinami a jeho omezování, prosazování oběhového hospodářství

25. vyzývá Komisi, aby předložila ambiciózní právní předpisy a závazné cíle týkající se předcházení plýtvání potravinami a jeho omezování. Doufá, že Komise bude trvat na svém závazném cíli snížit do roku 2030 plýtvání potravinami na polovinu, a to na základě práce vykonané ve spolupráci s platformou EU věnovanou ztrátám potravin a plýtvání potravinami. Vybízí Komisi, aby věnovala velkou pozornost podpoře nejvzdálenějších regionů, jelikož je velmi důležitá ke zvýšení oběhovosti jejich hospodářství a ke zlepšení řízení, recyklace a zhodnocení odpadů a vedlejších produktů zemědělsko-potravinářského průmyslu a rybolovu;

26. doporučuje uplatňovat celkový pohled na potravinový řetězec a stanovit opatření k omezování vzniku potravinového odpadu nejen v počátečních fázích potravinového řetězce (prvovýroba) a ve fázi zpracování, ale také při přepravě potravinářských výrobků a při jejich uvádění na trh a v rámci jejich spotřeby v domácnostech i mimo ně. Navrhuje motivovat supermarkety k efektivnějšímu skladování produktů a stanovit pro ně daňová opatření v případě, že nebudou účinně využívat přebytky. Vítá iniciativu některých členských států v oblasti povinného darování nadbytečných zásob;

27. požaduje přesnější informace o době použitelnosti uváděné na obalech potravin prostřednictvím označení „minimální trvanlivosti“ a doby, po níž je potravina „nepoživatelná“. Dále považuje za důležité provádět komunikační a informační kampaně zaměřené na spotřebitele a na prosazování příkladného chování, pokud jde o omezování plýtvání potravinami. Kromě toho požaduje přístup zdola nahoru, jehož cílem bude zvýšit informovanost a posílit inovace a osvědčené postupy vznikající v řadě měst a regionů;

28. podporuje stanovení opatření zaměřených na propagování takových modelů produkce a územního rozvoje, jež budou založeny na koncepci „nulových odpadů“, opětovného používání a oběhového hospodářství, a to v celém řetězci včetně oblasti plástů. Zdůrazňuje, že zadávání veřejných zakázek představuje účinný nástroj, díky němuž mohou místní a regionální orgány stanovovat normy a nasměrovat trh k udržitelnějším výrobkům a službám. Navrhuje přístup zdola nahoru, přičemž se rovněž budou provádět programy zaměřené na prosazování účinných opatření v oblasti oběhovosti, do nichž by byly zapojeny městské, příměstské a venkovské oblasti a nejvzdálenější regiony ⁽⁹⁾;

Mezinárodní obchod, solidarita a udržitelný rozvoj v třetích zemích

29. považuje za nezbytné přijmout při přechodu na udržitelné potravinové systémy komplexní přístup, a to prostřednictvím spolupráce s třetími zeměmi a politik mezinárodního obchodu. Zdůrazňuje totiž, že EU, která je největším světovým dovozcem a vývozcem potravin, zvýšila svou závislost na třetích zemích a doposud provádí takovou obchodní politiku, která je v rozporu s jejími sociálními a environmentálními cíli. Apeluje na Komisi, aby aktivně hledala řešení v této oblasti, zejména pokud jde o pravidla mezinárodního obchodu se zemědělskými produkty, vývoj cen na trzích EU a na mezinárodních trzích a udržitelnou rovnováhu mezi poptávkou a produkcí v odvětví masa a mléčných výrobků;

⁽⁸⁾ Připomíná a podtrhuje v této souvislosti odstavec 19 usnesení k tématu Udržitelné potraviny (Úř. věst. C 313, 22.9.2015, s. 5), které bylo přijato na 113. plenárním zasedání v červenci 2015: „doporučuje, aby různé strany zapojené do udržitelné výroby a odpovědné spotřeby [...] byly informovány o možnostech zahrnout do svých oznámení o zahájení zadávacího řízení kritéria udržitelnosti [...]“.

⁽⁹⁾ Příkladem je slovinské město Maribor, kde dochází k synergiím mezi městem a venkovskými oblastmi na základě přeměny biologického odpadu na hnojivo (zdroj: *The Role of Local and Regional Authorities in making food systems more sustainable*, studie zadána Výborem regionů).

30. důrazně žádá, aby byly obchodní dohody posuzovány na základě cíle snižování emisí skleníkových plynů a aby byly založeny na udržitelném rozvoji. Vyzývá k tomu, aby byly v těchto dohodách posíleny kapitoly o udržitelném obhospodařování lesů a boji proti odlesňování, dobrých životních podmínkách zvířat a boji proti porušování lidských práv ⁽¹⁰⁾;

31. je toho názoru, že obchodní politika, která nezaručuje, že vnější trhy splňují přísné evropské standardy ve vztahu k udržitelnosti a bezpečnosti potravin, může vážně oslabit vnitřní trh a ohrozit naše zemědělství. Považuje evropské obchodní dohody za důležité pro zajištění rovných podmínek pro vnitřní trh a vnější trh, zabezpečení konkurenceschopnosti evropských zemědělců a zaručení spravedlivých zisků. Naléhavě žádá, aby bylo s třetími zeměmi vyjednáno přísné dodržování vzájemného uznávání výrobních norem, přičemž by se sladily normy v oblasti ochrany plodin a životního prostředí, případně identifikovaly místní rané produkty, a zesílit kontroly produktů při jejich uvádění na společný evropský trh. Podporuje zavedení uhlíkové daně na hranicích, která podnikům z EU zamezí v přesouvání výroby do zemí, v nichž platí méně přísné environmentální normy;

Řízení, provádění a monitorování

32. doporučuje důsledně zaměřit budoucí SZP, SRP, operační programy a vnitrostátní strategické plány SZP na cíle vytyčené v Zelené dohodě pro Evropu, a zejména pak ve strategii „od zemědělce ke spotřebiteli“ a ve strategii EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030. Za tímto účelem požaduje, aby byly do nařízení o SZP zahrnuty společné kvantifikovatelné a měřitelné evropské cíle pro vnitrostátní strategické plány. Navrhuje určit jasné ukazatele dopadu v zájmu stanovení cílů a sledování výsledků. Žádá, aby regiony hrály klíčovou roli při řízení strategických plánů, a to zejména pro druhý pilíř. Doufá, že se z plánů reforem SZP nevytratí územní a regionální hledisko;

33. vyjadřuje politování nad tím, že podíl VFR na období 2021–2027, který byl v postoji dosaženém na summitu Evropské rady v červenci přidělen na SZP, je ve srovnání se stávajícím obdobím o 6,4 % nižší. Ambiciózní cíle vytyčené pro uskutečnění ekologické transformace evropské zemědělské produkce musí jít ruku v ruce s ambiciózním rozpočtem SZP, zejména pokud jde o Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova. Lituje rovněž toho, že úsilí o přepracování SZP tak, aby byla ve větší míře zaměřena na obecné blaho, udržitelnost a ochranu zdrojů, zatím nenalezlo ještě výraznější odezvu v návrzích nařízení, a že vzhledem k dlouhým přechodným obdobím budou mít příslušné postupy dopad až s velkým zpožděním;

34. vítá, že byl vyjádřen záměr zapojit do uskutečňování a monitorování strategie všechny strany zainteresované v potravinovém systému, v neposlední řadě i občanskou společnost a zástupce místních a regionálních orgánů. Má za to, že ve strategii musí být stanoveno zavádění horizontálních a víceúrovňových systémů správy, které umožní vytvářet vazby napříč jednotlivými zainteresovanými generálními ředitelstvími Komise. Doufá, že bude následován příklad participativních modelů, jako jsou rady pro politiku v oblasti potravin, které byly zřízeny v řadě místních a regionálních orgánů;

35. doporučuje Komisi, aby navázala úzkou spolupráci na uskutečňování a monitorování obou strategií nejen s Parlamentem, ale také s Evropským výborem regionů a s Evropským hospodářským a sociálním výborem.

V Bruselu dne 10. prosince 2020.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁰⁾ Tento požadavek byl vznesen ve stanovisku Posílení opatření EU na ochranu a obnovu světových lesů (COR 4601/2019, zpravodaj: Roby Biwer (LU/SES)) (Úř. věst. C 324, 1.10.2020, s. 48).

Stanovisko Evropského výboru regionů Přezkum správy ekonomických záležitostí

(2021/C 37/05)

Zpravodaj:	Elio DI RUPO (BE/SES), ministerský předseda Valonska
Odkaz:	sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Přezkum správy ekonomických záležitostí COM(2020) 55 final

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ,

1. vítá, že Evropská komise dne 5. února letošního roku předložila sdělení „Přezkum správy ekonomických záležitostí“, a prokazatelně tak zahájila reformu hospodářských a rozpočtových předpisů;
2. schvaluje rovněž skutečnost, že Evropská komise předložila dne 20. března návrh použít poprvé v historii eurozóny obecnou únikovou doložku v rámci Paktu o stabilitě a růstu s cílem posílit neodkladná rozpočtová opatření v reakci na pandemii onemocnění COVID-19;
3. má za to, že tato úniková doložka musí zůstat aktivní, dokud nebudou plně známy důsledky krize způsobené pandemií COVID-19 na finance a rozpočty a také na schodky a dluhy členských států. Stejná logika by se měla uplatňovat pro případné postupné rušení dočasného rámce státní podpory na unijní úrovni, což lze zvažovat pouze ve stabilním makroekonomickém kontextu a poté, co Evropská komise, Rada ministrů a Evropský parlament projednají své postoje;
4. dále zdůrazňuje, že podle Světové zdravotnické organizace by pandemie mohla přetrvávat ještě následující dva roky a že vývoj účinné očkovací látky nebo léku se jeví jako pravděpodobný až v průběhu roku 2021;
5. dále konstatuje, že kromě socioekonomického dopadu pandemie COVID-19 se od poslední reformy Paktu o stabilitě a růstu v roce 2013 výrazně změnila hospodářská a finanční situace. Úrokové sazby jsou totiž na rekordně nízké úrovni a reálné náklady veřejného dluhu jsou v mnoha zemích záporné, zatímco na začátku tohoto desetiletí představovaly v eurozóně v průměru přibližně 3 %;
6. domnívá se proto, že Komise by měla přistoupit k novému úplnému a důkladnému přezkumu situace v jednotlivých členských státech a revidovat návrh „přezkumu správy ekonomických záležitostí“;
7. zdůrazňuje, že evropský rámec správy ekonomických záležitostí má významný vliv na všechny úrovně správy a především na místní a regionální samosprávy, které jsou zodpovědné bezmála za třetinu veřejných výdajů a více než polovinu veřejných investic v celé Evropské unii, přičemž mezi členskými státy existují silné rozdíly⁽¹⁾;
8. má za to, že Pakt o stabilitě a růstu a další prvky evropského rámce pro správu ekonomických záležitostí mají v zásadě čtyři podstatné nedostatky: i) procyklické důsledky: členský stát v recesi může být nucen snižovat výdaje, což může probíhající recesi ještě prohloubit, a to navzdory flexibilitě související s oživením, jak je představena v interpretačním sdělení z roku 2015⁽²⁾, která není dostačující. Tato procykličnost se zvláště projevila na veřejných investicích, které jsou až příliš často proměnnou přízpůsobovanou úsporným opatřením; ii) složitost: rozmanité cíle, flexibilita, výjimky, únikové doložky a rozdílné situace, které je třeba brát v potaz, vedly k nadměrně složitému a technickému rámci založenému více na nepřímém pozorovatelných ukazatelích, jako je strukturální deficit a produkční mezera; iii) nedostatečná efektivita: nadměrné schodky v roce 2018 téměř vymizely, ale vývoj dluhu byl zřetelně méně příznivý, a to i před fiskálním dopadem

⁽¹⁾ Číselné údaje za rok 2018. Eurostat, datový kód: TEC00023 a TEC00022.

⁽²⁾ Evropská komise (2015) – *sdělení Optimální využití flexibility v rámci současných pravidel Paktu o stabilitě a růstu*, odkaz: COM(2015) 12 final.

koronavirové krize z roku 2020. Počet členských států, které překročily limit 60 %, vzrostl z 9 v roce 2008 na 14 v roce 2018 ⁽³⁾. Uplatňování finančních sankcí není spolehlivé, proto by bylo kontraproduktivní; iv) nedostatečná transparentnost a legitimita: kvůli složitosti a techničnosti je rámec pro správu ekonomických záležitostí nejasný. Ani Evropský parlament, ani místní či regionální samosprávy, ani občanská společnost a další zúčastněné strany se s ním doopravdy neztotožňují. Současný rámec navíc nestanovuje korelaci mezi příslušnými povinnostmi úrovní správy při provádění Paktu o stabilitě a růstu a rozlišuje pouze vnitrostátní kolektivní odpovědnost nezávisle na účinném rozpočtovém řízení na různých úrovních. Tyto strukturální nedostatky platného rámce související s jeho nežádoucími účinky a nedostatečnou efektivitou vážně poškodily jeho legitimitu, a to zejména v členských státech nejvíce zasažených krizí eurozóny a podléhajících opatřením podmíněnosti, což přizívá odmítání EU a únik k politickým extrémům;

9. v souladu se závěry Komise uvedenými ve sdělení poukazuje na to, že reformy týkající se balíčků šesti a dvou právních aktů vedly k užší koordinaci rozpočtových politik v eurozóně. Posílený rámec dohledu sloužil členským státům jako základ pro ozdravení jejich rozpočtových struktur, i když Unie i před vypuknutím pandemie COVID-19 stále vykazovala velice závažné a územní a sociální rozdíly;

10. vítá úspěch sociálních dluhopisů, jež vydala Komise 17. října 2020 za účelem financování dočasné podpory ve výši 100 miliard EUR na zmírnění rizik nezaměstnanosti v mimořádné situaci (SURE), která bude k dispozici do 31. prosince 2022 ve formě půjček členským státům, které musí uvolnit značné finanční prostředky na řešení negativních hospodářských a sociálních důsledků pandemie COVID-19 na svém území. VR se domnívá, že bude-li mít program SURE trvalý pozitivní dopad, mohl by připravit půdu pro vytvoření evropského systému zajištění v nezaměstnanosti;

Ukazatele

11. trvá na tom, že vlády členských států, regionální a místní samosprávy a také občané by měli být schopni jasně pochopit pravidla, která se mají uplatňovat. Za tímto účelem musí být příslušná pravidla založena na přímo ověřitelných ukazatelích, které zahrnují proticyklickou stabilizaci očištěnou od cyklických vlivů;

12. dále se domnívá, že správa ekonomických záležitostí se musí opírat o rovnováhu mezi ukazateli souvisejícími s rozpočtovou disciplínou a mimorozpočtovými ukazateli. Z toho důvodu se domnívá, že v návaznosti na postup při makroekonomické nerovnováze, který zahrnuje rozmanitější ukazatele včetně míry nezaměstnanosti, musí reformovaná správa ekonomických záležitostí zohledňovat rozsáhlejší potřebu investic a nezbytných veřejných výdajů ⁽⁴⁾, aby bylo možné podpořit transformaci v klíkových odvětvích zdravotnictví, potravin, dopravy, tepelné renovace budov, energetiky a digitálních technologií, přičemž část bude muset být financována z vnitrostátních rozpočtů, které doplní soukromé a evropské finanční prostředky. K tomu je třeba připočítat tlak na veřejné výdaje, aby se hospodářství přizpůsobilo probíhající změně klimatu nebo aby byl kompenzován sociální dopad vyššího zdanění uhlíku;

13. souhlasí rovněž s kritikou používání ukazatele „pomyslného HDP“, tj. potenciálu výroby, kterého lze dosáhnout plným využitím produktivního kapitálu a nabídky práce bez inflačního tlaku. Tento pojem totiž nebere v úvahu energii jako výrobní faktor, riziko rychlejšího zastarávání produktivního kapitálu v důsledku omezeného využívání uhlíkové energie ani fyzická omezení rozvoje lidských činností;

14. vyzývá rovněž k obnovení rovnováhy, aby se více zohledňovaly příjmy. Snižování výdajů v sociální oblasti, oblasti vzdělávání a oblasti zdravotní péče je totiž často vnímáno jako nejsnazší způsob, jak v krátkém časovém horizontu snížit dluh. Koordinované daňové politiky a opatření proti daňovým podvodům však mohou výrazně ulevit veřejným rozpočtům. Podvodné strategie vyhýbání se placení DPH tak samy o sobě představují ztrátu ve výši 147 miliard EUR ročně ⁽⁵⁾, přičemž úhrn schodků všech členských států EU za rok 2018 činil 109 miliard EUR;

15. zdůrazňuje, že je potřeba lépe koordinovat hospodářské politiky členských států, aby se snížily cyklické nesrovnalosti a rozdíly v konvergenci. Podporuje tedy také záměr Komise znovu dosáhnout rovnováhy mezi členskými státy, pokud jde o přebytky a schodky. Členské státy s přebytky běžného účtu by měly provádět aktivnější politiky na podporu domácí poptávky, zatímco členské státy se strukturální nerovnováhou způsobenou nízkou mírou produktivity a konkurenceschopnosti by měly zvýšit investice s cílem modernizovat své výrobní činnosti. Všechny členské státy musí rovněž zvýšit investice do odborné přípravy, výzkumu a vývoje, které jsou pro zajištění konkurenceschopnosti evropského hospodářství zatím stále nedostatečné;

⁽³⁾ Eurostat, datový kód: TEINA225.

⁽⁴⁾ Podle odhadů Evropské komise je nezbytných 260 miliard EUR ročně (přibližně 1,7 % HDP Unie).

⁽⁵⁾ COM (2019) 8 final, Kroky k zajištění efektivnějšího a demokratičtějšího rozhodování v daňové politice EU, s. 4.

16. znovu navrhuje, aby byl postup při makroekonomické nerovnováze rozšířen na pomocné ukazatele související s regionálními rozdíly. Je přesvědčen, že by také mohl více zohlednit pokrok dosažený při provádění 17 cílů udržitelného rozvoje OSN, které zahrnují nejen ochranu životního prostředí, ale také sociální, ekonomická a správní kritéria;

Veřejné investice a „zlaté pravidlo“

17. má za to, že evropský rámec pro správu ekonomických záležitostí je částečně odpovědný za prudký pokles veřejných investic, ke kterému došlo po krizi eurozóny, protože dostatečně nezohledňuje rozdíl mezi běžnými a investičními výdaji. V letech 2009 až 2018 klesly veřejné investice, resp. jejich podíl na HDP, v EU celkem o 20 %. Investice realizované místními a regionálními orgány poklesly o téměř 25 % a v několika členských státech nejvíce postižených krizí o 40 % i více ⁽⁶⁾;

18. připomíná zjištění Evropské fiskální rady, že členské státy s vysokou úrovní veřejných investic mají tendenci tyto investice během postupu při nadměrném schodku výrazně snižovat ⁽⁷⁾, a konstatování samotné Komise, že rozpočtový rámec nezabránil poklesu investic ani díky němu veřejné finance více nepodporovaly růst a že ani „investiční klauzule“ Paktu o stabilitě a růstu, ani ustanovení Smlouvy, které stanoví, že Komise musí rovněž zohlednit, zda schodek veřejných financí překračuje veřejné investiční výdaje [...], aby posoudila, zda to, že jsou podmínky pro zahájení postupu při nadměrném schodku (článek 126 SFEU) splněny či nikoli, spíše neměly významný dopad ⁽⁸⁾;

19. zdůrazňuje, že již ve svém stanovisku k interpretačnímu sdělení z roku 2015 na toto téma ⁽⁹⁾ měl VR za to, že stávající flexibilita v rámci Paktu o stabilitě a růstu je příliš restriktivní a omezená, než aby měla reálné kladné dopady na veřejné investice;

20. domnívá se, že cílené a velmi kvalitní veřejné investice založené na posouzení územního dopadu a důkladné hospodářské analýze nákladů a přínosů veřejných výdajů musí být v zájmu prospěchu budoucích generací proticyklické. V současné situaci, která vyžaduje mimořádné veřejné výdaje, může odrazování od schodkového financování veřejných investic podněcovat podinvestování, a to na úkor budoucích generací;

21. připomíná, že VR neustále požaduje, aby veřejné výdaje členských států a místních a regionálních orgánů na spolufinancování programů podporovaných strukturálními a investičními fondy nebyly uváděny mezi strukturálními, veřejnými či podobnými výdaji, které jsou definovány v rámci Paktu o stabilitě a růstu. Tyto výdaje jsou ve skutečnosti ze své povahy investicemi obecného evropského zájmu, jejichž pákový efekt ve smyslu udržitelného růstu byl prokázán;

22. domnívá se, že zavedení „zlatého pravidla veřejných investic“ v rámci evropské správy ekonomických záležitostí by mohlo být vhodným nástrojem, který ukončí škodlivé účinky současných rozpočtových pravidel tím, že v určitém termínu vyloučí čisté veřejné investice z výpočtu schodku v rámci Paktu o stabilitě a růstu, což by umožnilo nejen jejich zachování v době krize, ale také by to mohlo mít odrazující efekt díky penalizaci výrazně nedostatečných investic (záporné čisté veřejné investice), jimiž trpí některé členské státy. Toto opatření by se mohlo přednostně vztahovat na veřejné investice do projektů zaměřených na podporu přechodu k udržitelné společnosti z environmentálního, ekonomického a sociálního hlediska, jak ji definují cíle udržitelného rozvoje a Zelená dohoda, vzhledem k tomu, že tyto investice jsou uznávány jako zvláště důležité nejen pro oživení po krizi způsobené onemocněním COVID-19, ale také v zájmu zajištění prosperity a kvality života budoucích generací. Vyslovuje se rovněž pro investice do lidského kapitálu a dovedností v zájmu usnadnění přechodu ke klimaticky neutrálnímu a konkurenceschopnému hospodářství účinně využívajícímu zdroje, které bude připravené na digitální věk;

23. vyzývá Komisi, aby po změně svých návrhů s přihlédnutím k hospodářským a rozpočtovým škodám způsobeným pandemií COVID-19 předložila bílou knihu o přepracované správě ekonomických záležitostí založené na potenciálním provádění takového zlatého pravidla. Komise by ve svém posouzení měla rovněž zvážit jiné nástroje, např. výdajové pravidlo ⁽¹⁰⁾, které na základě trendu hospodářského růstu a úrovně zadlužení stanoví limit pro roční nárůst celkových vládních výdajů a může sloužit k zachování důvěry veřejnosti zvýšením transparentnosti, snížením administrativní zátěže a nastolením rovnováhy mezi rozpočtovou kázní a zachováním dostatečné kapacity pro veřejné investice;

⁽⁶⁾ Eurostat, datový kód: TEC00022.

⁽⁷⁾ Evropská fiskální rada (2019) – *Assessment of the EU fiscal rules with a focus on the six-pack and two-pack legislation* (Posouzení fiskálních pravidel EU se zaměřením na balíčky šesti a dvou právních aktů týkajících se správy ekonomických záležitostí), s. 76.

⁽⁸⁾ COM(2020) 55 final, s. 11.

⁽⁹⁾ Stanovisko VR *Optimální využití flexibility v rámci současných pravidel Paktu o stabilitě a růstu*, zpravodajka: Olga ZRIHEN (BE/SES), přijato dne 9.7.2015 (Úř. věst. C 313, 22.9.2015, s. 22).

⁽¹⁰⁾ Benefits and drawbacks of an „expenditure rule“, as well as of a „golden rule“, in the EU fiscal framework (Výhody a nevýhody výdajového pravidla a zlatého pravidla ve fiskálním rámci EU), studie Evropského parlamentu: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/645732/IPOL_STU\(2020\)645732_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/645732/IPOL_STU(2020)645732_EN.pdf).

Evropský semestr

24. připomíná, že správa ekonomických záležitostí, která se v praxi provádí prostřednictvím koordinačního cyklu evropského semestru, není v oblasti provádění reforem dostatečně účinná. Rovněž zdůrazňuje, že rozsah reforem zvažovaných v rámci evropského semestru nebyl nikdy definován v evropských právních textech, zejména s ohledem na jejich závažnost a přidanou hodnotu na evropské úrovni. Má za to, že taková nedostatečná definice omezuje možné interakce mezi reformami prováděnými na vnitrostátní úrovni a politikami Společenství (právní předpisy a finanční programy) a představuje problém v souvislosti se zásadou subsidiarity. Souhlasí s Evropskou komisí, že v souladu se Zelenou dohodou pro Evropu by měl být v budoucnu kladen důraz na environmentální rozměr sociálních politik, hospodářských politik, rozpočtových politik a politik zaměstnanosti členských států;

25. opakuje, že jedním z hlavních důvodů této nízké účinnosti je nedostatečné zapojení místních a regionálních orgánů jako partnerů do navrhování a provádění reforem, a to přesto, že 36 % všech doporučení pro jednotlivé země je přímo adresováno místním orgánům a 83 % z nich má územní rozměr ⁽¹¹⁾;

26. je přesvědčen, že jeho návrh kodexu chování pro zapojení místních a regionálních orgánů do evropského semestru ⁽¹²⁾ může tuto nedostatečnou účinnost napravit díky lepšímu zohlednění místních a regionálních skutečností a že jeho provedení je stále nezbytné, a to tím spíše, že od roku 2019 evropský semestr stanoví pokyny pro politiku soudržnosti, o jejíž řízení se dělí všechny úrovně správy;

27. vybízí Evropskou komisi, aby podněcovala uvažování o správní kapacitě a fiskální decentralizaci v členských státech s cílem ověřit – při dodržení ústavy členských států a zásady subsidiarity –, zda jsou úkoly svěřené místním a regionálním orgánům v souladu s lidskými, technickými a finančními zdroji, které mají k dispozici;

Transparentnost a demokratická legitimita

28. má za to, že demokratická legitimita evropského systému správy ekonomických záležitostí je příliš slabá a že to ohrožuje nejen samotnou správu ekonomických záležitostí, ale i evropský projekt jako celek;

29. vítá, že byla do evropského semestru zahrnuta ochrana klimatu, a doufá, že se v jeho rámci bude účinnost opatření k ochraně klimatu jasně sledovat a hodnotit, aby se pokrok jednotlivých států v plnění cílů semestru stal hmatatelnějším;

30. upozorňuje Komisi a spolunormotvůrce na skutečnost, že lepší zapojení místních a regionálních orgánů do evropského semestru prostřednictvím kodexu chování by rovněž vedlo k lepší reprezentativnosti rozhodnutí a lepší legitimitě semestru, a tedy i správy ekonomických záležitostí obecněji;

31. podporuje reformu Eurokupiny, jejíž statut musí být formálně potvrzen a aktualizován, a to v souvislosti s veškerými aspekty předsednictví, větší odpovědností vůči Evropskému parlamentu a větší transparentností její činnosti, počínaje podrobným zveřejňováním všech zápisů;

32. v souvislosti s konferencí o budoucnosti Evropy připomíná své přesvědčení, že problém nedostatku demokratické legitimacy, kterým EU a zejména její správa ekonomických záležitostí trpí, lze vyřešit pouze tehdy, budou-li evropští občané přesvědčeni, že se zde budou řešit všechny hlavní obavy. Sociální normy, zaměstnanost, ochranu životního prostředí, aspekty udržitelnosti v souladu s cíli udržitelného rozvoje nebo boj proti nerovnostem nelze považovat za druhořadé v porovnání s naléhavými makroekonomickými a rozpočtovými záležitostmi. VR proto trvá na tom, že během konference o budoucnosti EU by mělo být možné projednat změny týkající se správy ekonomických záležitostí zakotvené ve Smlouvě o fungování Evropské unie;

33. je přesvědčen, že je třeba nadále usilovat o vyřešení obtíží eurozóny obnovením zdravých veřejných financí, vytvořením silného bankovního systému, přechodem na fiskální unii a podporou udržitelného hospodářského růstu;

⁽¹¹⁾ VR *Territorial analysis of the Country-specific Recommendations 2018* (Územní analýza doporučení pro jednotlivé země pro rok 2018).

⁽¹²⁾ Stanovisko VR *Zlepšit řízení evropského semestru – kodex chování pro zapojení místních a regionálních orgánů* – zpravodaj: Rob JONKMAN (NL/EKR), přijato dne 11. května 2017 (Úř. věst. C 306, 15.9.2017, s. 24).

Správa ekonomických záležitostí a koronavirová krize

34. zdůrazňuje, že místní a regionální orgány jsou v přední linii boje proti pandemii vyvolané onemocněním COVID-19, která vážně zasahuje Evropu, vzhledem k jejich významné odpovědnosti, pokud jde o zdraví, sociální ochranu a podporu hospodářství. V Itálii a Španělsku, tedy ve dvou nejvíce postižených členských státech, jsou místní a regionální orgány odpovědné za více než 90 % výdajů na zdravotnictví⁽¹³⁾. Zatímco mnoho výdajových složek zažívá prudké navýšení, příjmy místních a regionálních samospráv klesají a jsou výrazně poznamenány bezprecedentním zpomalením ekonomické aktivity. To má zásadní dopad na vyrovnanost rozpočtů měst a regionů a následně na vyrovnanost rozpočtů členských států;

35. připomíná, že v řadě členských států podléhají místní a regionální orgány přísným vnitrostátním rozpočtovým pravidlům, která omezují zvyšování jejich výdajů, nutí je k vyrovnanosti nebo omezují jejich schodek nebo jejich zadlužení na úroveň mnohdy velmi nízkou ve srovnání se státy;

36. vyzývá Komisi, Parlament a členské státy, aby nepodceňovaly riziko zhoršení regionálních rozdílů vyvolaných krizí COVID-19, a to ze tří hlavních důvodů: i) dopad na zdraví silně závisí na území a některé regiony nebo města trpí neúměrným počtem případů a jsou víceméně schopny tomu čelit; ii) kromě přímého dopadu mimořádné události na nejvíce postižené oblasti delší nebo přísnější preventivní opatření prohloubí zpomalení ekonomiky, a tím i finanční problémy malých a středních podniků a samostatně výdělečně činných osob, jež jsou hlavními pilíři mnoha místních ekonomik, a také místních a regionálních orgánů; iii) některá hospodářská odvětví (např. cestovní ruch) jsou nepřiměřeně zasažena, a dopad na finance na nižší než celostátní úrovni proto bude záviset na místních a regionálních odvětvových specializacích a vystavení globálním hodnotovým řetězcům;

37. vyzývá proto Evropskou komisi a členské státy, aby společně s místními a regionálními orgány připravily jasný plán, jak těmto orgánům pomoci opět dosáhnout udržitelných vyvážených rozpočtů. Při tom je potřeba mít na paměti, že dopad probíhající pandemie není stejnoměrný a že oživení musí být udržitelné nejen environmentálně a sociálně, ale také ekonomicky;

38. domnívá se, že současná situace poukazuje na skutečnou cenu úsporných politik, které následovaly po krizi eurozóny, zejména pokud jde o nedostatečné investice do klíčových veřejných služeb. Na tuto novou krizi nemůžeme znovu reagovat úspornými opatřeními. Strategie na podporu oživení by měly zahrnovat ambiciózní plány veřejných investic, které by měly podnítit environmentálně a sociálně-ekonomicky udržitelné oživení v regionech a městech EU;

39. je přesvědčen, že po koronavirové krizi bude třeba více než kdy předtím přehodnotit evropský rozpočtový rámec, aby se zabránilo tomu, že se v budoucích programech rozpočtové konsolidace veřejné investice a veřejné služby opět stanou nastavitelnou proměnnou.

V Bruselu dne 10. prosince 2020.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹³⁾ OECD (2020) – *Covid-19 and Inter-governmental Fiscal Relations: Early responses and main lessons from the financial crisis (Covid-19 a mezivládní fiskální vztahy: včasné reakce a hlavní poučení z finanční krize)*, odkaz: COM-CTPA-ECO-GOV-CFE(2020)2.

Stanovisko Evropského výboru regionů Příležitosti a synergie preventivního přizpůsobení se změně klimatu s cílem podpořit udržitelnost a kvalitu života v regionech a obcích: jaké jsou k tomu nutné rámcové podmínky?

(2021/C 37/06)

Zpravidaj:	Markku MARKKULA (FI/ELS), předseda rady města Espoo
Odkaz:	žádost předsednictví o vypracování stanoviska, čl. 41 písm. b) bod i)

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ,

Nutnost urychlit globální opatření

1. zdůrazňuje, že politické vedení by mělo přistupovat ke změně klimatu jako k naléhavé situaci a ke globální hrozbě, kterou je třeba řešit kolektivně pomocí společných opatření a norem tím, že se odstraní izolovanost a překážky. EU by měla zastávat aktivní vedoucí úlohu při přechodu ke klimaticky neutrální ekonomice a odolnější společnosti, aby zajistila příznivé životní podmínky a docílila toho, že se jasné, důvěryhodné a rovnocenné postupy pro evropské podniky a veřejné i soukromé instituce budou uplatňovat na celém světě;
2. zdůrazňuje, že je důležité, aby města a regiony plnily aktivní úlohu a spojily své síly s místním a mezinárodním průmyslem za účelem přizpůsobení se změně klimatu a jejího zmírnění prostřednictvím přijímání stále ambicióznějších a realistických cílů. Poukazuje na to, že je nezbytné urychlit opatření v rámci všech příslušných politik EU, navýšit financování určené na přizpůsobení, společně vypracovat vhodné metody a nástroje na přizpůsobení, posílit přeshraniční spolupráci a výměnu zkušeností a osvědčených postupů, zvýšit odolnost a adaptační kapacity a podpořit řešení blízka přírodě a příležitosti pro inovace;
3. bere na vědomí, že zhruba 800 regionálních samospráv v 17 členských státech vyhlásilo stav nouze v oblasti klimatu, což znamená, že asi 40 % občanů EU žije v místních a regionálních správních celcích, jejichž političtí představitelé navíc zdůraznili, oficiálně přijali a vyhlásili vážnou situaci globální klimatické krize. Zdůrazňuje, že v důsledku toho vzniká velká podpora pro aktivní vedení usilující o klimaticky neutrální Evropu zdůrazňováním perspektivy vycházející zdola ⁽¹⁾;
4. zdůrazňuje, že pandemie COVID-19 ještě vystupňovala naléhavost přijmout včasná a koordinovaná opatření. Současné zkušenosti s pandemií poukázaly na potřebu zlepšit odolnost sociálních a hospodářských systémů, aby mohly čelit rozsáhlým narušením, neboť nepředvídané krize způsobují komplexní rizika, a to zejména v příliš úzce zaměřených ekonomikách;
5. upozorňuje na to, že politiky EU v oblasti přizpůsobování se změně klimatu a jejího zmírňování musí být lépe propojeny s veřejným a soukromým sektorem i s činnostmi občanů v rámci jednotlivých odvětví politiky EU v oblasti klimatu. Jedná se o systém obchodování s emisemi (ETS), rozhodnutí o „sdílení úsilí“ a využívání půdy, změny ve využívání půdy a lesnictví (LULUCF). Má-li být do roku 2050 dosaženo klimatické neutrality, musí EU urychlit dekarbonizaci činností ve všech odvětvích. Města a regiony mají ve spolupráci s průmyslem prvořadou odpovědnost za odvětví, na něž se vztahuje rozhodnutí o „sdílení úsilí“, zejména co se týče vytápění, chlazení, využívání půdy a dopravy;

Úloha orgánů na nižší než celostátní úrovni v rámci cílů udržitelného rozvoje OSN a UNFCCC

6. domnívá se, že orgány na nižší než celostátní úrovni musí hrát klíčovou úlohu při prosazování globálních ambicí v oblasti klimatu a že politiky přizpůsobování by měly plnit zásadní roli při lokalizaci cílů udržitelného rozvoje OSN. EU musí vytvořit pobídky pro obce, aby splnily cíle udržitelného rozvoje;

⁽¹⁾ <https://climateemergencydeclaration.org/climate-emergency-declarations-cover-15-million-citizens/>.

7. vyzývá UNFCCC, aby oficiálně uznala úlohu nižší než celostátní úrovně a aktivně podporovala účast správních orgánů na nižší než celostátní úrovni při provádění politik zmírňování a přizpůsobování a navrhla smluvním stranám, aby přijaly ambiciózní cíle. Poukazuje na místní příspěvky předkládané jako dobrovolná místní hodnocení, které svědčí o tom, že města představují úroveň, kde se provádějí důležité činnosti a kde lze nejlépe zkoumat synergie a vzájemné vazby mezi jednotlivými cíli udržitelného rozvoje;

8. považuje konferenci smluvních stran UNFCCC COP26 za zásadně důležitý mezník pro upevnění vedoucí pozice EU v rámci globálních opatření v oblasti klimatu a zdůrazňuje, že probíhající činnosti a závazky regionů a měst by měly mít na konferenci COP26 výraznou a viditelnou úlohu. Je odhodlán podporovat orgány EU ve spolupráci s UNFCCC, aby byly v celosvětové diplomacii týkající se klimatu a v rámci činností v této oblasti zviditelněny orgány na nižší než celostátní úrovni a byl více uznán jejich význam. Zdůrazňuje v tomto smyslu spolupráci s mezinárodními komunitami a síťovými organizacemi, jako jsou ICLEI, Under2 Coalition, Regions4, Climate Alliance a UCLG (Spojená města a místní samosprávy);

Za vlivnější strategii EU pro přizpůsobení se změně klimatu založenou na nových poznatcích, učení a inovacích

9. vítá plán týkající se nové, ambicióznější strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu, který v rámci ambicí EU v oblasti klimatu do roku 2030 a 2050 klade větší důraz na přizpůsobování prostřednictvím zlepšování znalostí, intenzivnějšího plánování a urychlení opatření a tím, že uznává nutnost, aby na místní a regionální úrovni existovaly politiky přizpůsobování. V této souvislosti zdůrazňuje, že otázky týkající se přizpůsobování se změně klimatu musí být účinně začleňovány do všech oblastí politiky. Vyzývá Komisi, aby v souladu se zásadami aktivní subsidiarity a proporcionality vypracovala novou strategii EU pro přizpůsobení se změně klimatu s jasnými cíli a ukazateli;

10. domnívá se, že za účelem podpory orgánů na nižší než celostátní úrovni v jejich globálních opatřeních týkajících se cílů udržitelného rozvoje musí jít příkladem sama EU. To znamená také spolupráci s potenciálními partnery mimo EU na základě hodnot EU;

11. zdůrazňuje, že aby bylo možné jednat, je zapotřebí celoevropský systém pro přizpůsobování a dobře fungující struktura víceúrovňové správy s jasnými úkoly. Je důležité vytvořit účinné regionální a místní mechanismy pro přizpůsobování se změně klimatu a její zmírňování s využitím společných sítí veřejného, soukromého a třetího sektoru a prostřednictvím zlepšení znalostí a schopností a navýšení finančních zdrojů;

12. zdůrazňuje, že při přizpůsobování se změně klimatu jsou důležitá přírodě blízká řešení, neboť jejich provádění skýtá příležitosti k překonávání vzájemně propojených krizí v oblastech klimatu, přírody a zdraví, vznikají díky němu přínosy jak v sociální, tak v ekologické sféře a současně se podporuje udržitelnost a odolnost. Přírodě blízká řešení mohou být rovněž významným prostředkem k dosažení cílů udržitelného rozvoje a naplnění ambic UNFCCC, zejména pokud jde o využívání synergií mezi různými cíli udržitelného rozvoje a opatřeními v oblasti klimatu;

13. poukazuje na to, že přizpůsobování se změně klimatu bude vyžadovat rozsáhlou transformaci a bude muset být začleněno jako průřezová priorita do územního plánování a správy. Politiky přizpůsobování mají významné důsledky pro zdraví a sociální spravedlnost;

14. konstatuje, že místní připravenost související s přizpůsobováním se změně klimatu se v celosvětovém měřítku i v rámci Evropy liší. Klimatická rizika v současnosti nejsou do celkového řízení rizik a plánování připravenosti obcí v širší míře zahrnuta;

15. zdůrazňuje, že mají-li být všechna opatření v oblasti klimatu, včetně přizpůsobování, úspěšná, musí být založena na nejlepších dostupných znalostech a inovacích a plně záviset na zapojení občanů. Nejdůvěryhodnější úrovní správy jsou místní a regionální orgány, neboť nejlépe vědí, co je zapotřebí a jak účinně řešit potřeby a očekávání evropských občanů;

16. vyzývá Evropskou komisi a členské státy, aby podporovaly rozvoj:

a. udržitelnosti jako „nového normálního stavu“ pro všechny komunity, podniky i jednotlivce;

- b. udržitelnosti, uhlíkové neutrality, oběhového hospodářství a odolnosti jako vůdčí zásady veškerého rozhodování ve veřejném i soukromém sektoru, včetně rozpočtových procesů;
- c. plánování zaměřeného na udržitelnost a opatření založených na spolupráci, znalostech a osvědčených postupech;
- d. výzkumu v oblasti udržitelnosti a společné činnosti, a to multidisciplinární i interdisciplinární, s cílem zlepšit know-how a jeho diverzifikaci;
- e. digitálního připojení s náležitou kapacitou pro všechny občany jakožto průřezového prvku, který zaručí ekologickou a digitální transformaci;
- f. způsobů, jak všechny tyto prvky začlenit do všech vzdělávacích řešení v Evropské unii;
- g. financování měst a regionů za účelem rekvalifikace a prohlubování dovedností pracovní síly;

17. zasazuje se o snižování uhlíkové stopy tím, že budou minimalizovány negativní dopady výrobků, služeb a organizací. Vyzývá rovněž k tomu, aby byl kladen větší důraz na omezování uhlíkové stopy u spotřebitelů tím, že se prokáže budoucí pozitivní dopad, který mohou mít výrobky, služby nebo organizace na udržitelnost;

18. podporuje rozvoj místních vědeckých platforem pro změnu klimatu (které již v různých regionech existují a hrají úlohu „místních panelů pro změnu klimatu“) s cílem podnítit spolupráci s vědci a podpořit rozhodování volených místních představitelů;

19. zdůrazňuje, že při přizpůsobování se změně klimatu je klíčovým faktorem budování odolnosti jednotlivců, komunit a regionů. Vyzdvihuje význam chápání, učení, rozvoje kapacit a koncepcí pro posílení kultury meziregionální a nadnárodní spolupráce tak, aby fungovala prakticky po celém světě;

20. vyzývá Komisi, aby vytvořila celoevropské nástroje spolupráce ke společnému vytváření nových řešení výzev v oblasti klimatu a více je využívala. Podněcuje k vytvoření virtuálních týmů pro koučování on-line a k zavedení vzájemného mentorství s cílem podpořit nový a inovativní udržitelný rozvoj na regionální a místní úrovni. Regiony a města jsou ochotny sloužit jako testovací prostředí pro vývoj nových řešení, která mohou uspokojit různé potřeby jednotlivých území EU;

21. poukazuje na užitečnost sítě živých laboratoří pro to, aby byly odstraněny rozdíly v přizpůsobování se změně klimatu a jejím zmírňování a podpořily se inovace pro udržitelný rozvoj;

22. vyzdvihuje úlohu zemědělství a lesnictví (SZP) v rámci celosvětové politiky v oblasti klimatu, neboť hrají důležitou úlohu při zvyšování odolnosti a udržitelnosti a v podporování inovativních řešení ve venkovských oblastech. V tomto smyslu musí být do SZP začleněny cíle Zelené dohody, zejména strategie v oblasti biologické rozmanitosti a strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“, s cílem ukončit vazbu subvencí na výměr zemědělské půdy a místo toho je následně navázat na dodržování přísných a závazných norem pro ochranu klimatu, biologickou rozmanitost, používání pesticidů a dobré životní podmínky zvířat, zkrácené dodavatelské řetězce a podporu místní produkce;

23. zdůrazňuje pozitivní součinnost mezi politikami v oblasti zachování biologické rozmanitosti a politikami zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně, což jsou základní pilíře, na nichž je celosvětový boj proti změně klimatu založen;

24. zdůrazňuje, že při posuzování nebezpečí a rizik na místní úrovni je důležité používat preventivní informační systémy, jako např. Galileo a Copernicus. To vyžaduje systematictější a komplexnější řešení v oblasti vytěžování a zpracování údajů na místní a regionální úrovni, jako je využívání satelitů a senzorů s nástroji podporovanými geografickými informačními systémy, aby bylo možné mapovat místa zranitelná vůči různým rizikům týkajícím se klimatu. Vybízí místní a regionální orgány, aby využívaly dostupné údaje a služby, zejména ty, které poskytuje služba programu Copernicus v oblasti změny klimatu (C3S), a těžily z jejich výhod;

25. zdůrazňuje, že je třeba posílit investice do vesmírných technologií, neboť se jedná o klíčovou složku udržitelného a odolného rozvoje, jež poskytuje relevantní informace o klimatických rizicích a souvisejících adaptačních opatřeních. Je připraven v této oblasti spolupracovat s Komisí, Společným výzkumným střediskem a EEA na prozkoumání opatření pro přiblížení těchto technologií místním a regionálním orgánům;

26. poukazuje na to, že přizpůsobení by mělo být uznáno jako důležitý pilíř Zelené dohody pro Evropu jakožto nové strategie EU pro růst. Vítá navrhovaný evropský právní rámec pro klima jako způsob, jak poskytnout zastřešující rámec jak pro zmírňování změny klimatu, tak pro přizpůsobování se této změně;

Města a regiony by měly mít významnější úlohu v politikách přizpůsobování

27. zdůrazňuje, že města a regiony jsou inovátory a průkopníky, pokud jde o opatření v oblasti klimatu a přizpůsobování se změně klimatu, a že se často účastní výzkumných a inovačních projektů, jako jsou projekty v rámci programů Horizont 2020 a Horizont Evropa, díky čemuž mohou působit jako vyslanci přizpůsobování se změně klimatu v celé Evropě a prosazovat přeshraniční spolupráci mezi orgány na nižší než celostátní úrovni na řešení klimatických výzev;

28. konstatuje, že místní orgány jsou odpovědné za více než 70 % omezení změny klimatu a za téměř 90 % opatření pro přizpůsobení se změně klimatu a že žádná politika přizpůsobení nebude fungovat, pokud nebude zohledňovat potřeby, názory a odborné znalosti místních regionů a měst. Upozorňuje na to, že podle odhadů přijalo přibližně 40 % měst s více než 150 000 obyvateli v celé EU plány na přizpůsobení se změně klimatu ⁽²⁾;

29. digitální aplikace mohou hrát klíčovou úlohu při pomoci místním a regionálním orgánům s prováděním cílů udržitelného rozvoje a cílů v oblasti klimatu nebo při přizpůsobování se změně klimatu. V otázkách přizpůsobení se změně klimatu a zmírňování této změny je proto vždy nutné uvažovat o udržitelných digitálních řešeních. Je třeba si vyměňovat příklady osvědčených postupů a zároveň neustále kontrolovat skutečnou účinnost digitálních řešení;

30. poukazuje na to, že změny klimatu se v Evropě a na celém světě nejviditelněji projevují extrémními povětrnostními jevy, jako jsou vlny veder, záplavy, nedostatek vody, požáry a nemoci, které způsobují značné ztráty na životech, finanční škody a zhoršení kvality života. Poznamenává rovněž, že vyhlídnování venkovských oblastí, ztráta přístupu k úrodné půdě a úbytek biologické rozmanitosti vytvářejí sociální a ekonomické potíže, jež se stávají rostoucím globálním problémem, který bude mít v Evropě ohromné důsledky ⁽³⁾;

31. zdůrazňuje zásadní význam dvou misí zaměřených na klima: „Evropa odolná vůči změně klimatu“ a „100 klimaticky neutrálních měst do roku 2030“. Přeje si spolupracovat s Komisí při podpoře žádostí a nominací z komunit, měst a regionů, které reprezentují celkovou zeměpisnou, sociální a hospodářskou rozmanitost evropských území. Je připraven vypracovat společně s misemi, Paktem starostů a primátorů a dalšími subjekty prováděcí rámec k dosažení cíle klimatické neutrality;

32. doporučuje, aby Evropská agentura pro životní prostředí (EEA) spolu s různými odbornými organizacemi, jako je Společné výzkumné středisko, partnerství pro přizpůsobení se změně klimatu v rámci městské agendy ⁽⁴⁾ a Pakt starostů a primátorů v oblasti klimatu a energetiky ⁽⁵⁾, pravidelně poskytovala aktuální informace o vědeckých poznatcích a prezentovala specifické projekty týkající se změny klimatu, dopadů a zranitelnosti v hlavních biogeografických regionech v Evropě;

33. poukazuje na to, že dopad změny klimatu je nerovnoměrný a že při správné volbě politiky mají klíčový význam územní faktory. Vhodná opatření pro přizpůsobování závisejí na konkrétních zranitelných místech, například v nejvzdálenějších regionech EU, na ostrovech, v horských a pobřežních oblastech a v Arktidě;

34. žádá přijetí naléhavých opatření v Arktidě, kde jsou zimní teploty již o 2,5 °C vyšší oproti úrovni před průmyslovou revolucí, což znamená, že mořský led a sněh tájí nebyvalou rychlostí, jak nedávno prokázala např. expedice MOSAiC. Zvláštní pozornosti je zde třeba z důvodu větší citlivosti Arktidy, známé též jako „polární amplifikace“;

⁽²⁾ Zpráva o provádění strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu (COM(2018) 738 final).

⁽³⁾ <https://www.eea.europa.eu/themes/climate-change-adaptation>.

⁽⁴⁾ <https://ec.europa.eu/futurium/en/climate-adaptation>.

⁽⁵⁾ <https://www.paktstarostuaprimatoru.eu/>.

35. poukazuje na výjimečné bohatství středomořské přírody a na její mimořádnou zranitelnost vůči přírodním katastrofám, změně klimatu a sociálně-ekonomickému rozvoji. Jsou zapotřebí zvláštní opatření ke zvýšení udržitelnosti přírodních zdrojů, zejména k ochraně biologické rozmanitosti;

36. zdůrazňuje, že změna klimatu úzce souvisí se sociálně-ekonomickými změnami, jako je urbanizace. Upozorňuje na to, že městské oblasti v Evropě, v nichž žijí tři čtvrtiny obyvatel, čelí výzvám v oblasti klimatu, jež vyžadují individualizovaná řešení a podporu ze strany EU a členských států⁽⁶⁾. Rovněž zdůrazňuje význam venkovských a příměstských oblastí, kde je někdy snížení emisí ještě obtížnější. Z toho důvodu žádá vhodná řešení také pro tyto oblasti;

37. poukazuje na to, že víceúrovňový dialog o klimatu a energetice má potenciál stát se silným nástrojem, jenž zajistí účinnou vertikální integraci politik přizpůsobování a jejich plošné zohlednění. Je třeba ho rozšířit tak, aby zahrnoval celou Zelenou dohodu;

38. zdůrazňuje, že Pakt starostů a primátorů v oblasti klimatu a energetiky a obdobné iniciativy plní zásadně důležitou úlohu v tom, aby se politiky přizpůsobování dostaly blíže k městům a regionům. Signatáři paktu mají také významnou roli při provádění akčních plánů pro udržitelnou energetiku a klimatická opatření;

39. zdůrazňuje, že je důležité posílit využívání, rozšiřování a zavádění inovativních digitálních technologií, které napomohou rozvoji kapacit integrace a soudržnosti, aby bylo možné dosáhnout inteligentní územní strategie. Technologie 5G, internet věcí a analýza dat, které jsou příklady těchto technologií, je třeba vnímat jako prvky umožňující digitální a ekologickou transformaci regionů a měst, a zejména jako přelomové nástroje pro poskytování digitálních veřejných služeb, zvyšování energetické účinnosti, podporu kultury a cestovního ruchu a sociální a územní soudržnosti;

40. vyzdvihuje úlohu energetických systémů v rámci přizpůsobování a rovněž jejich vzájemné propojení, jak je popsáno ve sdělení o strategii EU pro integraci energetického systému⁽⁷⁾, a vyzývá Evropskou komisi, aby v návaznosti na toto sdělení toto propojení dále zkoumala;

41. poukazuje na to, že je důležité posílit evropská partnerství mezi regiony a městy a využívat při tom koncepci inteligentní specializace. Doporučuje, aby města a regiony plnily významnější úlohu v rámci platformy pro přizpůsobování se změně klimatu⁽⁸⁾, a velice si přeje prohloubit spolupráci zejména s Evropskou agenturou pro životní prostředí, znalostním a inovačním společenstvím pro klima Evropského inovačního a technologického institutu a Společným výzkumným střediskem;

42. poukazuje na potřebu zlepšit prováděcí kapacity regionů a měst a na význam dostatečného počtu zaměstnanců včetně kvalifikovaných pracovníků. Zejména na obecní úrovni je třeba systematicky zajišťovat nezbytnou pracovní sílu pro koordinaci mnoha oblastí činnosti a oblastí odpovědnosti souvisejících s prováděním cílů udržitelného rozvoje a cílů v oblasti klimatu;

Financování a globální pravidla

43. naléhavě vyzývá Komisi, aby věnovala zvláštní pozornost systému stanovování cen CO₂. Změna klimatu vyžaduje nové investice, zejména do soukromého sektoru, a to pro účely přizpůsobování se této změně a jejího zmírňování. Za účelem přilákání potřebných investic by měla být cena CO₂ stanovena tak, aby byla předvídatelná a přiměřená. Tento systém by měl podnítit energetické a jiné společnosti k tomu, aby hrály důležitou úlohu v plnění klimatických cílů a tvorbě nových, uhlíkově neutrálních řešení;

44. zdůrazňuje, že k tomu, aby se otázka CO₂ stala transparentní součástí hospodářského systému a aby se podpořil přechod k uhlíkové neutralitě, je zapotřebí účinnější systém stanovování cen CO₂ včetně mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích. To by vytvořilo nové rovné podmínky pro udržitelná opatření a je to klíčovým nástrojem pro zajištění transparentnosti systému týkajícího se CO₂ na všech úrovních a ve všech odvětvích;

⁽⁶⁾ <https://www.paktstarostuaprimatoru.eu/>.

⁽⁷⁾ COM(2020) 299 final.

⁽⁸⁾ <https://climate-adapt.eea.europa.eu/>.

45. podporuje výzvu EP, aby byl vytvořen čistý rozpočet na emise skleníkových plynů EU-27 založený na nejnovějších vědeckých výpočtech používaných IPCC, který by v souladu s cíli Pařížské dohody odpovídal spravedlivému podílu zbývajících globálních emisí Unie a jenž by představoval vodítko pro způsob, jímž by mohla Unie dosáhnout čistých nulových emisí skleníkových plynů do roku 2050;

46. vyzývá EU, aby na celosvětové úrovni zastávala silnou vedoucí funkci s cílem vypracovat do roku 2030 nezbytný systém stanovování cen CO₂ a uhlíkového rozpočtu a vyjednat obdobné prvky se svými globálními obchodními partnery;

47. navrhuje, aby se podporovaly dlouhodobé investice do infrastruktury související s přizpůsobováním, které by byly financované EU. Upozorňuje na význam vhodných finančních příležitostí pro přizpůsobení se změně klimatu pro všechny úrovně správy a také na význam zkoumání nových potenciálních možností pro stávající zařízení a nových a inovačních řešení;

48. doporučuje, aby EU a vlády členských států zajistily stabilní a systematické veřejné financování pro přizpůsobování, například pro veřejné služby, pohotovostní a záchranné služby a zdravotní péči. Za účelem preventivního přizpůsobení je třeba provádět komplexní investice do infrastruktury a záchranných nástrojů, které by začlenily přizpůsobení se změně klimatu a její zmírňování do celkových opatření zaměřených na udržitelnost;

49. vítá, že bylo ohlášeno vydání zelených dluhopisů na financování opatření v oblasti klimatu. Varuje před tím, že veřejné zdroje nemusí stačit k řešení všech potřeb v oblasti přizpůsobení a že by mělo být podporováno soukromé financování opatření pro přizpůsobování. Je důležité, aby kritéria taxonomie a přístup týkající se toho, co má být považováno za udržitelné a co nezpůsobuje škody, byly nastaveny tak, aby těm, kdo chtějí provádět udržitelné investice, nepřinášely administrativní zátěž. To platí zejména tehdy, když tyto aspekty přesahují platné právní předpisy EU a členských států;

50. oceňuje, že se nový rámec na období 2021–2027 výrazně zaměřil na inteligentnější Evropu prostřednictvím inovací a na ekologičtější a bezuhlíkovou Evropu. Vyzývá k tomu, aby VR hrál důležitější úlohu při orientaci využívání souboru nástrojů pro regionální veřejné a soukromé investice do přizpůsobování se změně klimatu a jejího zmírňování. To znamená také podporu strategií vedených na místní úrovni a posílení pozice místních orgánů při spravování unijních, vnitrostátních, regionálních a místních fondů. Poukazuje na to, že evropské programy musí podporovat vytváření a sdílení osvědčených řešení v oblasti klimatu, což bude ku prospěchu obcí různých velikostí;

51. zdůrazňuje, že místní a regionální orgány nejlépe znají potřeby a problémy občanů a jsou zodpovědné za provádění politik EU na místní a regionální úrovni. Je tudíž zapotřebí, aby členské státy místní a regionální orgány zapojovaly do rozhodovacího procesu v souvislosti s právními předpisy EU a vnitrostátními právními předpisy. VR členské státy vybízí, aby na ně na základě zásady subsidiarity rovněž delegovaly správu fondů a finančních nástrojů;

52. konstatuje, že Evropská investiční banka (EIB) přijala nový závazek zvýšit do roku 2025 podíl finančních prostředků určených na opatření v oblasti klimatu a environmentální udržitelnosti a vypracovat akční plán v oblasti klimatu⁽⁹⁾. Vítá zavedení systému EIB pro posuzování klimatických rizik (CRA) za účelem systematického posuzování materiálních klimatických rizik;

53. upozorňuje na to, že rozvíjení nové strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu musí vycházet ze zásad stanovených v Zelené dohodě pro Evropu. Naléhavě vyzývá Komisi, aby v tomto rámci uznala města a regiony jako plnohodnotné partnery a aby lépe řešila rozdíly mezi místními strategiemi pro přizpůsobení vycházejícími zdola a vnitrostátními strategiemi pro přizpůsobení;

⁽⁹⁾ <https://www.eib.org/en/about/partners/cso/consultations/item/cb-roadmap-stakeholder-engagement.htm>.

Lepší soudržnost a provádění opatření v celé Evropě

54. poukazuje na to, že cíle klimatického paktu závisejí na aktivní subsidiaritě a víceúrovňové správě. VR je proto připraven poskytnout při provádění klimatického paktu ⁽¹⁰⁾ politickou podporu a rozšířit jej do všech měst a regionů Evropy. V této souvislosti vyzývá Komisi, aby mezi opatření této důležité iniciativy zařadila adaptační opatření;

55. zdůrazňuje potenciál evropského klimatického paktu jednak jako inovativního nástroje správy, který posiluje spolupráci mezi místními a regionálními orgány a evropskými institucemi, ale také jako zastřešující iniciativy na podporu vytváření místních klimatických paktů v celé EU a usnadnění využívání osvědčených postupů, a to i v oblasti přizpůsobování se změně klimatu;

56. znovu opakuje, že je důležité začlenit politiky přizpůsobování do územní infrastruktury a do krajinného plánování a péče o krajinu ⁽¹¹⁾. Města a regiony by měly v tomto ohledu vyvinout značné úsilí;

57. vítá návrh ambiciózního plánu dosažení cíle v oblasti klimatu do roku 2030 a vyzývá Komisi, aby do tohoto rámce zahrнула i adaptační opatření a cíle v oblasti přizpůsobení;

58. zdůrazňuje, že několik iniciativ, jako jsou občanské dialogy, posuzování územního dopadu, víceúrovňové dialogy o energetice a klimatu a síť RegHub, jakož i Evropská městská iniciativa v rámci politiky soudržnosti po roce 2020, může podpořit jak posouzení adaptačních opatření, tak stanovení strategického programu tím, že zapojí subjekty, které jsou přímo ovlivněny změnou klimatu a adaptačními opatřeními;

59. vítá zahájení „renovační vlny“ coby iniciativy zaměřené na budoucnost, která stupňuje úsilí EU v jedné z oblastí klíčových pro dosažení našich cílů v oblasti klimatu. V této souvislosti vyzývá Komisi, aby dále rozvíjela úlohu renovace budov při zvyšování cílů přizpůsobení a posilování odolnosti zastavěného prostředí;

60. poukazuje na to, že dopad změny klimatu na občany je různý v závislosti na sociální a hospodářské zranitelnosti, věku a pohlaví. Z toho důvodu by měl být v nové strategii EU důsledně zohledněn sociální aspekt politik přizpůsobování, a to na základě činnosti, kterou v této oblasti vyvíjí Evropská agentura pro životní prostředí ⁽¹²⁾;

61. poukazuje na to, že členské státy v současné době vypracovávají různé plány a strategie, jako jsou strategie pro přizpůsobení se změně klimatu, vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu, vnitrostátní dlouhodobé strategie a strategie udržitelného rozvoje, jakož i další odvětvové politiky např. v oblasti biologické rozmanitosti, lesnictví a zemědělství nebo územního plánování. To vyvolává riziko, že budou pro města a regiony zmatečné. Výbor vyzývá Evropskou komisi, aby znovu zvážila, zda by celkový rámec neměl mít integrovanější přístup;

62. naléhá na Komisi, aby důrazně doporučila členským státům zapojit orgány na nižší než celostátní úrovni do přípravy svých strategií pro přizpůsobení a do podpory vypracovávání regionálních a místních strategií a také regionálního rozdělení celostátních strategií. VR je za tímto účelem ochoten uspořádat víceúrovňové dialogy o energetice a klimatu.

V Bruselu dne 10. prosince 2020.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁰⁾ Viz stanovisko 1360/2020 Evropský klimatický pakt (Úř. věst. C 440, 18.12.2020, s. 99), zpravodaj: Rafał Trzaskowski (PL/ELS), dostupné zde: <https://cor.europa.eu/CS/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-1360-2020>.

⁽¹¹⁾ https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/adaptation/what/docs/swd_2013_137_en.pdf.

⁽¹²⁾ <https://www.eea.europa.eu/publications/unequal-exposure-and-unequal-impacts>.

Stanovisko Evropského výboru regionů – Dopad změny klimatu na regiony hodnocení Zelené dohody pro Evropu

(2021/C 37/07)

Zpravodaj: Andries GRYFFROY (BE/EA), člen regionálního shromáždění: Vlámský parlament
Odkaz: žádost předsednictví o vypracování stanoviska (čl. 41 písm. b) bod i)

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ,

Příprava provádění Zelené dohody na všech úrovních jakožto klíčového nástroje pro zelené oživení na cestě ke klimaticky neutrální Evropě

1. upozorňuje, že podle odhadů Rozvojového programu OSN je více než 70 % opatření pro zmírňování změny klimatu a až 90 % opatření pro přizpůsobování se změně klimatu přijímáno místními a regionálními orgány a že tyto orgány provádějí 70 % veškerých právních předpisů EU, což představuje jednu třetinu veřejných výdajů a dvě třetiny veřejných investic. Cíl dosažení klimatické neutrality do roku 2050 a stejně tak zvýšení odolnosti území tedy musí být naplňován ve spolupráci s místními a regionálními orgány a za jejich podpory;
2. zdůrazňuje, že Zelená dohoda je pro EU klíčovým nástrojem k dosažení cílů Pařížské dohody, k plnému provedení Agendy OSN pro udržitelný rozvoj 2030 a cílů udržitelného rozvoje a k zajištění ambiciózního příspěvku EU k celosvětovému rámci pro biologickou rozmanitost po roce 2020 ⁽¹⁾. Upozorňuje, že je důležité přijmout obnovené, avšak dosažitelné cíle pro rok 2030 v zájmu omezení nárůstu celosvětové teploty výrazně pod 2 °C oproti hodnotám před průmyslovou revolucí a vyvíjet úsilí o další snížení nárůstu teploty pod hranici 1,5 °C, jak je stanoveno v Pařížské dohodě. Zdůrazňuje, že se u cílů, kterých se má dosáhnout, musí zohlednit výsada každého členského státu stanovit si na základě svých specifík a podmínek a v souladu se zásadou technologické neutrality vlastní skladbu zdrojů energie. Připomíná, že změnou klimatu jsou zasaženy všechny evropské regiony a že její dalekosáhlé důsledky pro zdraví, životní prostředí i hospodářství, které se mezi jednotlivými regiony mohou lišit, vyžadují přijetí bezodkladných opatření a transformativní úsilí, aby se výzvy změnilý v příležitosti;
3. zdůrazňuje, že Zelená dohoda nabízí nevšední příležitosti k podpoře udržitelných inovativních řešení pro místní a regionální udržitelný rozvoj, která účinně využívají zdroje. Může pomoci zajistit udržitelnější, konkurenceschopnější a odolnější ekonomiku v Evropě a poskytnout inspiraci, vedení a globální model pro dosažení klimatické neutrality a zeleného oživení;
4. domnívá se, že v zájmu úspěšného provádění Zelené dohody je nezbytné vynakládat úsilí v souladu s přístupem zdola nahoru a sdílet jej spravedlivě v celé EU v souladu se zásadou subsidiarity a proporcionality, přičemž současně je třeba umožnit potřebnou flexibilitu a zajistit tak nákladovou efektivnost tohoto úsilí;
5. upozorňuje, že krize COVID-19 poukázala na zranitelnost našich společností a na nutnost posílit jejich odolnost vůči ekonomickým, sociálním a environmentálním otřesům, a potvrzuje ústřední význam nástroje Evropské unie na podporu oživení při podpoře oživení EU a při usnadňování zelenější a spravedlivé transformace a udržitelnější budoucnosti;
6. vyzývá k tomu, aby byl uznán význam víceúrovňové správy pro efektivní provázání cílů Zelené dohody se zeleným oživením Evropy. Zdůrazňuje, že široká škála témat, která Zelená dohoda obsahuje, představuje živnou půdu pro začleňování nových i stávajících plánů v nejrůznějších odvětvích s cílem koncipovat a prosazovat opatření, jež mohou zhodnotit potřeby a přidanou hodnotu místních podmínek a doplnit úsilí členských států v souladu se zásadou subsidiarity;

⁽¹⁾ Biologicky rozmanitá města a regiony po roce 2020 v rámci 15. zasedání konference smluvních stran Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti a strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 (COR-2020-00539) (Úř. věst. C 440, 18.12.2020, s. 20).

7. zdůrazňuje, že národní plány na podporu oživení a odolnosti představují neobyčejnou příležitost k využití víceúrovňové správy. Tato opatření se musí opírat o vhodné regulační rámce a zdroje, a to tak, že místní a regionální orgány budou v plném rozsahu zapojeny do stanovování plánů a jejich provádění a získají přímý přístup k finančním prostředkům EU;

8. připomíná analýzu Evropské agentury pro životní prostředí (EEA), z níž vyplývá, že neoptimální provádění právních předpisů EU v oblasti životního prostředí je často způsobeno neefektivní koordinací mezi místními, regionálními a celostátními orgány, kterou navíc zhoršují chybějící administrativní kapacity a nedostatečné financování, neznalost a chybějící údaje, nedostatečné mechanismy zajišťování souladu s předpisy a absence integrace politik. Vyzývá proto k systematickému posilování vertikální integrace za účelem nápravy nedostatečné míry ambicí, sladění harmonogramů provádění a investičních priorit, omezení zdvojení opatření a protichůdných nebo nesouvisejících postupů a odstranění nedostatků v současné politice a právních předpisech⁽²⁾;

9. zdůrazňuje, že zatímco v nařízení o správě energetické unie byl důrazně podpořen soustavný dialog mezi členskými státy a místními a regionálními orgány, ze zkušeností například s vnitrostátními plány v oblasti energetiky a klimatu vyplynulo, že může být obtížné dosáhnout strukturované spolupráce a procesu konzultace napříč všemi úrovněmi veřejné správy⁽³⁾. Domnívá se, že tento víceúrovňový dialog o energetice a klimatu by měl být dále prosazován a měl by být rozšířen na všechny části Zelené dohody, aby byla zaručena míra soudržnosti nezbytná k adekvátní mobilizaci zdrojů, závazků a plánů. Opakuje, že je podle vzoru víceúrovňového dialogu o klimatu a energetice připraven zřídit stálou platformu pro víceúrovňový dialog o Zelené dohodě. Zdůrazňuje, že při přípravě národních plánů na podporu oživení a odolnosti by měly být zaručeny přístup zdola nahoru a zavedení povinných konzultací s místními a regionálními orgány s cílem zajistit koordinované a účinné začleňování politik Zelené dohody⁽⁴⁾. Vyzývá Evropskou komisi, aby vycházela ze zkušeností s prováděním získaných rovněž prostřednictvím sítě regionálních center, kterou koordinuje VR;

10. zdůrazňuje, že strategické podklady poskytované místními a regionálními orgány pomáhají začleňovat zásadu „neškodit“, což umožňuje, aby se Zelená dohoda stala udržitelným a spravedlivým faktorem stimuluje tvorbu pracovních míst podle místních a regionálních potřeb. Vítá návrh nové Lipské charty, který zdůrazňuje význam místních a regionálních orgánů pro transformaci, neboť prosazují využívání integrovaných procesů územního plánování koordinovaných pomocí integrovaných, místních, víceúrovňových a participativních přístupů, jako jsou integrované územní investice. Vyzývá Evropskou komisi, aby projevila větší odhodlání ohledně městské agendy EU a začlenila ji do Zelené dohody a do digitálních iniciativ⁽⁵⁾;

11. zdůrazňuje, že místní a regionální orgány mají nejlepší předpoklady pro zapojení svých komunit, přilákání soukromých investorů a provádění ambiciózních a včasných opatření, přičemž jednají nejen jako správci, ale také jako poskytovatelé služeb. Mohou přijímat ucelené místní zelené dohody s přihlédnutím k různým místním hospodářským, sociálním, zeměpisným a environmentálním podmínkám;

12. vyzývá Evropskou komisi a členské státy, aby místním a regionálním orgánům umožnily vystupovat jako klíčoví partneři na cestě Evropské unie ke klimatické neutralitě, kteří podporují místní a regionální závazky k vypracování místních zelených dohod, jako například ty, které byly oznámeny ve sdělení z Mannheimu, a provádění klimatických smluv a klimatických paktů⁽⁶⁾ založených na místních podmínkách, které budou koncipovány ve spolupráci s občany a klíčovými zúčastněnými stranami, mimo jiné se zástupci podnikatelské sféry, průmyslu a odvětví výzkumu a inovací;

13. nabízí Evropské komisi spolupráci na zřízení evropského regionálního srovnávacího přehledu obsahujícího jasné, cílené a uživatelsky přívětivé ukazatele k měření a sledování dopadu Zelené dohody na úrovni regionů (NUTS 2) v koordinaci se systémem monitorování plánovaným v 8. akčním programu pro životní prostředí. Vzhledem k tomu, že regiony v EU mají velmi odlišné výchozí podmínky a trajektorie rozvoje, mohl by srovnávací přehled prokázat pokrok při provádění Zelené dohody, zjistit případné překážky a nabídnout řešení pro území, která zaostávají, a sdílet osvědčené

⁽²⁾ Příprava 8. akčního programu pro životní prostředí (COR 2018-01672) (Úř. věst. C 168, 16.5.2019, s. 27).

⁽³⁾ Celounijní posouzení integrovaných vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu.

⁽⁴⁾ Provádění balíčku předpisů týkajících se čisté energie: Integrované vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu jako nástroj přístupu místní a územní správy ke klimatu a aktivní a pasivní energetice (COR-2019-00618) (Úř. věst. C 39, 5.2.2020, s. 33).

⁽⁵⁾ Obnovení Lipské charty o udržitelných evropských městech (COR-2019-04829) (Úř. věst. C 440, 18.12.2020, s. 119).

⁽⁶⁾ Evropský klimatický pakt, COR-2020-01360 (Úř. věst. C 440, 18.12.2020, s. 99).

postupy předních regionů. K vypracování tohoto srovnávacího přehledu by Evropské komisi a Evropskému výboru regionů mohlo metodologickou podporu poskytnout Společné výzkumné středisko, ve spolupráci s příslušnými agenturami a institucemi, jako je Evropská agentura pro životní prostředí;

14. vítá návrh Komise na vytvoření evropského klimatického paktu, jehož cílem je zapojit občany a jejich společenství do formování konkrétních opatření v oblasti klimatu a životního prostředí v dané lokalitě. Opakuje, že místní a regionální orgány jsou připraveny k partnerské spolupráci s orgány EU, členskými státy a všemi zúčastněnými stranami v rámci klimatického paktu s cílem společně naplňovat cíle klimatické neutrality a provádět cíle OSN v oblasti udržitelného rozvoje⁽⁷⁾. Domnívá se, že činnosti v oblasti budování kapacit by měly být navázány na nástroje financování, aby se tak zajistilo, že plány a činnosti navržené městy a regiony budou moci být realizovány;

Provádění Zelené dohody na místní a regionální úrovni zajistí globální řešení

15. zdůrazňuje, že Zelená dohoda úspěšně přispěje k vytvoření silnější, udržitelnější a inkluzivnější Evropy pouze tehdy, pokud zajistí horizontální i vertikální integraci na všech úrovních správy a pokud občané převzou odpovědnost za transformaci energetiky. Vyzývá Komisi a členské státy, aby uznaly úlohu místních a regionálních orgánů jako svých nejbližších spojenců v rámci tohoto procesu, nejen jakožto partnerů při provádění, ale také při vymezování našich regulačních, fiskálních a finančních rámců na všech úrovních v souladu se systémem (skutečné) víceúrovňové správy;

16. zdůrazňuje, že místní a regionální orgány mají výsadní možnost přímo spolupracovat s občany a podporovat změnu jejich chování ve prospěch udržitelnějších způsobů spotřeby, což jim umožňuje předkládat proveditelná řešení a fungovat jako živé laboratoře pro nové myšlenky a poznatky⁽⁸⁾ a podporovat přijímání ambiciózních, avšak realistických cílů tím, že je zahrnou do opatření, služeb a priorit komunit, které zastupují. Zdůrazňuje odpovědnost místních a regionálních orgánů za provádění opatření v oblasti klimatu a potřebu posílit informování a vzdělávání o klimatu jako nástroje nezbytné k tomu, aby se v tomto úsilí z občanů stali poučení aktéři, jejichž postavení bude posíleno. Klade důraz na to, že zvýšení cíle pro rok 2030 by nemělo mít odrazující účinek, ale mělo by spíše usnadnit a umožnit přijetí přínosných opatření v oblasti klimatu;

17. vyzývá Komisi, aby v rámci příprav na 26. konferenci smluvních stran úmluvy UNFCCC kladla důraz na jasné vyjádřenou úlohu a přínos regionálně a místně stanovených příspěvků v rámci revidovaných vnitrostátně stanovených příspěvků EU podle Pařížské dohody a obecněji aby se aktivně zasadila o trvalé uznání a přímé zapojení orgánů na nižší než celostátní úrovni do provádění Pařížské dohody a do procesů souvisejících s UNFCCC;

18. upozorňuje, že místní a regionální orgány mají rozhodující význam pro zajištění větší míry souladu s cíli udržitelného rozvoje, zejména cíli č. 11 a 17. Připomíná, že ve zprávě o udržitelném rozvoji v Evropě za rok 2019⁽⁹⁾ se jako největší výzvy pro EU při dosahování cílů udržitelného rozvoje uvádějí klima, biologická rozmanitost, oběhové hospodářství a sblížování životní úrovně napříč státy a regiony. Důrazně doporučuje, aby byl zajištěn harmonizovaný rámec, a vyzývá EU, aby učinila nezbytné kroky, díky nimž při provádění cílů udržitelného rozvoje zaujme vedoucí postavení na evropské i celosvětové úrovni;

19. opakuje, že je důležité průběžně zapojovat místní a regionální orgány do každé fáze vytváření plánů na podporu oživení a odolnosti: stanovování priorit, koncipování plánů, vyčleňování zdrojů a určování investic. Vyzývá evropské orgány, aby neustále využívaly podpory a podkladů Výboru regionů a jeho pracovní skupiny pro provádění Zelené dohody na místní úrovni s cílem podpořit provádění této dohody a efektivní oživení;

Propojování a hledání součinnosti v zájmu rychlejšího provádění prostřednictvím systematických přístupů

20. naléhavě vyzývá Komisi, aby věnovala zvláštní pozornost systému stanovování cen CO₂. Změna klimatu vyžaduje nové investice, zejména v soukromém sektoru, a to pro účely přizpůsobování se této změně a jejího zmírňování. Za účelem přilákání potřebných investic by měla být cena CO₂ stanovena tak, aby byla předvídatelná a přiměřená. Tento systém by měl podnítit energetické a jiné společnosti k tomu, aby hrály důležitou úlohu v plnění klimatických cílů a tvorbě nových, uhlíkově neutrálních řešení. Zdůrazňuje, že je zapotřebí účinnější systém stanovování cen CO₂, zahrnující mechanismus

⁽⁷⁾ Evropský klimatický pakt, COR-2020-01360 (Úř. věst. C 440, 18.12.2020, s. 99).

⁽⁸⁾ Příprava 8. akčního programu pro životní prostředí (COR 2018-01672) (Úř. věst. C 168, 16.5.2019, s. 27).

⁽⁹⁾ <https://www.sustainabledevelopment.report/>.

uhlíkového vyrovnání na hranicích, aby se CO₂ stal transparentní součástí ekonomického systému a podpořil se přechod na uhlíkovou neutralitu. Tento systém by měl být navržen tak, aby stimuloval energetické a jiné společnosti k tvorbě nových, uhlíkově neutrálních řešení. Tento systém by vytvořil nové rovné podmínky pro udržitelná opatření a byl by klíčovým nástrojem pro to, aby se CO₂ stal transparentní součástí přechodu na zelenou ekonomiku na všech úrovních a ve všech odvětvích. Vyzývá EU, aby na celosvětové úrovni zastávala silnou vedoucí funkci s cílem rozvíjet do roku 2030 nezbytný systém a vyjednat obdobné prvky se svými globálními obchodními partnery;

21. podporuje výzvu EP, aby byl vytvořen čistý rozpočet na emise skleníkových plynů EU-27 založený na nejnovějších vědeckých výpočtech používaných IPCC, který by v souladu s cíli Pařížské dohody odpovídal spravedlivému podílu Unie na zbývajících globálních emisích a jenž by představoval vodítko pro vytvoření trajektorie Unie směrem k dosažení čistých nulových emisí skleníkových plynů do roku 2050;

22. domnívá se, že místní a regionální orgány stojí v čele zeleného oživení. Zdůrazňuje, že tyto orgány již začleňují cíle udržitelného rozvoje do svých místních plánů a regionálních strategií⁽¹⁰⁾, což se může stát nezbytným výchozím bodem pro nákladově efektivní provádění místních a regionálních zelených dohod, které propojují více odvětvových plánů a strategií a vytvářejí vhodné ukazatele pro sledování a hodnocení dopadů;

23. upozorňuje, že je třeba zefektivnit a propojit celou řadu stávajících iniciativ financovaných z prostředků EU a určených místní úrovni, které přispívají k provádění cílů udržitelného rozvoje a Pařížské dohody tím, že se zaměřují na jednu nebo více oblastí (např. Pakt starostů a primátorů, Dohoda pro zelená města, síť evropských zelených měst, evropské inovační partnerství pro inteligentní města, 100 klimaticky neutrálních měst a iniciativa Výzva pro inteligentní města a také další iniciativy, které nejsou přímo financované Evropskou unií, jako je Under2 Coalition). Vyzývá Evropskou komisi, aby byla nápomocná při poskytování jasného přehledu jednotlivých oblastí působnosti a charakteristik stávajících iniciativ, jež jsou financovány z prostředků EU, souvisejí se Zelenou dohodou a jsou určené místním a regionálním orgánům, aby měly při svém zapojení k dispozici lepší informace;

24. domnívá se, že provádění Zelené dohody bude vyžadovat flexibilní a inovativní řešení a nové obchodní modely pro transformaci místní a regionální infrastruktury a ekosystémových služeb ve prospěch bezuhlíkové společnosti, včetně inteligentních digitálních technologií a zelené a modré infrastruktury, s cílem zlepšit kvalitu našich veřejných prostor, podpořit přizpůsobení se změně klimatu, zvýšit biologickou rozmanitost a podpořit veřejné zdraví a kvalitu života. Vítá stanovené priority, zdůrazňuje však, že je třeba posílit jejich provázanost, zvýšit diverzifikaci produkce a nákladovou efektivnost a upřednostnit takové priority, jež mají větší potenciál pro tvorbu pracovních míst, aby Zelená dohoda mohla stimulovat oživení, přičemž mezi ně patří mimo jiné:

- vlna renovací soukromých i veřejných budov a snižování emisí uhlíku při vytápění a chlazení,
- čistá mobilita a doprava,
- oběhové hospodářství a udržitelný zemědělsko-potravinářský systém,
- biologická rozmanitost a řízení ekosystémů,
- přírodě blízká řešení a ozeleňování měst,
- cíl nulového znečištění v EU,
- digitalizace,
- politika v oblasti zdravotnictví a životního prostředí,
- politika odolnosti začleňující politiku soudržnosti, politiku rozvoje venkova a politiku v oblasti zdravotnictví a životního prostředí,
- podpora rychlého a jednotného provedení balíčku opatření týkajících se čisté energie a rychlé přijetí evropského právního rámce pro klima pro přizpůsobení právních předpisů EU v oblasti klimatu a energetiky posílenému cíli na rok 2030 na cestě k dosažení klimatické neutrality do roku 2050,

⁽¹⁰⁾ Mezi příklady strategií patří například města Malmö a Mannheim nebo region Valonsko.

- přechod k udržitelné modré ekonomice;
- udržitelná a spravedlivá transformace energetiky podporující přímou odpovědnost občanů a přístup k bezpečné a cenově dostupné energii pro všechny;

25. zdůrazňuje, že Zelená dohoda nabízí příležitost zaujmout systematictější přístup k urychlení integrace energetického systému, propojování odvětví a provádění inteligentní odvětvové integrace a specializace, přičemž zvyšuje energetickou bezpečnost, chrání zdraví a životní prostředí a podporuje růst, inovace a vedoucí postavení v průmyslu na celosvětové úrovni. V tomto smyslu zdůrazňuje, že přístup k provádění transformace energetiky bude muset být komplexní a řešit aspekty související s energetikou a současně i sociální, průmyslové, územní, environmentální a kulturní aspekty při zohlednění specifik jednotlivých regionů, zejména pak těch nejzranitelnějších, jako jsou uhelné regiony, regiony s vysokými emisemi uhlíku, ostrovy a nejvzdálenější regiony;

26. připomíná, že zvláštní pozornost by měla být věnována regionům s izolovanými energetickými systémy, které mají vysoký potenciál v oblasti obnovitelných zdrojů, a rovněž těm, které stále nemají k dispozici inovativní technologická řešení, která by umožnila spojení;

27. opakuje, že inovace mají sice rozhodující význam pro rozvoj udržitelnější a odolnější EU, nicméně na trhu je již dostupná celá řada technických řešení pro nákladově efektivní a klimaticky neutrální Evropu, která by měla být využita: ze studií například vyplývá, že pomocí stávajících technologií lze v rámci vzájemně propojeného energetického systému snížit emise CO₂ až o 86 % ⁽¹⁾. Vyzývá k dalšímu úsilí při výzkumu a vývoji v této oblasti a zdůrazňuje, že tato řešení a osvědčené postupy by měly být snadno dostupné místním a regionálním orgánům prostřednictvím klimatického paktu, aby se podpořilo vzájemné učení a celounijní spolupráce;

28. zdůrazňuje, že místní a regionální orgány se potýkají s několika překážkami, jež souvisejí s nedostatkem finančních a lidských zdrojů, jakož i se stávajícími politikami, právními předpisy a organizačními strukturami. Soudržné, stabilní a předvídatelné regulační rámce, zjednodušení mechanismů souvisejících s přípravou projektů, budování kapacit a přizpůsobená technická pomoc by místním a regionálním orgánům pomohly zajistit investice na ambiciózní projekty a rozvíjet projekty financovatelné bankami;

Urychlení zeleného oživení Evropy zajištěním odpovídajících pověření a financování za účelem provádění Zelené dohody na místě

29. domnívá se, že oživení po skončení pandemie COVID-19 představuje výzvu, kterou je nutné splnit na základě strategie systematických investic, podpory a prosazování udržitelnějšího vývoje Evropy a zejména pak smělých opatření místních a regionálních orgánů ke zmírnění nepříznivých socioekonomických dopadů krize. Je přesvědčen, že nástroj Evropské unie na podporu oživení ⁽¹²⁾ a především vyčlenění 37 % jeho rozpočtu ve výši 750 miliard EUR na dosažení cílů Zelené dohody, jakož i vyšší cíl VFR pro opatření v oblasti klimatu navedou EU správným směrem ke splnění jejích cílů v oblasti klimatu;

30. vítá skutečnost, že z Fondu pro spravedlivou transformaci lze podporovat změnu kvalifikace pracovníků prostřednictvím navýšení nabídky vzdělávání a odborného vzdělávání a přípravy, a tak pomoci vytvářet nové hospodářské příležitosti a zároveň posilovat sociální spravedlnost a odolnost především ve zranitelných regionech, včetně těch, které vykazují nedostatečně diverzifikovanou strukturu produkce. Zdůrazňuje, že je důležitá podpora těch dovedností pracovníků, které jsou relevantní pro Zelenou dohodu pro Evropu, v rámci Evropské agendy dovedností pro udržitelnou konkurenceschopnost, sociální spravedlnost a odolnost, při využití Evropského paktu pro dovednosti a evropských partnerství v oblasti dovedností, a že je také zapotřebí vzdělávání a zvyšování povědomí veřejnosti, jejichž cílem je změna chování směřující k udržitelnějším návykům, které minimalizují dopady na životní prostředí;

31. žádá, aby financování bylo koordinováno s politikou soudržnosti na období let 2021–2027 s cílem posílit operační programy a ekologizovat příslušné ekonomiky. Zdůrazňuje význam fondu EFRR a nového nástroje na podporu oživení pro podporu udržitelné mobility, výroby energie z obnovitelných zdrojů energie a alternativních zdrojů energie;

⁽¹⁾ Heat Roadmap Europe (HRE) – scénář pro rok 2050 ve srovnání s rokem 1990 – Quantifying the Impact of Low-carbon Heating and Cooling Roadmaps (EN).

⁽¹²⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_940.

32. vyzývá orgány EU, aby uplatňovaly zásady partnerství a víceúrovňové správy, výrazný místní a regionální rozměr a zajištění povinného zapojení místních a regionálních orgánů do vypracování plánů na podporu oživení a odolnosti ⁽¹³⁾ a zároveň usnadnily inkluzivní, přístupný a transparentní proces na všech úrovních;

33. vyzývá orgány a členské státy, aby vytvořily lepší fiskální rámce a urychleně ukončily dotace na fosilní paliva, což umožní vytvořit rovné podmínky pro obnovitelné zdroje energie, stimulovat změnu chování a vytvářet zdroje na podporu spravedlivé transformace. Zdůrazňuje, že je důležité zaručit udržitelnou transformaci, jež umožní podpořit sociální a hospodářskou soudržnost;

34. konstatuje, že místní a regionální orgány mají omezenou schopnost vytvářet příjmy do svého rozpočtu prostřednictvím místních daní a poplatků, nicméně nesou odpovědnost za 65 % veřejných výdajů v oblasti klimatu a životního prostředí a zároveň na ně budou i nadále doléhat dopady krize COVID-19, jež se v následujících letech projeví na jejich financích a fungování. Vyzývá proto k zajištění přímého přístupu k financování na evropské úrovni a k vytvoření koordinovaných programů na všech úrovních správy a zejména investičních plánů na podporu Zelené dohody a plánů na podporu oživení a odolnosti;

35. opakuje svou výzvu k omezení byrokracie a zjednodušení mechanismů souvisejících s přípravou projektů a s účastí na iniciativách budování kapacit místních a regionálních orgánů a vítá závazek Komise ke zkvalitnění pokynů pro právní úpravu, aby bylo možné řešit otázky udržitelnosti a inovací;

36. uznává, že ekologické sestavování rozpočtu ⁽¹⁴⁾ je efektivním nástrojem tvorby rozpočtových politik, který pomáhá hodnotit a zlepšovat sladění výdajů na celostátní a nižší než celostátní úrovni ⁽¹⁵⁾, procesů získávání příjmů a přidělování prostředků s environmentálními cíli a cíli udržitelného rozvoje;

37. zdůrazňuje, že je důležité zapojit místní a regionální orgány do vymezení taxonomie EU, aby bylo možné lépe určit investice, které budou odolné z hlediska změny klimatu a udržitelnosti. Kritéria a řízení této taxonomie by měla zlepšit udržitelnost investic, aniž by zvyšovala administrativní zátěž a odrazovala od investování. Místní a regionální orgány se stále potýkají s významnými překážkami při získávání odborných znalostí nezbytných pro vypracování projektů financovatelných bankami a při získávání přístupu ke středně velkým až rozsáhlým investicím ⁽¹⁶⁾;

38. vítá postupné navyšování finančních prostředků určených na opatření v oblasti klimatu a udržitelnost životního prostředí ze strany Evropské investiční banky (EIB) jakožto klimatické banky EU. Opakuje svou výzvu k dalšímu provádění přizpůsobené technické pomoci s cílem podpořit místní a regionální orgány. Vyzývá EIB a Evropskou komisi, aby posílily přístup místních a regionálních orgánů k programům a podpoře při vypracování komerčně slibných projektů, včetně projektů menšího rozsahu, a to slučováním projektů malého rozsahu s cílem dosáhnout potřebných úspor z rozsahu;

39. zdůrazňuje, že je nezbytné zvýšit kapacity místních a regionálních orgánů, aby přilákaly a mobilizovaly soukromé financování pomocí takových nástrojů, jako jsou zelené dluhopisy, kapitálové fondy a mechanismy pro sdružování finančních prostředků, a stimulovaly tak zelené oživení. Vítá úkol evropské iniciativy European City Facility zajistit významný přísun investičních projektů v oblasti udržitelné energetiky a budovat kapacity místních a regionálních orgánů, aby získaly přístup k takovým nástrojům, jako jsou evropské strukturální a investiční fondy a pomoc při rozvoji projektů v rámci programu Horizont 2020. Podporuje rozšiřování a replikaci iniciativ „jednotného kontaktního místa“, které mohou místním a regionálním orgánům poskytnout technická posouzení, podporu při zadávacích řízeních a informace o možnostech financování. Podporuje partnerství veřejného a soukromého sektoru a další kombinování fondů ESI a jiných programů, např. Horizont Evropa;

⁽¹³⁾ Plán na podporu oživení Evropy v reakci na pandemii COVID-19: facilita na podporu oživení a odolnosti a nástroj pro technickou podporu (COR-2020-03381) (Úř. věst. C 440, 18.12.2020, s. 160).

⁽¹⁴⁾ <http://www.oecd.org/environment/green-budgeting/OECD-Green-Budgeting-Framework-Highlights.pdf>

⁽¹⁵⁾ EcoBudget

⁽¹⁶⁾ Provádění Pařížské dohody prostřednictvím inovativní a udržitelné transformace energetiky na regionální a místní úrovni (COR-2019-00617) (Úř. věst. C 39, 5.2.2020, s. 72).

40. zdůrazňuje, že je nezbytné nasměrovat finanční podporu do výzkumu a inovací reagujících na zjištěné místní potřeby, a vítá nedávnou výzvu v rámci Zelené dohody ohledně zaměření podpory z programu Horizont 2020 na města a regiony. Zdůrazňuje, že je zapotřebí inovací a technologií, které poskytují nezbytné a důležité informace pro lepší plánování, rozhodování a řízení. Zdůrazňuje význam zelených veřejných zakázek při začleňování udržitelných inovací, technologií a služeb;

Hodnocení dopadů a sledování výsledků v zájmu posílení budoucích opatření na všech úrovních

41. zdůrazňuje, že je nutné vytvořit soubor ukazatelů pro hodnocení a sledování pokroku v otázce Zelené dohody, pokud jde o legislativu, politiky a financování na regionální, metropolitní a místní úrovni. Doporučuje vytvořit evropský regionální srovnávací přehled obsahující jasné, cílené a uživatelsky přívětivé ukazatele k měření a sledování dopadu Zelené dohody jakožto nástroj na podporu oživení a odolnosti, jasně vymezit socioekonomické a environmentální ukazatele pro měření dopadů mnoha vznikajících místních zelených dohod, poskytnout přehled doplňkových politik a opatření, sledovat přístup ke zdrojům financování a finančním tokům na regionální a nižší než celostátní úrovni a pomoci s přehodnocením na základě informovaných rozhodnutí a posouzení dopadů přijatých opatření s cílem dosáhnout cílů zeleného oživení, klimatické neutrality a socioekonomického rozvoje;

42. zdůrazňuje, že účinné a smysluplné sledování pokroku na základě evropského regionálního srovnávacího přehledu je podmíněno odpovídajícím pověřením místních a regionálních orgánů a jejich soustavným a logicky soudržným přispíváním k vypracovávání, zavádění a provádění těchto plánů, a že umožňuje přijmout skutečně nákladově efektivní přístup spočívající v doplňkových opatřeních na všech úrovních. Upozorňuje, že místní a regionální orgány se stále potýkají s významnými překážkami ohledně sběru údajů, včetně nesoudržných regulačních rámců, a s nedostatečnými pověřením, kapacitami a zdroji. Proto se domnívá, že je zásadní sladit, propojit a racionalizovat rámce pro sledování a ukazatele stávajících relevantních iniciativ, aby se zabránilo zdvojení úsilí a využily se stávající metodiky a přístupy;

43. žádá, aby byla stanovena jednotná základní úroveň pro sledování dopadů opatření a kroků na základě spolehlivých vědeckých údajů, jež by byla nápomocná při sledování pokroku při provádění cílů udržitelného rozvoje a Pařížské dohody. Zdůrazňuje, že při sledování výkonnosti mohou pomoci mezinárodní normy, jako např. TC 268 v rámci Udržitelných měst a obcí, a data shromážděná prostřednictvím kosmických technologií a mohou se stát vzorem pro takový regionální srovnávací přehled;

44. upozorňuje, že evropský regionální srovnávací přehled poslouží jako nástroj pro získávání znalostí a pomůže získat přehled o rozmanitosti potřeb a podmínkách místních a regionálních orgánů v celé Evropě a přispěje k určování a replikaci osvědčených postupů na základě společných a transparentních kritérií, včetně pilotních projektů na místní a nižší než celostátní úrovni připravených k financování;

45. zdůrazňuje, že evropský regionální srovnávací přehled by měl rovněž podpořit sledování plánů na podporu oživení ve zranitelných oblastech, jako jsou horské, ostrovní a nejvzdálenější regiony, a v méně rozvinutých regionech nebo regionech s méně diverzifikovanou produkcí. Opakuje výzvu ke zřízení evropského střediska pro sledování klimatické neutrality s cílem přispět k plnění povinností členských států v oblasti podávání zpráv v rámci správy energetické unie a k mapování a sledování těchto zranitelných míst a vypracovat v rámci Přehledu dovedností EU nový audit dovedností v EU. Cílem je sladit zavádění udržitelných politik s nárůstem množství dovedností potřebných pro velmi kvalitní pracovní místa, jež obtoží v budoucnu, v nejzranitelnějších a méně rozvinutých regionech nebo regionech s méně diverzifikovanou produkcí a usnadnit účinnou výměnu osvědčených postupů, přičemž je třeba vycházet ze stávajících souhrnných ukazatelů a jakýchkoli dalších, jež mohou být určeny⁽¹⁷⁾.

V Bruselu dne 10. prosince 2020.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁷⁾ Čistá planeta pro všechny – Evropská dlouhodobá strategická vize prosperující, moderní, konkurenceschopné a klimaticky neutrální ekonomiky (COR-2018-05736) (Úř. věst. C 404, 29.11.2019, s. 58).

Stanovisko Evropského výboru regionů Posílení místní správy a zastupitelské demokracie prostřednictvím nových nástrojů digitální technologie

(2021/C 37/08)

Zpravodaj:	Rait PIHEL GAS (EE/Renew Europe), předseda zastupitelstva obce Järva
-------------------	--

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ

1. uznává, že vlády a veřejné orgány na všech úrovních čelí stále složitějším a bezprecedentnějším výzvám, jež sahají od globalizace, hospodářského rozvoje a dopadu technologií přes změnu klimatu a demografické změny až po bezpečnost, dezinformace, zdravotní problémy a radikalizaci;
2. vítá politickou prioritu Evropské komise učinit „Evropu připravenou na digitální věk“ a výzvu předsedkyně von der Leyen k přechodu na nový digitální svět založený na evropských přednostech a hodnotách. Podporuje politickou prioritu „Nový impuls pro evropskou demokracii“ a závazek předsedkyně Komise usilovat o demokratičtější účast v rozhodovacím procesu EU a o jeho větší transparentnost;
3. vítá závazek Evropské komise k podpoře zelené a digitální transformace, jak se to odráží v jejím novém návrhu víceletého finančního rámce na období 2021–2027, a přidělení 8,2 miliard EUR na program Digitální Evropa ⁽¹⁾;
4. podporuje návrh Evropského parlamentu uvedený v jeho postoji ke konferenci o budoucnosti Evropy přijatém dne 15. ledna 2020, zařadit „digitální transformaci“ mezi politické priority konference. Souhlasí s jeho názorem, že účast občanů na konferenčním procesu a konzultace by měly být pořádány „s využitím nejúčinnějších, nejinovativnějších a nejvhodnějších platforem, včetně online nástrojů, a měly by mít dosah do všech regionů EU, aby bylo zaručeno, že se do probíhající konference mohou zapojit všichni občané“; zdůrazňuje, že by konference měla sloužit jako testovací prostředí pro rozvoj některých forem strukturovaného a stálého dialogu s občany o záležitostech EU, jenž se bude muset do značné míry opřít o digitální prostředky a inovativní postupy, a to nejen vzhledem k omezením vyvolaným pandemií COVID-19;
5. připomíná relevantní a kontextové postoje z dřívějších stanovisek VR:
 - Stanovisko *Místní a regionální pohled na podporu inovací ve veřejném sektoru prostřednictvím digitálních řešení*, přijato na plenárním zasedání VR dne 30. listopadu 2017 ⁽²⁾. VR chápe digitalizaci administrativy jako prostředek k poskytování lepších služeb občanům a potvrzuje klíčovou úlohu, kterou při modernizaci veřejného sektoru musí hrát místní a regionální orgány. Vyzývá veřejný sektor, aby se zasazoval o inovace vycházející z potřeb uživatelů a zajistil nediskriminační přístup k digitálním službám pro všechny občany a podniky. Zdůrazňuje rovněž potřebu spolupráce a výměny osvědčených postupů mezi správními orgány, a to i přes hranice.
 - Stanovisko *Akční plán pro „eGovernment“ na období 2016–2020*, přijato na plenárním zasedání VR dne 11. října 2016 ⁽³⁾. VR vítá zásadu, podle níž by „digitální“ poskytování služeb orgány veřejné správy mělo být standardní, a zdůrazňuje, že je potřeba podpořit dlouhodobou činnost ke zvýšení digitálního začleňování, aby mělo více lidí přístup k infrastruktuře a získávání dovedností, a mohlo využít příležitosti, jež nabízí digitalizace. VR souhlasí s tím, že otevřená správa otevřeně poskytující údaje a služby bezpečným způsobem je důležitá ke zvýšení transparentnosti, účinnosti a přehledu. Zároveň

⁽¹⁾ Rozpočet EU, který je motorem evropského plánu na podporu oživení (COM(2020) 442 final).

⁽²⁾ COR-2017-03529-00-00-AC-TRA (Úř. věst. C 164, 8.5.2018, s. 34).

⁽³⁾ COR-2016-02882-00-01-AC-TRA (Úř. věst. C 88, 21.3.2017, s. 54).

poukazuje na to, že některé informace a osobní údaje potřebují vysokou úroveň ochrany. VR dále podporuje zásadu přeshraničního rozměru jako standardu pro elektronickou veřejnou správu prováděnou orgány veřejné správy a zdůrazňuje, že místní a regionální orgány v příhraničních regionech mohou hrát klíčovou úlohu při zjišťování a rozvoji přeshraničních služeb, které jsou relevantní, účinné a bezproblémové.

- Stanovisko *Nová agenda dovedností pro Evropu*, přijato na plenárním zasedání VR dne 7. prosince 2016 ⁽⁴⁾. VR žádá investice do digitálních dovedností a odborné přípravy a vnímá digitalizaci jako příležitost k řešení řady problémů v oblasti vzdělávání;

6. zdůrazňuje, že digitální transformace nemusí probíhat kvůli technologii, ale že změny musí vycházet z potřeb a očekávání občanů, pro což je třeba vyvinout ty nejtransparentnější, nejinkluzivnější, uživatelsky nejprívětivější, nejbezpečnější a nákladově nejefektivnější odpovědi. Znamená to, že nové výzvy vyžadují změny také na místní a regionální úrovni, jejichž provádění závisí nejen na schopnosti rozpoznat tyto potřeby, ale také na ochotě provádět ty nejvhodnější změny. V moderní demokracii nestačí zastupitelskou demokracii pravidelně vykonávat, ale členy společenství, jakož i zájmové skupiny a organizace je třeba neustále zapojovat. Začlenění a účast vedou k lepším rozhodnutím, posilují demokracii, pocit sounáležitosti a ochotu sám přispívat k rozvoji regionu;

7. konstatuje, že ačkoli se tradiční vztahy mezi občany a politiky výrazně mění, vzniká nová digitální politická scéna, na níž mohou nové nástroje digitální technologie pomoci nalézat nová řešení a reagovat na výzvy, podporovat inovace a hospodářský růst, zlepšit poskytování veřejných služeb, prostřednictvím nových a odlišných způsobů zvýšit účast občanů, zlepšit místní správu a doplnit a posílit demokracii;

8. domnívá se, že demokratické procesy by se měly vyvíjet a přizpůsobovat změnám a využívat příležitostí souvisejících s novými digitálními technologiemi a nástroji IKT, které mají potenciál zlepšit kvalitu rozhodování, podporovat účast, komunikaci a dialog, posilovat aktivní občanství a zapojení do politického života, zlepšovat transparentnost a odpovědnost a posilovat legitimitu našeho demokratického systému;

9. domnívá se, že zavádění elektronických řešení v místních a regionálních orgánech je vynikající příležitostí k účinnému poskytování vysoce kvalitních veřejných služeb občanům. Již vyplňování elektronických formulářů přináší občanům i veřejným orgánům časovou úsporu, takže zaměstnanci těchto orgánů mohou věnovat více času a pozornosti jiným administrativním úkolům. Různé elektronické aplikace navíc členům společenství umožňují, aby se účastnili rozhodovacího procesu a monitorování výkonu správy v příslušných místních orgánech v reálném čase;

10. domnívá se, že místní a regionální úroveň správy jsou přirozenými oblastmi pro uplatňování „digitální transformace“. Opakuje, že používání nových nástrojů digitální technologie poskytuje příležitosti k vytvoření nového prostředí pro konzultace a účast, poskytování vysoce kvalitních informací, analýze reakcí veřejnosti, šíření úsilí do odlehklých oblastí, navazování komunikace s nejvíce znevýhodněnými občany, začleňování dovedností, vědomostí a odborných znalostí občanů a „spoluutváření“ politiky v souladu s jejich potřebami a očekáváními;

11. vybízí místní a regionální orgány, aby „šly cestou digitalizace“ a digitální technologie v maximální míře využívaly k dalšímu usnadňování účasti občanů na politice a rozhodování prostřednictvím využívání nových nástrojů digitální technologie, zvyšování transparentnosti, inkluzivnosti a schopnosti rozhodovacího procesu reagovat, a aby budovaly dialog a důvěru, které jsou pro řádnou správu věcí veřejných zásadní. Spolu s tím je naléhavě nutné rozvíjet digitální dovednosti;

12. opakuje, že je důležité začlenit do rozhodovacího procesu příspěvky občanů a zajistit návazné kroky. Zdůrazňuje, že nedostatečná schopnost politických činitelů reagovat vede ke zklamání a nedůvěře, a poukazuje na to, že pro fungování místní demokracie je důvěra občanů v orgány veřejné správy zásadní;

⁽⁴⁾ COR-2016-04094-00-01-AC-TRA (Úř. věst. C 185, 9.6.2017, s. 29).

13. zdůrazňuje, že účast občanů by měla být založena na účinném a nediskriminačním přístupu k informacím a znalostem. Zdůrazňuje, že je třeba omezit digitální propast posílením postavení lidí prostřednictvím vzdělávání a odborné přípravy, včetně vzdělávání a odborné přípravy v oblasti digitálních dovedností a mediální gramotnosti, upřednostnění programů digitálního vzdělávání pro všechny demografické skupiny se zvláštním zaměřením na starší lidi a jiné zranitelné či marginalizované skupiny, a rozšíření odborné přípravy a vzdělávání do venkovských a odlehklých oblastí;

14. zdůrazňuje, že je třeba do veřejného života zapojit mladé lidi. Konstatuje, že nová, „digitální“ generace má dovednosti v oblasti technologie a mediální gramotnosti. Domnívá se proto, že využívání přístupů nové digitální technologie k politickým a rozhodovacím procesům může být účinným nástrojem pro posílení jejich zapojení a účasti;

15. konstatuje, že digitalizace je náročná na zdroje. Vyzývá všechny úrovně veřejné správy, aby na tyto cíle vyčlenily odpovídající finanční, lidské a vzdělávací zdroje a zajistily cenově dostupnou a vysokorychlostní digitální infrastrukturu, zejména v okrajových, venkovských a hospodářsky méně rozvinutých oblastech, a aby zaručily, že bude přístupná všem, včetně osob se zdravotním postižením a starým lidem; za tímto účelem připomíná, že „výraz ‚digitální soudržnost‘ je dalším důležitým rozměrem tradiční koncepce hospodářské, sociální a územní soudržnosti zakotvené ve Smlouvě o EU“⁽⁷⁾;

16. zdůrazňuje, že využívání digitální technologie se opírá o používání dat, které je možné díky shromažďování údajů a generování údajů. Vyzývá proto k dodržování práva na soukromí a ochranu údajů a k tomu, aby byly osobní údaje vyžadovány a využívány v minimální míře, která je relevantní a nezbytná pro dosažení daných specifických cílů. Dále vyzývá k prosazování bezpečného a chráněného internetového prostředí a digitálních služeb a k poskytování odpovídajících informací občanům, pokud jde o využívání jejich údajů a související bezpečnostní opatření a účinné nápravné prostředky v případě porušení těchto práv, včetně silného evropského právního rámce, aby se zabránilo jejich nedůvěře a nespokojenosti. Zdůrazňuje za tímto účelem potřebu zapojit různé aplikace umělé inteligence, ve kterých člověk zůstane na prvním místě a které budou používány způsobem, jenž podporuje inteligentní systémy občanství a otevřenou správu věcí veřejných, a tudíž posilování demokracie;

17. varuje, že platformy sociálních médií usnadňují šíření dezinformací, zavádějících informací a nenávistných projevů, které mohou narušovat demokracii a důvěru ve veřejné instituce. Vyzývá k většímu úsilí o rozvíjení digitálních dovedností týkajících se médií a vybízí místní politické činitele, aby využívali stávajících digitálních nástrojů, on-line platform a sdělovacích prostředků k tomu, aby pozitivně komunikovali a spolupracovali s občany a dalšími zainteresovanými stranami;

18. považuje za důležité, aby místní a regionální orgány využívaly vhodné vlastní digitální kanály, jež jim umožní oboustrannou a rychlejší komunikaci s občany. Tím bude zajištěno, že poskytované informace budou spolehlivé a přizpůsobené místním a regionálním požadavkům;

19. domnívá se, že kromě protichůdných dopadů digitalizace mj. na sociální život lidí a svět práce, vzdělávání nebo kultury, krize způsobená onemocněním COVID-19 ukázala význam fakticky podložených a aktuálních informací, jakož i význam komunikačních kanálů, které je šíří. Ukázalo se rovněž, že místní a regionální orgány a občané musí mít možnost vzájemné komunikace a že musí být k dispozici vhodné digitální nástroje pro boj proti dezinformacím a zavádějícím informacím. Při používání těchto nástrojů musí být ovšem vždy v plném rozsahu zajištěna svoboda projevu;

20. naléhavě vyzývá k tomu, aby se věnovala pozornost rovnému a bezproblémovému přístupu k digitálním službám;

21. konstatuje, že mladá, „digitální“ generace je jednou ze skupin, na které se nejvíce cílí, pokud jde o dezinformace a nenávistné projevy. Domnívá se, že kvůli jejich velmi intenzivnímu využívání sociálních médií, nedostatečně kritické mediální kompetenci, zvláště mezi osobami s nižšími stupni vzdělání, spolu s vytvářením homogenních názorových bublin (komnata ozvěn), které vytvářejí sociální média, mohou být mladí lidé zranitelnější vůči politické manipulaci. Zdůrazňuje, že je třeba využívat takové nástroje digitální technologie, které jsou nejen uživatelsky vstřícné, ale také srozumitelné a přitažlivé z hlediska obsahu i koncepce a přizpůsobené sociálním a digitálním dovednostem mladých lidí ke zvýšení jejich kritického povědomí o rizicích a možnostech nových médií a digitálních technologií;

⁽⁷⁾ Stanovisko VR Digitální Evropa pro všechny: realizace inteligentních a inkluzivních řešení v praxi (COR-2019-03332) (Úř. věst. C 39, 5.2.2020, s. 83).

22. domnívá se, že krize COVID-19 jasně ukázala, jak důležitá může být práce na dálku. Vybízí místní a regionální orgány, aby se zamyslely nad tím, jakým způsobem by mohly rozšířit využívání tohoto režimu práce u svých pracovníků;
23. opakuje svou výzvu k intenzivní spolupráci a sdílení osvědčených postupů mezi všemi úrovněmi veřejné správy v zájmu dosažení lepšího využívání a dalšího rozšiřování digitální transformace měst a komunit. Konstatuje, že mnoho vnitrostátních, regionálních a místních případů může sloužit jako dobré příklady toho, jak lze nástroje digitální technologie využívat ve prospěch participativní demokracie;
24. konstatuje, že zavádění nových technologických řešení ještě více ztěžuje nedostatek potřebných znalostí a dovedností na úrovni veřejných orgánů, pro něž by mohlo být používání digitálních prostředků přínosné. Proto je užitečné nejprve zhodnotit úroveň digitálních dovedností, jimiž místní a regionální orgány disponují, a poté určit technologické nedostatky v rámci těchto jednotlivých orgánů i v jejich vzájemném srovnání a stanovit odpovídající potřeby, přičemž je třeba rozlišovat mezi procesem a technickým řešením. Musí být rovněž zajištěna vzájemná kompatibilita (interoperabilita) jednotlivých souborů dat a databází;
25. zdůrazňuje význam on-line nástrojů pro usnadňování partnerství mezi místními a regionálními orgány v EU i mezi nimi a partnerskými zeměmi. Domnívá se, že obnovený on-line Evropský portál decentralizované spolupráce by poskytl významnou přidanou hodnotu díky podpoře navazování kontaktů a výměny osvědčených postupů. Potvrzuje, že je připraven spolupracovat s Evropskou komisí na rozvoji tohoto digitálního nástroje;
26. očekává, že zavádění různých digitálních řešení ze strany místních a regionálních orgánů, které by se mohlo pojit s potřebou významných jednorázových investic, bude součástí celkových úvah v rámci nového rozpočtu EU v podmínkách digitální transformace;
27. souhlasí s pozičním dokumentem sdružení Association Civic Tech Europe (ACTE) z března 2020, že „rozmanitost obchodních modelů občanských technologií je klíčem k zajištění rychlých řešení, která jsou ve správné míře zaměřena na občany“, a sdílí obavu, že místní a regionální orgány v Evropské unii nemají k těmto nástrojům vždy snadný přístup, neboť jsou často vyvíjeny coby platformy software jako služby (Software as a Service, SaaS) ⁽⁶⁾, které jsou poskytovány na základě předplatného;
28. navrhuje, že Evropský výbor regionů vypracuje opatření, jež by sloužila k motivaci a ocenění místních a regionálních orgánů a jejichž cílem by bylo, aby tyto orgány ve větší míře prosazovaly zásady otevřené a inkluzivní správy. Díky tomu by mohlo být v budoucnu vytvořeno nové kritérium kvality, jež by umožnilo měřit míru demokracie v komunitách a vyměňovat si osvědčené postupy;
29. vyzývá k tomu, aby byly na evropské úrovni vyčleněny finanční prostředky na zlepšení digitální a mediální gramotnosti občanů prostřednictvím vzdělávacích a školicích programů pro jednotlivé stupně škol, jakož i pro zaměstnance a úředníky místních a regionálních orgánů, s cílem zlepšit jejich dovednosti a znalosti o možnostech využívání a uplatňování moderních digitálních řešení;
30. doporučuje, aby místní a regionální orgány upřednostnily zavádění digitálních nástrojů ve všech fondech a programech;
31. vybízí k financování digitálních vzdělávacích nástrojů a vybavení, které pomohou zajistit celoevropsky rovný přístup ke kvalitnímu digitálnímu vzdělávání a vyučování;
32. doporučuje, aby byla v případě potřeby kritéria způsobilosti přepracována tak, aby mohly místní a regionální orgány zavádět nová digitální řešení a platformy jednodušším a hospodárnějším způsobem, což se týká i přístupu k finančním prostředkům EU pro platformy SaaS.

V Bruselu dne 10. prosince 2020.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁶⁾ Poziční dokument sdružení Association Civic Tech Europe (ACTE), březen 2020.

Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu výzvy v oblasti veřejné dopravy ve městech a metropolitních regionech

(2021/C 37/09)

Zpravodaj: Adam STRUZIČ (PL/ELS), maršálek Mazovského vojvodství**POLITICKÁ DOPORUČENÍ**

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ,

1. upozorňuje na to, že je nezbytné snížit externí náklady dopravy, aby se podpořila dekarbonizace mobility. Z dopravy pochází přibližně čtvrtina emisí skleníkových plynů v EU. Některé druhy dopravy mají zároveň negativní vliv na kvalitu života a zdraví občanů ve formě znečištění ovzduší, přetížení silničního provozu, hluku, nehod či neoptimálního využití prostoru;
2. zdůrazňuje, že je nutné přejít na takové druhy dopravy, jež jsou v souladu se zásadami udržitelného rozvoje, aby bylo možné zaručit vysokou kvalitu života ve městech a zlepšit jejich přístupnost, čistotu a konkurenceschopnost;
3. poukazuje na to, že zásadním faktorem ohrožujícím udržitelný rozvoj měst a regionů je rozptýlení městských funkcí vznikem příměstských oblastí a rozrůstáním měst. To má za následek nejen zhoršování prostředí a ubývání zemědělských, zelených a otevřených prostor, ale také nárůst externích nákladů osídlování a související dopravy, které nesou především orgány územní samosprávy;

Výzvy související s mobilitou ve městech, které je třeba zohlednit ve strategii pro udržitelnou a inteligentní mobilitu ⁽¹⁾

4. připomíná, že zvyšující se hustota automobilové dopravy ve městech a metropolitních oblastech vede k nárůstu externích nákladů ve formě znečištění ovzduší a ztráty času, což má následně také negativní dopad na rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem. Jednou z hlavních složek městské mobility by se tudíž měla stát veřejná doprava. Zároveň je třeba posílit různé druhy aktivní mobility, jako je jízda na kole a chůze, aby se zvýšila udržitelnost městské mobility;
5. upozorňuje na problémy metropolitních regionů v širším smyslu a poukazuje na to, že vzhledem k povaze těchto regionů jsou občané nuceni v rozsáhlé míře dojíždět do center měst. Jedním z největších problémů metropolitních regionů je tedy zajištění přístupu k nákladově efektivní veřejné dopravě šetrné k životnímu prostředí ⁽²⁾;
6. upozorňuje na to, že je nutné pojímat dopravní systém jako systém integrovaný. Rostoucí význam mobility jako služby (MaaS) a potřeba zavádět inovativní řešení v oblasti řízení a organizace dopravy by měly místní a regionální orgány přimět k tomu, aby ve svých plánech týkajících se územního rozvoje a dopravy kombinovaly veřejnou a individuální dopravu (zejména chůzi, jízdu na kole a využívání individuálních dopravních prostředků);
7. podotýká, že cíle týkající se dekarbonizace, které byly stanoveny v Zelené dohodě pro Evropu, a cíl EU dosáhnout do roku 2050 klimatické neutrality jsou ambiciózní, avšak nezbytné. Aby je města a metropolitní oblasti mohly splnit, je nutné přijmout politická rozhodnutí, jež budou vycházet z koncepční, organizační a vzdělávací činnosti, a zabezpečit odpovídající finanční prostředky na uskutečnění těchto cílů;
8. doporučuje shromažďovat údaje o tocích mobility v metropolitních regionech s cílem získat komplexní představu o dopravní situaci, aby bylo možné navrhnout konkrétněji uzpůsobená opatření, vypracovat fakticky podložené plány udržitelné městské mobility a cíleněji směřovat investice z fondů politiky soudržnosti a dalších fondů;

⁽¹⁾ V souladu s plánem probíhá veřejná konzultace na téma Strategie pro udržitelnou a inteligentní mobilitu (připomínky lze zasílat do 23. září 2020) (ref. číslo Ares(2020)3438177 – 1.7.2020): <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12438-Sustainable-and-Smart-Mobility-Strategy>.

⁽²⁾ Stanovisko Cdr 1896/2019.

9. zdůrazňuje, že jednou z příčin problémů v oblasti městské mobility jsou omezení, která vyplývají z nedostatečného financování infrastruktury určené pro veřejnou městskou dopravu a nemotorizovanou mobilitu. Místní a regionální orgány a jejich dopravní podniky potřebují dodatečné zdroje financování, které by sloužily výhradně ke zvýšení podílu alternativních a udržitelných řešení nahrazujících individuální motorizovanou dopravu v dělbě přepravní práce;

10. zdůrazňuje, že politika v oblasti veřejné dopravy musí být součástí širší sociální politiky. Je třeba zabránit tomu, aby externí náklady veřejné dopravy, jako jsou hluk, znečištění, vyvlastnění, stavební práce atd., dopadaly v nepřiměřeně velké míře na sociálně nejzranitelnější osoby. Kromě toho je třeba zajistit spravedlivý přístup pro všechny, pokud jde o stanovování cen nebo konektivitu, aby se mohla všeobecně zlepšit kvalita života;

Zajištění skutečné možnosti výběru s důrazem na udržitelné druhy dopravy v rámci provádění Zelené dohody pro Evropu

11. upozorňuje na to, že v současné době je při plánování a financování zvýhodňována soukromá automobilová doprava. V tomto ohledu bude nutné změnit podmínky takovým způsobem, aby byly podporovány udržitelnější a účinnější druhy dopravy. Stávající zvyklosti jsou však dány dostupností a atraktivitou různých druhů dopravy a většina občanů je v tomto ohledu při výběru možností flexibilní. Tím, že se veřejná doprava stane atraktivnější z hlediska ceny, dostupnosti, četnosti a kontinuity dopravních spojení, vznikne skutečná alternativa k individuální automobilové mobilitě;

12. zdůrazňuje, že je důležité vytvářet partnerství veřejného a soukromého sektoru ve městech a regionech s cílem zapojit soukromé investice a vyvíjet inovativní řešení v oblasti veřejné dopravy. Požaduje v tomto ohledu zavedení podnikatelsky příznivého regulačního rámce, který bude podněcovat růst nových obchodních modelů a vytvoří konkurenceschopný trh;

13. zdůrazňuje, že je důležité zajistit účinnou a udržitelnou veřejnou dopravu mimo správní hranice měst, zejména pro dojíždějící, starší osoby a mladé lidi. V tomto ohledu má zásadní význam dobrá spolupráce mezi veřejnými orgány na metropolitní úrovni a jejich řádná správa;

14. poukazuje na to, že k tomu, aby lidé změnili své zvyklosti a začali ve větší míře využívat takové druhy dopravy, které méně škodí životnímu prostředí, je nezbytné zajistit informovanost uživatelů a v první řadě jim v tomto ohledu dát skutečnou možnost volby;

15. poukazuje na to, že v dalším kroku je nutné cíleně preferovat takové druhy dopravy, které jsou šetrné k životnímu prostředí. Je nezbytné vytvořit příznivé prostředí pro pěší a cyklisty a z prostorového hlediska klást přednostní důraz na tzv. soft mobilitu a veřejnou dopravu, co se týče přístupnosti a atraktivity dopravních tras a organizace provozu. Tato změna tudíž vyžaduje koordinaci politik v oblasti územního plánování, městského rozvoje a dopravy a víceúrovňovou spolupráci přesahující správní hranice, aby vznikl prostor pro alternativní druhy dopravy vedle dopravy automobilové;

16. vyzývá Evropskou komisi, aby v úzké spolupráci s členskými státy přesněji formulovala cíle týkající se investic za účelem rozvoje veřejné dopravy. Je zde negativní tendence spojovat investice do veřejné dopravy s rozšiřováním a zvyšováním kapacity silniční sítě. Namísto toho je třeba jasně upřednostnit veřejnou a hromadnou dopravu ve všech jejích podobách. Tam, kde není možné uplatnit kolejovou dopravu, je třeba se přednostně zaměřit na systémy rychlých autobusových spojení a vyhrazování zvláštních jízdních pruhů pro vozidla s větším počtem cestujících. Praktiky, které jsou v rozporu s cíli udržitelné dopravní politiky, je třeba omezit pomocí vhodných kontrolních opatření a právních předpisů;

17. upozorňuje na to, že skutečně šetrnými vůči životnímu prostředí jsou ty druhy dopravy, které nejen snižují emise, ale jsou také úsporné z hlediska prostoru, času a energie. Vedle chůze a jízdy na kole sem patří kolejová doprava nebo rychlá autobusová spojení a vyhrazené jízdní pruhy pro vozidla s větším počtem cestujících. Proto by v metropolitních oblastech a větších městech měly být základem veřejné dopravy příměstské vlaky, podzemní dráha, tramvaje a nízkoemisní autobusy, zejména rychlá autobusová spojení;

Mobilita a veřejná doprava jakožto stěžejní kompetence místních a regionálních orgánů

18. připomíná, že velká část přesunů je dána tím, že místo bydliště nepokrývá všechny potřeby. Proto je nutné usilovat v rámci politiky o to, aby byly dostupné veškeré produkty a služby, zejména v oblasti zdravotnictví, vzdělávání, sportu, kultury a sociální pomoci, a nikoli pouze o samotný rozvoj mobility. Upozorňuje rovněž na to, že územní změny mají dlouhodobý charakter. Vyslovuje se pro dobře fungující propojení měst a venkova s cílem zabránit vyklidňování venkovských oblastí, zdůrazňuje však, že současně je nutné provádět v dopravním systému jednorázové úpravy;

19. domnívá se, že základním cílem politiky v oblasti územního plánování a dopravy by mělo být zajistit co nejrozsáhlejší možnosti pro uspokojení potřeb a současně co nejvíce omezit nezbytnost přesunů. Na druhém místě by měla být racionalizace přesunů, zejména prostřednictvím odpovídající dělby přepravní práce, aby se minimalizovaly externí náklady dopravy, které vznikají regionálním orgánům. Zdůrazňuje také, že rozsáhlejší vykonávání práce z domova (k němuž došlo během pandemie COVID-19) by mohlo nabídnout příležitosti venkovským oblastem, poněvadž by to pracovníkům poskytlo větší flexibilitu při volbě místa bydliště;

20. poukazuje na to, že v souvislosti s rozsáhlejším vykonáváním práce z domova během pandemie COVID-19 se objevila nová tendence směrem k nižší potřebě každodenní mobility na dlouhé vzdálenosti, která by mohla být dlouhodobá, pokud bude doplněna prováděním takových koncepcí, jako je „město v okruhu 15 minut“ („15 minutes city“);

21. připomíná, že síť veřejné dopravy by měla co nejdříve zohlednit novou obytnou výstavbu nebo nově vznikající strukturu osídlení a měla by zajistit jejich přístupnost od raných fází, protože jakmile si lidé pořídí automobil, mají tendenci jej používat. Obyvatelé nových projektů bydlení by měli mít přístup k veřejné dopravě od chvíle, kdy se do nového domova nastěhuje první osoba;

22. zdůrazňuje, že je nutné omezit rozšiřování příměstských oblastí, které se rozrůstají až do vzdálenosti několika desítek kilometrů od center měst. Tento problém je tím závažnější, čím většího města se týká. Z tohoto důvodu se zdá být důležité přejít zpět ke struktuře osídlení, jež bude založena na zhuštění a na síti center, v nichž budou hlavní funkce soustředěny do plánovitě vymezených center odpovídající velikosti, jež budou propojena účinnou veřejnou dopravou. Rovněž je důležité plánovat novou obytnou výstavbu společně s uzly veřejné dopravy;

23. vyzývá Evropskou komisi, aby zajistila prostředky nejen na nové investice do organizace městské dopravy, ale také na uzpůsobení zastaralých a neefektivních řešení. Tyto investice by měly být zaměřeny zejména na modernizaci kolejových systémů, bezpečnost železnice a digitalizaci, a tudíž vytvoření rychlejších, bezpečnějších a praktičtějších dopravních systémů. Navrhované investice by současně mohly zahrnovat aspekty, jako jsou městské silnice bez možnosti střetu vozidel, skutečné městské ulice umožňující efektivnější využívání prostoru, omezení nezbytnosti přesunů, zvýšení podílu účinných druhů dopravy v dělbě přepravní práce a snížení externích nákladů dopravy. Tato opatření jednak přispívají k tomu, aby lidé využívali dopravu a alternativní dopravu namísto individuální automobilové dopravy, a jednak odstraňují mylnou představu, že přesouvat se z předměstí automobily je snadné a levné, přičemž související externí náklady ve skutečnosti nesou obyvatelé měst;

Náležitá dělba přepravní práce a internalizace externích nákladů jakožto předpoklad pro financování z prostředků EU v regionech

24. domnívá se, že je třeba zvážit možnosti posílení investic do udržitelné mobility, například prostřednictvím Nástroje pro propojení Evropy, modernizačního fondu a facility na podporu oživení a odolnosti. Je rovněž důležité zvýšit mobilitu prostřednictvím investic do infrastruktury, která zlepší přístup k městským uzlům a uzlům v transevropské dopravní síti (TEN-T), a položit na tyto uzly přednostní důraz;

25. zásadní výzvu spatřuje v tom, že je třeba zvýšit podíl přesunů prostřednictvím takových druhů dopravy, které méně škodí životnímu prostředí, tj. vyžadují méně energie a místa. Udržitelné a inovativní formy mobility by tudíž mohly být nedílnou součástí reformy předložené v rámci národních plánů na podporu oživení a odolnosti. To znamená, že je nutné náležitým způsobem využívat různé druhy dopravy, aby bylo možné dosáhnout co největších přínosů a co nejvíce omezit náklady pro společnost v souladu se zásadou „znečišťovatel platí“;

26. vyzývá k dokončení procesu internalizace externích nákladů, aby mohli uživatelé při volbě druhů dopravy zohledňovat rovněž obecné blaho. Týká se to zejména vyčíslení skutečných nákladů silniční dopravy, které jsou v současnosti výrazně podhodnoceny. Zajištění vyváženějšího poměru v tomto ohledu značně přispěje k tomu, aby byly ve větší míře využívány ty druhy dopravy, s nimiž jsou spojeny nejnižší externí náklady, například kolejová doprava a rychlá autobusová spojení, jež by měly být základem veřejné dopravy v metropolitních oblastech;

27. zdůrazňuje, že je důležité zajistit, aby byla veřejná doprava pro cestující z nákladového hlediska konkurenceschopná. Vzhledem k tomu, že největším zdrojem externích nákladů je automobilová doprava, je třeba atraktivnit veřejnou dopravu prostřednictvím dostatečně vysokých veřejných dotací, které budou zčásti financovány z prostředků získaných díky internalizaci nákladů individuální motorizované dopravy;

28. zdůrazňuje, že železnice coby páteř regionální mobility přispívá velkou měrou k územní soudržnosti. Požaduje navýšení investic do městských železničních uzlů, jejich lepší začlenění do sítě TEN-T, zlepšení přeshraničních spojení a vytvoření infrastruktury pro poslední úsek cesty za účelem lepšího začlenění železnice do městských a příměstských řetězců mobility⁽³⁾;

29. upozorňuje na to, že je nutné podporovat i jiné udržitelné druhy veřejné dopravy, jako jsou například nízkoemisní autobusy, poněvadž umožňují snížit hustotu provozu ve městech a emise a dosáhnout cílů Zelené dohody pro Evropu v oblasti klimatu. Za tímto účelem je nezbytné poskytnout ekonomické pobídky, které budou motivovat k obměně vozového parku, zavádění čistých technologií a investicím do infrastruktury (například jízdní pruhy vyhrazené pro autobusy nebo pro vozidla s větším počtem cestujících v metropolitních oblastech, dopravní uzly umožňující snadný přestup do jiného dopravního prostředku, zastávky pro nástup a výstup, záchytná parkoviště P+R atd.);

30. žádá, aby byl na veřejnou městskou dopravu vyčleněn větší podíl finančních prostředků v rámci Nástroje pro propojení Evropy, Fondu soudržnosti a Evropského fondu pro regionální rozvoj, aby byly tyto prostředky rychleji využívány a aby se zvýšil dopad financování na regionální a místní úrovni. Tyto prostředky budou hrát rozhodující roli při zavádění operativních a technologických řešení v městských oblastech a při realizaci udržitelných a ekologických řešení;

31. vyzývá k tomu, aby byla městská mobilita podporována a lépe propojena s příměstskými a venkovskými částmi metropolitních regionů a aby byly vytvořeny dobře fungující integrované systémy veřejné dopravy, a to především prostřednictvím regionálních orgánů a jejich operačních programů v nadcházejícím finančním výhledu 2021–2027. Je nesmírně důležité využívat bohatých zkušeností, poznatků a možností regionálních orgánů, aby bylo možné zaručit koordinovaný, účinný a efektivní postup;

32. v tomto ohledu se vyslovuje pro to, aby bylo možné podporovat udržitelnou a k životnímu prostředí šetrnou veřejnou dopravu v rámci specifického cíle „zelenější, nízkouhlíková Evropa díky podpoře přechodu na čistou a spravedlivou energii, zelených a modrých investic, oběhového hospodářství, přizpůsobení se změnám klimatu a prevence a řízení rizik“ (CP 2), jenž byl stanoven v nařízení o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o Fondu soudržnosti (návrh Komise COM(2018) 372 final, pozměněný návrh COM(2020) 452 final). Přispěje to ke zlepšení kvality ovzduší a omezení hluku a výrazně to metropolitním regionům pomůže při uskutečňování cílů Zelené dohody pro Evropu a přechodu na klimatickou neutralitu;

Kvalita služeb v oblasti veřejné dopravy, předvídání krizových situací a zajištění bezpečnosti v případě hrozeb, včetně pandemií

33. poukazuje na to, že je nezbytné zaručit vysoké standardy kvality veřejné dopravy, aby mohla konkurovat individuální motorizované dopravě. K příslušným faktorům mj. patří územní dostupnost, doba provozu a intervaly linek, dochvilnost a spolehlivost, konkurenceschopnost z hlediska trvání přesunu, existence přímých spojení nebo návaznost při přestupech a pohodlnost a bezpečnost dopravních prostředků;

⁽³⁾ Stanovisko CdR 2633/2020.

34. poukazuje na to, že kvůli kritické situaci způsobené pandemií COVID-19 může v metropolitních regionech namísto rozsáhlejšího využívání veřejné dopravy docházet k opačnému jevu. Občané opět více upřednostňují automobily a v mnoha případech dojíždějí individuálně jako jediný pasažér. Metropolitní regiony musí současně investovat významné finanční prostředky v rámci zavádění preventivních hygienických opatření ve vozidlech veřejné dopravy. Vyšší náklady však nevedly k tomu, aby veřejnou dopravu využívalo více cestujících, a metropolitní regiony přišly o velký podíl příjmů z cen jízdného. Současně se těmto regionům výrazně snížily rozpočty kvůli nedostatku finančních prostředků ve veřejném sektoru v důsledku pandemie COVID-19. Je tedy třeba jejich rozpočty vykompenzovat a poučit se a vytvořit odolné systémy veřejné dopravy, které budou moci být vhodnou volbou při případné budoucí krizi;

35. požaduje, aby byl využit Fond pro spravedlivou transformaci s cílem podpořit města a metropolitní oblasti při přechodu na dekarbonizovanou veřejnou dopravu;

36. navrhuje provádět společná celounijní zadávací řízení také na čisté minibusy využívané především k dopravě starších lidí, osob se zdravotním postižením a školáků, kteří potřebují konkrétněji uzpůsobená řešení. Tyto minibusy jsou na osobokilometry dražší než větší vozidla a mají delší období amortizace, pro zcela čistou síť veřejné dopravy jsou však stejně důležité;

37. upozorňuje na to, že v zájmu efektivity je nutné veřejnou dopravu integrovat, a to z hlediska prostorového, organizačního a cenového. Je to důležité zejména v metropolitních oblastech, regionech s hlavními městy a ve větších městských aglomeracích, v nichž se v rámci dojíždění kombinuje městská, příměstská a místní doprava s dopravou celostátní, ale také ve venkovských oblastech, kde může být problémem zejména četnost spojů veřejné dopravy. Tato integrace znamená společný systém stanovování cen a lepší interoperabilitu mezi různými podniky zajišťujícími veřejnou dopravu, které působí v těžce metropolitní oblasti, včetně železničních společností. Týká se také tzv. soft mobility, snadné přístupnosti zastávek veřejné dopravy pro osoby bez motorového vozidla a v případě železničních stanic v řídké zastavěných příměstských oblastech také pro individuální motorizovanou dopravu;

38. zdůrazňuje, že musíme rovněž zlepšit vybavení železničních stanic a vytvořit uzly inteligentní mobility sestávající z logistických uzlů, ale rovněž z míst setkání, jež vytvářejí příjemné prostředí pro přestup do jiného typu dopravního prostředku, ale také pro interakci mezi lidmi;

39. upozorňuje Evropskou komisi na to, že ve spolupráci s provozovateli veřejné dopravy je třeba urychlit společné úsilí o zajištění dostupnosti informací o veřejné dopravě v celoevropském měřítku. Mělo by být snazší naplánovat si a uskutečnit cestu veřejnými dopravními prostředky, mj. s využitím internetových stránek jednotlivých regionálních dopravců;

40. doporučuje Evropské komisi, aby ve spolupráci s provozovateli veřejné dopravy stanovila a přijala celoevropský rámec, díky němuž bude možné efektivně využívat veřejnou dopravu v různých evropských městech. Je třeba vzít v potaz různé možnosti, které jsou z dlouhodobého hlediska udržitelné;

41. upozorňuje Evropskou komisi na to, že by bylo možné vytvořit ve spolupráci s provozovateli veřejné dopravy celoevropský rámec pro kombinaci vlakových jízdenek s jízdenkami na veřejnou dopravu ve výchozích a cílových městech (například za určitý poplatek). Pro uživatele by byla velmi užitečná jediná platforma nebo mobilní aplikace a platební systém. Tato řešení jsou již uplatňována v různých členských státech, a pokud by byla k dispozici v rámci celé EU, usnadnilo by to proces plánování cesty;

42. žádá, aby bylo nalezeno systémové řešení problému neopodstatněně vysokých poplatků, které dopravcům (a tudíž i cestujícím) účtují provozovatelé železničních sítí při překračování státních hranic v rámci EU. Tyto poplatky by neměly převyšovat skutečné technické náklady na přechod do jiné sítě, pokud nějaké vznikají. V opačném případě je třeba tyto poplatky zrušit. Jedná se o jeden ze základních předpokladů pro to, aby byla opětovně zajištěna konkurenceschopnost dálkové železniční dopravy. To pak zase přispěje k rozsáhlejšímu využívání veřejné dopravy v cílových městech;

43. zdůrazňuje, že je nutné vypracovat celoevropské standardy pro prevenci a odhalování konkrétních hrozeb, včetně pandemií, a také postupy, které zaručí bezpečné přesouvání lidí v případě, že tyto hrozby nastanou. Při přípravě strategie EU pro udržitelnou a inteligentní mobilitu, která má nahradit bílou knihu s názvem Plán jednotného evropského dopravního prostoru – vytvoření konkurenceschopného dopravního systému účinně využívajícího zdroje, je třeba využít zkušeností a osvědčených účinných opatření, jež přijala řada regionů a měst EU ve snaze vypořádat se s důsledky pandemie COVID-19.⁽⁴⁾

V Bruselu dne 10. prosince 2020.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁴⁾ V souladu s plánem probíhá veřejná konzultace na téma Strategie pro udržitelnou a inteligentní mobilitu (připomínky lze zasílat do 23. září 2020) (ref. číslo Ares(2020)3438177 – 1. 7. 2020): <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12438-Sustainable-and-Smart-Mobility-Strategy>.

Stanovisko Evropského výboru regionů ke zprávě Komise o provádění sdělení Komise Silnější a obnovené strategické partnerství s nejvzdálenějšími regiony Evropské unie

(2021/C 37/10)

Zpravodaj:	Ángel Víctor TORRES PÉREZ (ES/SES), předseda vlády autonomní oblasti Kanárské ostrovy
Odkaz:	zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance o provádění sdělení Komise Silnější a obnovené strategické partnerství s nejvzdálenějšími regiony Evropské unie COM(2020) 104 final

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ

1. připomíná, že nejvzdálenější regiony, tvořené osmi ostrovy a souostrovími nacházejícími se v Karibiku, Indickém oceánu a Atlantském oceánu a jedním izolovaným územím v Amazonii, zahrnují šest francouzských zámořských území (Francouzská Guyana, Guadeloupe, Martinik, Mayotte, Réunion a Svatý Martin), dvě portugalské autonomní oblasti (Azory a Madeira) a jednu španělskou autonomní oblast (Kanárské ostrovy), kterým je společná řada trvalých omezení v důsledku jejich odlehlosti, izolace a malé rozlohy, jež brzdí jejich rozvoj;
2. vítá závazek, který přijala Evropská unie (EU) vůči nejvzdálenějším regionům, jenž se odráží ve sdělení Komise Silnější a obnovené strategické partnerství s nejvzdálenějšími regiony Evropské unie ze dne 24. října 2017 (dále jen „sdělení“) a který je ratifikován v závěrech Rady pro obecné záležitosti z dubna 2018, jež Komisi vybízejí, aby nadále usilovala o přijetí konkrétních opatření pro nejvzdálenější regiony v souladu s článkem 349 SFEU;
3. vítá průběžnou zprávu (dále jen „zpráva“) zveřejněnou v březnu 2020, která zkoumá pokrok dosažený při provádění sdělení;
4. vyjadřuje nicméně politování nad tím, že zpráva neobsahuje důkladné hodnocení strategie pro tyto regiony a nebyla využita jako příležitost napravit zanedbání některých opatření v politikách, jež jsou nezbytné pro jejich rozvoj, jako je politika soudržnosti a zejména sociální pilíř EU;
5. uznává, že je nezbytné tuto strategii upravit s ohledem na závažné důsledky pandemie COVID-19, která měla na tato území, jež jsou silně závislá na cestovním ruchu a na spojení s vnějším světem, zvýšený dopad, přičemž se očekává, že jejich hospodářské oživení bude trvat delší dobu;
6. zdůrazňuje, že za současných okolností je nezbytné podpořit průmysl nejvzdálenějších regionů, a poukazuje na zásadní úlohu vhodného evropského rámce státní podpory a daňových nástrojů pro oživení konkurenceschopnosti podniků a podporu tvorby pracovních míst v těchto regionech;
7. připomíná, že sociální otázky patřily vždy k největším problémům, kterým nejvzdálenější regiony čelí, přičemž je vyhroutil ničivé dopady současné krize na jejich trhy práce. Proto je tím nezbytnější, aby se veškeré strategie zaměřené na tyto regiony soustředily na růst a zaměstnanost. Nejvzdálenější regiony potřebují nový přístup, jehož součástí bude posílený sociální rozměr a určení konkrétních opatření, která umožní čelit současné situaci;
8. hodnotí kladně závazek Evropské komise spolupracovat v partnerství s nejvzdálenějšími regiony a zdůrazňuje, že tato spolupráce je důležitá s ohledem na obtíže, jimž tyto regiony čelí při překonávání důsledků pandemie COVID-19;

9. připomíná jejich zranitelnost, kterou pandemie ještě výrazně zhoršila, a zdůrazňuje, že je nezbytné zajistit náležité zacházení s nejvzdálenějšími regiony v rámci plánu na podporu oživení Evropy, a to v souladu se skutečnou situací a potřebami těchto regionů;

10. zdůrazňuje, že je nezbytné chránit zájmy nejvzdálenějších regionů při tvorbě zahraniční politiky EU, a žádá, aby se v budoucí dohodě EU se Spojeným královstvím zohlednil negativní dopad brexitu na tyto regiony, neboť jde o regiony obzvláště zranitelné;

11. zdůrazňuje, že projekty financované v nejvzdálenějších regionech v rámci iniciativy REACT-EU by měly řešit problémy odvětví, která krize COVID-19 zasáhla nejvíce, jako je například odvětví cestovního ruchu, a posílit investice do odvětví souvisejících s konektivitou, včetně digitální konektivity, a se zelenou a modrou ekonomikou, jakož i investice do kompetencí a dovedností, které umožní tvorbu pracovních míst a přizpůsobení se změnám způsobeným pandemií COVID-19;

12. vítá jasný závazek Komise věnovat nejvzdálenějším regionům zvláštní pozornost v rámci Zelené dohody pro Evropu a zohlednit při tom jejich zranitelnost vůči změně klimatu a přírodním katastrofám a jejich jedinečné přednosti, jako je biologická rozmanitost a obnovitelné zdroje energie. Doufá, že budou za tímto účelem přijata specifická opatření;

13. doporučuje zachovat rovnováhu, která musí existovat mezi environmentálními cíli a vysokými sociálními náklady, jež mohou v nejvzdálenějších regionech vzniknout. Dále doporučuje, aby Evropská komise v rámci mezinárodních jednání uznala specifičnost nejvzdálenějších regionů a vyloučila lety mezi těmito regiony a jinými členskými státy EU ze systému obchodování s emisemi. Skutečnost, že pro tyto regiony neexistuje výjimka v plánech, které zahrnují námořní i leteckou dopravu do systému obchodování s emisemi, by měla výrazný negativní dopad na jejich hospodářskou a sociální situaci;

14. vítá posílené partnerství mezi Komisí, členskými státy a Konferencí předsedů nejvzdálenějších regionů, které přineslo užitečný a trvalý dialog prostřednictvím zvláštních platform a pracovních skupin, jež umožňují identifikovat problémy, přinášet řešení a plánovat strategie přizpůsobování evropských politik nejvzdálenějším regionům;

15. vítá skutečnost, že víceúrovňová správa umožnila, aby velká část návrhů Komise na období 2021–2027 zahrnovala specifika pro nejvzdálenější regiony;

16. s ohledem na příznivé výsledky, jichž bylo dosaženo, konstatuje, že je nezbytné, aby posílený a trvalý dialog mezi Evropskou komisí a nejvzdálenějšími regiony pokračoval v rámci budoucí činnosti týkající se návrhu vhodných politik, které zohlední skutečnou situaci nejvzdálenějších regionů;

17. připomíná, že vzhledem k zranitelnosti těchto území v různých odvětvích je důležité uplatňovat individuálně uzpůsobený přístup, jak navrhl Evropská komise ve svém sdělení z roku 2017;

18. připomíná, že je nezbytné zachovat odlišné právní postavení nejvzdálenějších regionů na konferenci o budoucnosti Evropy, aby se nejvzdálenější regiony nadále mohly spravedlivým a vyváženým způsobem začleňovat do vývoje EU;

Stavět na přednostech nejvzdálenějších regionů

Modrá ekonomika

19. připomíná, že námořní prostory nejvzdálenějších regionů představují značnou výhodu pro zaměstnanost, hospodářskou činnost a rozvoj, kterou je třeba chránit a využít;

20. vítá studii Evropské komise *Realising the potential of the Outermost Regions for sustainable blue growth* (Průzkum potenciálu nejvzdálenějších regionů pro udržitelný modrý růst) a začlenění jejích závěrů do sdělení;

21. připomíná své stanovisko přijaté v únoru 2018, ve kterém zdůraznil, že je nezbytné, aby EU poskytovala nejvzdálenějším regionům větší finanční podporu na opatření určená na rozvoj jejich mořských a námořních zdrojů a na uskutečnění ambiciózních investic, přičemž by měla zohlednit potenciál v oblasti tvorby pracovních míst a ochrany ekosystémů;

22. domnívá se, že obměna rybářského loďstva nejvzdálenějších regionů je nadále omezena uplatňováním evropských právních předpisů, a má za to, že je nezbytné dodatečné úsilí, aby se zaručila větší soudržnost mezi revidovanými pokyny pro státní podporu určenou rybolovu a Evropským námořním a rybářským fondem (ENRF), tak aby obnova rybářského loďstva nejvzdálenějších regionů mohla být způsobilá v rámci tohoto fondu;

23. připomíná, že závěry Rady ze dne 19. listopadu 2019 o oceánech a mořích vyzývají k ochraně nejvzdálenějších regionů vzhledem k jejich zranitelnosti vůči změně klimatu, přičemž zdůrazňují význam námořní politiky a politiky rybolovu pro rozvoj udržitelných hospodářských činností;

24. vyjadřuje politování nad tím, že nebyly zohledněny žádosti nejvzdálenějších regionů týkající se plánů kompenzace dodatečných nákladů, a podporuje jejich žádost o přizpůsobené a flexibilní uplatňování částek a příslušných prováděcích předpisů;

Zemědělství a rozvoj venkova

25. připomíná, že životně důležitým sektorem pro hospodářství a zaměstnanost nejvzdálenějších regionů je zemědělství, jak uznává EU tím, že stanoví zvláštní zacházení prostřednictvím programu POSEI, a zdůrazňuje přínos a přidanou hodnotu tohoto odvětví během krize COVID-19, kdy přispívalo k zajištění potravinové soběstačnosti, podporovalo krátké dodavatelské řetězce a reagovalo na vysokou poptávku obyvatelstva;

26. vyzývá k zachování zvláštních výjimek pro nejvzdálenější regiony v prvním pilíři SZP, konkrétně pokud jde o oddělení podpor a systém snížení podpor;

27. vyjadřuje nicméně politování nad tím, že v oblasti EZFRV návrh víceletého finančního rámce snížil spolufinancování pro nejvzdálenější regiony;

28. konstatuje, že krize spojená s onemocněním COVID-19 znamenala vážný problém pro distribuci potravin v nejvzdálenějších regionech. Odmítá, aby se v budoucím finančním období snížil rozpočtový příděl SZP určený těmto regionům, a požaduje obnovení současných přidělů programu POSEI;

29. připomíná Evropské komisi, že obchodní dohody, které vyjedná se třetími zeměmi, by měly obsahovat samostatnou kapitolu týkající se veškerých otázek se zvláštním významem pro nejvzdálenější regiony;

30. podporuje žádost nejvzdálenějších regionů rozšířit na období po roce 2020 mechanismus stabilizace pro dvoustranné dohody o dovozu banánů uzavřené s andskými a středoamerickými zeměmi a zajistit jeho automatické uplatňování v případě, že některá z těchto zemí překročí prahovou hodnotu, která jí byla přidělena;

Biologická rozmanitost

31. vítá skutečnost, že Zelená dohoda Komise uznává vysokou hodnotu biologické rozmanitosti nejvzdálenějších regionů a hrozbu změny klimatu jako jeden z hlavních faktorů ztráty biologické rozmanitosti;

32. hodnotí kladně, že do programu LIFE na období 2014–2020 byly začleněny konkrétní výzvy k ochraně, zachování a posílení biologické rozmanitosti a přizpůsobení se změně klimatu v nejvzdálenějších regionech;

Oběhové hospodářství

33. žádá Evropskou komisi, aby ve svých opatřeních ohledně oběhového hospodářství zohlednila specifickou povahu nejvzdálenějších regionů, pro které je typická izolace, odlehlost a snášení velkého tlaku v důsledku jejich hospodářských modelů založených především na cestovním ruchu;

34. očekává, že platforma ad hoc umožní vytvořit opatření přizpůsobená kontrole vstupu a výstupu odpadů do a z nejvzdálenějších regionů, přičemž přispěje k náležitému nakládání s odpady a podpoří cíl těchto regionů stát se regiony s nulovým odpadem;

35. uznává složitost a vysoké náklady nakládání s odpady v nejvzdálenějších regionech a nutnost podpory investic do infrastruktury, mimo jiné prostřednictvím fondu EFRR, která usnadní přechod na oběhové hospodářství;

Změna klimatu

36. podporuje závazek nejvzdálenějších regionů ohledně cílů EU týkajících se dosažení klimatické neutrality do roku 2050 a připomíná zranitelnost těchto regionů vůči změně klimatu;

37. domnívá se, že ambice Zelené dohody pro Evropu jsou v souladu s ustanoveními sdělení, vítá zvláštní zmínku o nich a doufá, že tento odkaz bude představovat impuls ve prospěch spravedlivého přechodu nejvzdálenějších regionů na neutrální ekonomiku;

38. požaduje, aby veškerá opatření v oblasti snížení emisí uhlíku byla posuzována a řešena globálně, přičemž je třeba usilovat o spravedlivou rovnováhu mezi tím, co je nezbytné z hlediska životního prostředí, a tím, co je nezbytné pro občany z hlediska dostupnosti a zachování hospodářství;

39. upozorňuje, že je nutné lépe přizpůsobit kritéria způsobilosti Fondu pro spravedlivou transformaci a začlenit skutečnou situaci nejvzdálenějších regionů do dlouhodobé strategické vize EU ohledně přizpůsobení se změně klimatu;

Transformace energetiky

40. vítá opatření ve prospěch nejvzdálenějších regionů uvedená ve směrnici o obnovitelných zdrojích energie a iniciativu pro čistou energii pro evropské ostrovy a vybízí Komisi, aby pokračovala v činnosti v tomto směru;

41. připomíná, že nejvzdálenější regiony jsou jedinými regiony závislými na fosilních palivech a mají izolované energetické systémy, které nelze propojit s evropskými sítěmi, a vyjadřuje politování nad tím, že Nástroj pro propojení Evropy není přizpůsoben jejich zvláštní situaci. Domnívá se, že by nejvzdálenější regiony měly být součástí mechanismu pro spravedlivou transformaci a využívat opatření na podporu transformace své energetiky směrem k čistým palivům;

Výzkum a inovace

42. oceňuje závazek Komise vůči nejvzdálenějším regionům v oblasti inovací za účelem zdůraznění jejich potenciálu coby laboratoří, které umožňují zkoušet inovativní řešení a tím dosáhnout excelence a posílit hodnotové řetězce;

43. vítá zahájení specifické akce určené pro nejvzdálenější regiony za účelem koordinace a podpory v současném programu Horizont 2020 a upozorňuje, že při vypracovávání budoucích rámcových programů v oblasti výzkumu, vývoje a inovací je nezbytné vzít v úvahu závěry přípravné akce FORWARD, jak uvádí sdělení;

Sociální otázky, zaměstnanost, vzdělávání a odborná příprava

44. domnívá se, že Komise by měla nejvzdálenější regiony zohlednit v iniciativách, které předloží v rámci akčního plánu pro provedení evropského pilíře sociálních práv, přičemž by měla podpořit rovnost příležitostí, přístup na trh práce, spravedlivé pracovní podmínky a sociální ochranu a začlenění;

45. poukazuje na obrovský dopad, který má krize způsobená pandemií COVID-19 na zaměstnanost v nejvzdálenějších regionech a na výrazné zvýšení míry chudoby kvůli poklesu hospodářské aktivity a snížení obrátu v klíčových odvětvích, a na nezbytnost nadále posilovat zvláštní nástroje na podporu vytváření nových oblastí činnosti a zachování zaměstnanosti v tradičních odvětvích;

46. požaduje, aby byla přijata opatření ke zvýšení účasti nejvzdálenějších regionů na všech akcích programu Erasmus+ a aby byla podpořena mobilita a spolupráce mezi lidmi a organizacemi z těchto regionů a ze třetích zemí, zejména jejich sousedů;

47. očekává, že Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci poskytne flexibilitu nezbytnou pro zahájení pomoci, pokud bude mít významná restrukturalizace podstatný dopad na hospodářství těchto regionů;

Dostupnost pro zajištění konkurenceschopnosti, podnikání a začlenění se na jednotném trhu

48. upozorňuje na obrovský dopad současné krize na leteckou dostupnost těchto vzdálených území a na nezbytnost zachovat konektivitu na úrovních před krizí, neboť jsou zcela závislá na námořní a letecké dopravě;

49. naléhavě žádá, aby se odlehlost, zeměpisná izolace a územní rozptýlenost nejvzdálenějších regionů zohlednily při tvorbě, přijímání a provádění politik, které mají snížit nedostatečnou fyzickou a digitální dostupnost ve vztahu k trhu EU a rovněž v rámci jednotlivých regionů a mezi nimi;

50. připomíná, že letecká dostupnost je kromě toho zásadním prvkem konkurenceschopnosti odvětví cestovního ruchu, přičemž jde o hlavní hybnou sílu hospodářství mnohých z těchto regionů, a že je obzvláště zasažena v důsledku pandemie COVID-19. Naléhavě proto žádá Komisi, aby tento aspekt zohlednila při definici politik, které mají zlepšit fyzickou dostupnost nejvzdálenějších regionů;

51. hodnotí kladně provedení studie o nutnosti konektivity nejvzdálenějších regionů a skutečnost, že Komise zohlednila její nedostatek a její závislost na přístavech a letištích, přičemž navrhla opatření v rámci fondu EFRR a Nástroje pro propojení Evropy. Domnívá se však, že uvedená opatření nejsou dostatečná a že je nutné přizpůsobit dopravní politiku skutečné situaci nejvzdálenějších regionů;

52. poukazuje na význam investic za účelem omezení kongesce městských uzlů a usnadnění udržitelných způsobů pozemní dopravy;

53. domnívá se, že by bylo užitečné zvážit poskytování podpory v rámci Nástroje pro propojení Evropy za účelem rozvoje páteřních sítí, mimo jiné za pomoci podmořských kabelů, aby se zajistilo spojení nejvzdálenějších regionů v rámci jejich členských států, mezi nimi navzájem i mezi Unií a třetími zeměmi;

Regionální začlenění do zeměpisných prostor

54. připomíná Komisi, že regionální začlenění nejvzdálenějších regionů do příslušných zeměpisných prostor je nadále prioritním cílem a že programy Evropské územní spolupráce jsou hlavním nástrojem pro jeho dosažení. Proto považuje za nezbytné zachovat finanční prostředky určené na tyto programy a provozní rozvoj nové složky týkající se nejvzdálenějších regionů, aniž by se však omezil přístup těchto regionů k ostatním složkám a jejich finančnímu krytí;

55. vyjadřuje politování nad snížením míry spolufinancování v Evropě pro nejvzdálenější regiony v rámci nařízení o cíli Evropská územní spolupráce (Interreg) na období 2021–2027. Je to v rozporu se strategickým významem, který Evropská komise od roku 2004 připisuje posílení regionálního začlenění nejvzdálenějších regionů do jejich zeměpisných oblastí;

56. naléhavě žádá Komisi, aby v rámci programu Interreg podporovala společné projekty strategické spolupráce mezi všemi nejvzdálenějšími regiony;

57. připomíná Komisi její závazek uplatnit specifické, jednoduché a jasné řešení, které umožní společné programování fondu EFRR a finančních nástrojů sousedních třetích zemí; vyjadřuje politování nad tím, že toto specifické řešení stále nebylo definováno, a naléhavě žádá Komisi, aby tuto otázku v programovém období 2021–2027 definitivně vyřešila;

Migrace

58. zdůrazňuje, že nejvzdálenější regiony se mimo jiné nacházejí v první linii, co se týče vstupu nelegálních přistěhovalců pocházejících z nejbližšího sousedství, a upozorňuje na velký dopad, který má řízení migračních toků na všechny jejich veřejné politiky, zejména pokud jde o uplatňování opatření v oblasti přijetí nezletilých osob bez doprovodu a poskytnutí jim pomoci;

59. připomíná závazek Komise poskytovat nejvzdálenějším regionům podporu ohledně udržitelného řízení problematiky migrace a naléhavě žádá, aby byla naplánována konkrétní opatření prostřednictvím Azylového a migračního fondu na finanční období 2021–2027;

Závěr

60. upozorňuje Evropskou komisi, Evropský parlament a Radu, že by měly zohledňovat nejvzdálenější regiony v debatách o budoucnosti Evropy a při tvorbě budoucích evropských politik, přičemž by měly zajistit plné a účinné uplatňování článku 349 SFEU.

V Bruselu dne 10. prosince 2020.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

